

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 229

**Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve Kars Milletvekili
Adem Çalkın ile 95 Milletvekilinin Vakıflar Kanunu ile
Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Teklifi (2/3309) ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve
Turizm Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3309 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	6
- Genel Gerekçesi	6
- Madde Gerekçeleri	8

• Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu13

• Muhalefet Şerhleri.....23

• Teklif Metni.....85

• Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....85

• Teklif Metnine Ekli Kroki ve Koordinat Listesi94

• Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun Kabul Ettiği Metne Ekli Kroki ve Koordinat Listesi.....98

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Zeynep Yıldız</i>	<i>Adem Çalkın</i>	<i>Mehmet Baykan</i>
Ankara	Kars	Konya
<i>Ali İnci</i>	<i>Ersan Aksu</i>	<i>Seydi Gülsoy</i>
Sakarya	Samsun	Osmaniye
<i>Mehmet Uğur Gökğöz</i>	<i>Mehmet Demir</i>	<i>Murat Cahid Cıngı</i>
Isparta	Kütahya	Kayseri
<i>İsmail Çağlar Bayırcı</i>	<i>Erol Keleş</i>	<i>Hüseyin Özhan</i>
Kütahya	Elâzığ	Adıyaman
<i>Arslan Tatar</i>	<i>Nilhan Ayan</i>	<i>Osman Zabun</i>
Şırnak	İstanbul	Isparta
<i>Atay Uslu</i>	<i>Sunay Karamık</i>	<i>Kemal Karahan</i>
Antalya	Adana	Hatay
<i>Ahmet Salih Dal</i>	<i>Cevahir Asuman Yazmacı</i>	<i>Nilgün Ök</i>
Kilis	Şanlıurfa	Denizli
<i>Yaşar Kırkpınar</i>	<i>Veysel Tipioğlu</i>	<i>Cüneyt Yüksel</i>
İzmir	Kocaeli	İstanbul
<i>Resul Kurt</i>	<i>Seda Sarıbaş</i>	<i>Şengül Karşı</i>
Adıyaman	Aydın	İstanbul
<i>Suat Pamukçu</i>	<i>Nazım Elmas</i>	<i>Kemal Çelik</i>
İstanbul	Giresun	Antalya
<i>Yusuf Ziya Aldatmaz</i>	<i>Hakan Aksu</i>	<i>Ercan Öztürk</i>
Bartın	Sivas	Düzce
<i>Mustafa Oğuz</i>	<i>Hüseyin Altınsoy</i>	<i>Ruken Kilerci</i>
Burdur	Aksaray	Ağrı
<i>Yıldız Konal Süslü</i>	<i>Rabia İlhan</i>	<i>Mustafa Arslan</i>
İstanbul	İstanbul	Tokat
<i>Mervan Gül</i>	<i>Faruk Aytek</i>	<i>Hasan Arslan</i>
Siirt	Adana	Afyonkarahisar
<i>Murat Baybatur</i>	<i>Adem Yeşildal</i>	<i>Mustafa Alkayış</i>
Manisa	Hatay	Adıyaman
<i>Süleyman Karaman</i>	<i>Fatma Serap Ekmekci</i>	<i>İsmail Erdem</i>
Erzincan	Kastamonu	İstanbul

<i>Adem Yıldırım</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>
İstanbul	Ankara	Ankara
<i>Osman Mesten</i>	<i>Çiğdem Koncagül</i>	<i>Cemil Yaman</i>
Bursa	Tekirdağ	Kocaeli
<i>Mustafa Varank</i>	<i>Cüneyt Aldemir</i>	<i>Hasan Ekici</i>
Bursa	Tokat	Konya
<i>Sadettin Hülagü</i>	<i>Ejder Açıkkapı</i>	<i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i>
Kocaeli	Elâzığ	Gaziantep
<i>Muammer Avcı</i>	<i>Dursun Ataş</i>	<i>Lütfi Bayraktar</i>
Zonguldak	Kayseri	Sakarya
<i>Mustafa Yavuz</i>	<i>Harun Mertoğlu</i>	<i>Ayhan Salman</i>
Bursa	Rize	Bursa
<i>Adem Korkmaz</i>	<i>Ümmügülşen Öztürk</i>	<i>Selami Altınok</i>
Burdur	İstanbul	Erzurum
<i>Mehmet Emin Öz</i>	<i>Fatma Öncü</i>	<i>Abdurrahim Fırat</i>
Erzurum	Erzurum	Erzurum
<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>	<i>Emre Çalışkan</i>
İzmir	İstanbul	Nevşehir
<i>Mehmet Sait Yaz</i>	<i>İbrahim Ethem Taş</i>	<i>Havva Sibel Söylemez</i>
Diyarbakır	Antalya	Mersin
<i>Şebnem Bursalı</i>	<i>Saffet Bozkurt</i>	<i>Tahir Akyürek</i>
İzmir	Zonguldak	Konya
<i>Abdürrahim Dusak</i>	<i>Mustafa Hakan Özer</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>
Şanlıurfa	Konya	Afyonkarahisar
<i>Sayın Bayar Özsoy</i>	<i>Latif Selvi</i>	<i>Orhan Kırçalı</i>
Kayseri	Konya	Samsun
<i>Nurettin Alan</i>	<i>Ömer Oruç Bilal Debgici</i>	<i>Halit Yerebakan</i>
İstanbul	Kahramanmaraş	İstanbul
<i>Mesut Bozathı</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>	<i>Ali Taylan Öztaylan</i>
Gaziantep	Bursa	Balıkesir
<i>Necmettin Erkan</i>	<i>Rukiye Toy</i>	<i>Mustafa Canbey</i>
Kırşehir	Sivas	Balıkesir
	<i>Osman Sağlam</i>	
	Karaman	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne (2/3309) katılıyorum, imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

13.10.2025

Hulusi Akar

Kayseri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3309 Esas Numaralı Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Gereği arz ederim.

13.10.2025

Mestan Özcan

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3309)	
ESAS	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
TALİ	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak zaman içerisinde değişen ihtiyaçlar doğrultusunda kanunların güncellenmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda hazırlanan Kanun Teklifi ile kamu hizmetlerinin etkin ve verimli şekilde yürütülmesi ile uygulamada yaşanan aksaklıkların giderilmesi ve Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması amaçlanmaktadır.

4706 sayılı Kanunun geçici 23 üncü maddesi kapsamında kamu taşınmazları üzerinde kıyı yapıları dâhil turizm yatırımı gerçekleştirilmek amacıyla ilgili idarelerce adına kesin tahsis yapılan, kesin izin verilen, irtifak hakkı tesis edilen, kullanma izni verilen veya kiralama yapılan yatırımcı ve işletmecilerin belirli süre ve koşullarda başvurmaları koşuluyla yeniden sözleşme düzenlemek suretiyle söz konusu izin, tahsis, irtifak hakkı ve kiralama sürelerinin kırk dokuz yıla uzatılabileceği hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte, 7 yıla yakın bir süre geçmiş olmasına rağmen yatırımcılar tarafından süre uzatımı işlemleri sonuçlandırılmadığından, kamu taşınmazları üzerindeki hukuki belirsizlik devam etmektedir. Söz konusu taşınmazlar üzerindeki hukuki belirsizliğin sona erdirilmesini teminen 4706 sayılı Kanuna eklenen geçici madde ile süre uzatım işlemlerinin maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde sonuçlandırılmasına ve işlemlerin tamamlanmaması durumunda yeniden süre uzatımı yapılmamasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

5737 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler ile Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kira süresinin beş yıl olarak değiştirilmesi öngörülerek Borçlar Kanunundaki kira sürelerine ilişkin düzenlemelere uyum sağlanmakta; sermayesinin tamamı Genel Müdürlük ve mazbut vakıflara ait olan şirketlerin faaliyetlerini yürütürken ihtiyaç duyduğu taşınmazları rayiç bedelinden düşük olmaması koşuluyla doğrudan kiraya verilebilmelerine imkan sağlanarak uygulamadaki işleyiş hızlandırılmakta; düşük kira bedelli taşınmazlarda ve bilhassa bakımı öncelenerek kiralanan taşınmazlarda noter tasdikinin uygulamada çıkardığı zorluklar nedeniyle belirli bedelin altındaki kiralalarda işleyişi kolaylaştırmak amaçlanarak noter tasdiki kaldırılmakta; geçmişte vakıf olan kültür varlıklarının mazbut vakfına devredilmesi sureti ile vakıf kültür varlığının korunarak gelecek nesillere aktarılması amaçlanmakta; temsilen yönetilen vakıflardaki iş yoğunluğunun artışı ve bu artışın Vakıflar Genel Müdürlüğüne getirdiği maliyet nedeniyle vakıfların yıllık gayrisafi gelirlerinden alınacak yönetim ve temsil masrafı oranının yüzde kırka çıkartılması öngörülerek söz konusu maliyetlerin karşılanması sağlanmakta; vakıf taşınmazlarının kullanımındaki ihtilaflı durumların sonlandırılması amacıyla kiracılık ilişkisi nizalı şekilde devam edenlere, söz konusu taşınmazlarda işgalci olanlara ve taşınmazları ticari faaliyetlerde kullanan mevcut kiracılara belirli koşul ve sürelerde başvuruda bulunmaları koşuluyla beş yıla kadar kira sözleşmesi yapılabilmesine imkan sağlanmaktadır.

7439 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "... Mütvevelli Heyeti tarafından belirlenir." ibaresinin Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E.2022/21, K.2024/79 sayılı kararıyla iptal edilmesi nedeniyle, iptal kararındaki gerekçeler ve arkeolojik kazıların kapsam ve nitelikleri göz önüne alınmak suretiyle yapılan düzenlemeyle, Vakıfta çalışabilecek azami personel sayısı ve personele yapılacak ödemelere yönelik düzenleme yapılmaktadır.

2634 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde yapılan düzenlemeyle, konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlara, işletmelerin belge numaralarını Bakanlık veri tabanı üzerinden doğrulayarak faaliyetlerinde belge numaralarına yer verme zorunluluğu getirilmekte ve belge numaralarına yer vermeyenler ile belgesiz konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlardan Bakanlık tarafından yapılan uyarıya rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayanlar hakkında idari para cezasının uygulanması öngörülmektedir.

2863 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle, Anayasa Mahkemesinin 13/9/2023 tarihli, 2023/7 E. ve 2023/150 K. sayılı kararında belirtilen iptal gerekçeleri doğrultusunda Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı bünyesindeki saray, köşk, kasır ve diğer yapıların bakımı, restorasyonu ve taşınır, taşınmaz varlıklarını meydana çıkarmak üzere araştırma, sondaj ve kazı yapma ve yaptıрма faaliyetlerinin Milli Saraylar İdaresi Başkanlığının uhdesine verilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

1774 sayılı Kanunda yapılan düzenlemeler ile marina, liman tesisleri ve kıyı tesislerinin işletenlerine ve deniz aracı kiralayanlara yönelik olarak kimlik bildirme yükümlülüğü getirilmesi ve marinalarda, liman tesislerinde, kıyı tesislerinde giriş/çıkış ve konaklama işlemlerinin kontrol altına alınarak milli güvenliğimizi tehdit edebilecek saldırılara yönelik asayişin sağlanması hedeflenmiş, yine yapılan düzenleme ile genel kolluk faaliyeti kapsamında kullanılan bilgisayar terminallerinde anlık olarak takibin sağlanabilmesini teminen; bilgisayar terminallerine bağlanmayan veya mevcut bilgi ve kayıtlarını anlık olarak göndermeyen ya da gerçeğe aykırı kayıt tutan konaklama tesislerine, uygulanacak idari yaptırımlar yeniden düzenlenmektedir.

2252 sayılı Kanunda yapılan düzenleme ile DÖSİMM gelirlerine müzelere, ören yerlerine, Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilen taşınmazlara veya tiyatro, opera, konser, sinema, seminer, sempozyum, festival, kongre ve benzeri kültür etkinliklerine yönelik destek ve sponsorluk gelirleri

eklenerek müzelere, ören yerlerine, Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilen taşınmazlara, kültür etkinliklerine kaynak sağlanmaktadır. Ayrıca, DÖSİMM memur veya işçi kadrolarında bulunan personelin 657 sayılı Kanunun ek geçici 16 ncı maddesi kapsamındaki durumlarına uygun sözleşmeli sanatçı pozisyonlarına atanabilmelerine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

6546 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler ile tahsis şartı kaldırılarak harita ve koordinat listesiyle belirlenen ve Başkanlığın görevli ve yetkili olduğu alanın Tarihi Alan olarak belirlenmesi sağlanmakta, yargı süreçlerinde uygulamada yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla Başkanlığın taraf sıfatını kazanmasına yönelik düzenleme yapılarak tarihi Alanla irtibatlı olduğu tespit edilen tabya, şehitlik, kale gibi mekanların da bağlantı noktası ilan edilerek bütüncül korumaya alınması yönünde düzenleme yapılmaktadır. Çanakkale Savaşlarıyla ilgili her türlü silah, teçhizat, kıyafet, aksesuar, belge ve benzeri malzemelerin 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınır kültür varlığı sayılarak korunması ve gelecek nesillere aktarılmasının sağlanması amaçlanarak, tarihi alanda yer alan müzelerin Devlet müzesi sayılması yönünde düzenleme yapılmaktadır.

7432 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle, Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli, 2023/66 E. ve 2024/185 K. sayılı kararında belirtilen iptal gerekçeleri doğrultusunda, Uludağ Alan Başkanlığının kuruluş amacına uygun olarak Uludağ'ın tek elden, etkin, bütüncül ve sürdürülebilir şekilde yönetilmesini teminen Uludağ Alanında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilen görevlerin Uludağ Alan Başkanlığına devredilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Ülkemizde 6/2/2023 tarihinde yaşanan deprem afeti birçok ilimizde yıkım ve can kayıplarına neden olmuş, bu illerde ticari faaliyet yürüten işletmeler faaliyetlerini uzun süre sürdürememişlerdir. Teklif ile deprem afetinden doğrudan etkilenen Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde; afetin ticari hayata olan etkilerinin azaltılması amacıyla bu illerde faaliyet gösteren seyahat acentalarından, 1618 sayılı Kanunun 35 inci maddesindeki hüküm gereğince Birliğe ödemeleri gereken 2025 yılına ait yıllık aidatların alınmaması ve önceki dönem yıllık aidat borçlarının silinmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle 6/2/2023 tarihinde yaşanan deprem afetinden etkilenen Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde faaliyet gösteren seyahat acentalarından 1618 sayılı Kanunun 35 inci maddesinde düzenlenen yıllık aidatın 2025 yılı için alınmamasına ve bu kapsamdaki seyahat acentalarının önceki dönem yıllık aidat borçlarının silinmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 2- Maddeyle marina, liman tesisleri ve kıyı tesislerinin işletenlerine ve deniz aracı kiralayanlara yönelik olarak kimlik bildirme yükümlülüğü getirilmesi ile milli güvenliğin ve genel asayişin sağlanmasına katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

Madde 3- Maddeyle marinalarda, liman tesislerinde, kıyı tesislerinde giriş/çıkış ve konaklama işlemlerinin kontrol altına alınması amaçlanmaktadır.

Madde 4- Maddeyle, genel kolluk faaliyeti kapsamında kullanılan bilgisayar terminallerinde anlık olarak takibin sağlanabilmesini teminen; bilgisayar terminallerine bağlanmayan veya mevcut bilgi ve kayıtlarını anlık olarak göndermeyen ya da gerçeğe aykırı kayıt tutan konaklama tesislerine, söz konusu ihlali aynı takvim yılı içinde tekrar etmeleri halinde artırımlı idari para cezası uygulanması öngörülmektedir. Ayrıca, mağduriyetlere sebebiyet verilmemesi açısından resmi konaklama yerleri, özel hastane, huzurevleri ve sosyal tesislerin aynı yıl içinde dördüncü kez ihlalleri halinde ruhsatlarının iptal edilmesi öngörülmektedir.

Madde 5- Kültür ve Turizm Bakanlığının döner sermaye kaynakları; Bakanlık b t cesine konulacak ödeneklerle Hazinece yapılacak aynı yardımlar, döner sermaye çalışmalarından elde edilecek karlar, bağış ve yardımlardan oluşmaktadır. Ancak mevcut sermaye birikimi, artan maliyet ve giderler-azalan gelirler nedeniyle belirtilen fonksiyonların yerine getirilmesinde yeterliliğini yitirmektedir. Gelecek dönemler itibariyle, döner sermayenin kullanım alanlarında sayılan birçok kültür merkezi ve kütüphane altyapı yatırımları ile turizm alanında yapılması hedeflenen yatırım ve destek ödemeleri planlanmaktadır. Madde ile söz konusu yatırım ve destekleme giderlerinin karşılanabilmesine olanak sağlayacak şekilde finansman kaynağı oluşturmak gayesiyle döner sermaye gelir kaynaklarına eklemeler yapılması amaçlanmakta, yapılan düzenleme ile gelir kaynaklarına kültür etkinliklerine yönelik destek ve sponsorluk gelirlerinin eklenmesi öngörülmektedir.

Madde 6- Madde ile Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünün 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memur kadrolarında ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında işçi kadrolarında yer alan ve Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü emrinde fiilen ses ve saz sanatçısı olarak görev yapmakta olan sanatsal yeterliliği haiz personelin durumlarına uygun sözleşmeli sanatçı kadrolarına atanabilmelerine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 7- 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ile Bakanlıktan belge almayan konaklama tesislerinin faaliyette bulunması yasaklanmıştır. Madde ile Bakanlıktan belge almayan veya belgesi iptal edilmiş olan işletmelerin elektronik ortamda tanıtım, pazarlama ve satışının yapılmasının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 8- 113 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3 üncü maddesiyle 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesinin birinci fıkrasına ( ) bendi olarak ‐Başkanlığın envanterindeki mek nlardan Milli Saraylar Bilim ve Değerlendirme Kurulunun uygun gördüğü alanlarda; taşınır ve taşınmaz varlıkları meydana çıkarmak üzere araştırma, sondaj ve kazı yapmak ve yaptırmak.‑ hükmü eklenmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 13/9/2023 tarihli, 2023/7 E. ve 2023/150 K. sayılı kararıyla, 113 sayılı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3 üncü maddesiyle 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen ( ) bendinin Anayasanın ‐Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır.‑ hükmüne istinaden konu bakımından yetki yönünden, Anayasa’ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.

Maddeyle Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gözetilerek Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına, bünyesindeki saray, köşk, kasır ve diğer yapıların bakımı, restorasyonu ve taşınır, taşınmaz varlıklarını meydana çıkarmak üzere araştırma, sondaj ve kazı yapma ve yaptıрма faaliyetlerine ilişkin yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 9- 4706 sayılı Kanunun geçici 23 üncü maddesi ile ilgili mevzuatı uyarınca kamu taşınmazları üzerinde kıyı yapıları dâhil turizm yatırımı gerçekleştirilmek amacıyla ilgili idarelerce adına kesin tahsis yapılan, kesin izin verilen ya da lehine irtifak hakkı tesis edilen, kullanma izni verilen veya kiralama yapılan yatırımcı ve işletmecilerin kesin tahsis, kesin izin, irtifak hakkı, kullanma izni veya kira sözleşmesi sürelerinin söz konusu kesin tahsis, kesin izin, irtifak hakkı, kullanma izni veya kira sözleşmesine ilişkin olarak varsa açılan davalardan tüm yargılama giderleri üstlenilerek kayıtsız ve şartsız olarak feragat edilmesi, ödenmesi gereken herhangi bir borcunun bulunmaması ve maddenin yürürlüğü girdiği tarihten itibaren 1 (bir) yıl içinde, yani 28/11/2018 tarihine kadar başvurulması halinde yeniden sözleşme düzenlenmek suretiyle sözleşmenin düzenlendiği tarihten itibaren kırk dokuz yıla uzatılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Geçici 23 üncü madde kapsamında başvuruya ilişkin 1 (bir) yıllık süre öngörülmesine rağmen yatırımcılar tarafından süre uzatımı için gerekli yükümlülüklerin tamamlanmasına ve süre uzatım işlemlerinin sonuçlandırılmasına yönelik bir süre öngörülmemiştir.

Kanuna eklenen geçici 30 uncu madde ile; geçici 23 üncü maddenin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana yaklaşık 7 yıla yakın süre geçmesine rağmen halen süre uzatım işlemleri sonuçlandırılmayan kamu taşınmazlarının hukuki durumlarında ortaya çıkan belirsizliğin giderilmesi amacıyla kamu taşınmazları üzerindeki süre uzatım işlemlerinin maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde sonuçlandırılacağına ve sonuçlandırılmayan kesin tahsis, kesin izin, irtifak hakkı, kullanma izinleri ile kira sözleşmeleri hakkında bu tarihten sonra süre uzatım işlemi yapılamayacağına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, halihazırda madde hükümlerinden yararlanamayan yatırımcıların mağduriyetlerinin önlenmesini temin son kez bir aylık süre verilerek bunların başvurularının da maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kira süresinin beş yıl olarak değiştirilmesi öngörülerek Borçlar Kanunundaki kira sürelerine ilişkin düzenlemelere uyum sağlanması ve sermayesinin tamamı Genel Müdürlük ve mazbut vakıflara ait olan şirketlerin faaliyetlerini yürütürken ihtiyaç duyduğu taşınmazların rayiç bedelinden düşük olmaması koşuluyla doğrudan kiraya verilebilmesine imkan sağlanmak suretiyle de uygulamadaki işleyişin hızlandırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca düşük kira bedelli taşınmazlarda ve bilhassa bakımı öncelenerek kiralanan taşınmazlarda noter tasdikinin uygulamada çıkardığı zorluklar nedeniyle belirli bedelin altındaki kiralamalarda işleyişi kolaylaştırmak amacıyla noter tasdiki zorunluluğu kaldırılmaktadır. Zirai faaliyet kapsamında yapılan kiralamalarda ise ürün kaldırılmasının beklenerek tahliyenin gerçekleşmesi öngörülmekte ve böylelikle zirai ürünlerde tahliye nedeniyle gerçekleşebilecek muhtemel ziyanın önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 11- Geçmiş vakıf olan kültür varlıklarının mazbut vakfına devredilmesi sureti ile vakıf kültür varlığının korunarak gelecek nesillere aktarılmasının Vakıflar Genel Müdürlüğü eli ile sağlanması düzenlemenin esas amacı olup, cemaat vakıflarının 1936 Beyannamesinde kayıtlı olan taşınmazlarının vakfı adına tapuda tescili 2011 ve 2017 yıllarında yapılan düzenlemelerle sağlanmışken, mazbut vakıfların da bu haktan vakıf kültür varlıkları yönüyle faydalanmalarının sağlanması, bu bağlamda kamu tüzel kişiliğini haiz kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlara bağlı müessese, iktisadi işletme ve bağlı ortaklıkların uhdesinde bulunanlar dahil vakıf mülkiyetinden çıkan kültür varlıklarının tekraren mazbut vakfına dönmesi, korunarak gelecek nesillere aktarılması ve vakfedenin iradesinin de bu suretle korunması hedeflenmektedir. Aynı zamanda geçmiş vakıf olan kültür varlıklarının Vakıflar Genel Müdürlüğü uhdesinde tek elden yönetilmesi ve ihyası amaçlanmaktadır.

Madde 12- Vakıflar Genel Müdürlüğünce 19.290 mazbut vakfın yanında 84 mülhak vakıf ve 240 intifalı mazbut vakfın iş ve işlemleri yürütülmektedir. Genel Müdürlüğe bağlı Bölge Müdürlüklerinde görev yapan personel tarafından taşınmazların kiralınması, bakım ve onarımlarının yaptırılması, buna yönelik plan ve projelerin hazırlanması, taşınmazların aidat vb. yönetim giderlerinin ödenmesi gibi birçok işlem yapılmaktadır. Hazinesden herhangi bir yardım/pay almayan tamamen kendi gelirleri ile kültür varlıklarının restorasyonu, hayır hizmetlerini yürüten ve sahip olduğu iki üniversiteyi fonlayan Vakıflar Genel Müdürlüğünün genel yönetim giderlerinin, kira gelirinin %42'sine tekabül ettiği, temsilen yönetilen vakıfların iş yoğunluğunun artışı ve bu artışın İdareye getirdiği maliyet dikkate alındığında, maddeyle temsilen yönetilen vakıflardan genel yönetim giderini karşılamak için alınan yönetim ve temsil masrafı oranının %20'den %40'a güncellenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 13- Genel Müdürlüğe veya mazbut vakıflara ait taşınmazlarda, Covid-19 pandemi süreci ve devamında kiralalarını aksatan ve kira borcundan dolayı hukuki takibata girilmesi nedeniyle nizalı duruma düşen iş yeri kiracıları gibi kiracılık ilişkisi nizalı şekilde devam edenler veya 1/1/2025 tarihinden önce işgalci olanlar ile taşınmazları ticari faaliyetlerde kullanan kiracılarla mevcut olan fiili durumun hukuki bir zemine taşınarak ihtilafların çözülmesi amaçlanmaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğü Entegre Vakıf Otomasyon Sisteminden alınan verilere göre 64.146 taşınmazdan 9.121 tanesinde işgalci bulunduğu, nizalı kiracı sayısının ise 1.377 olduğu görülmüştür.

Madde ile bölge müdürlüklerinin yetkisinde olan kira süresi üç yıl iken bu madde kapsamında imzalanacak sözleşmelerin süresi beş yıl olarak belirlenmiş ve kira süresi uzun tutularak yeni sözleşme davetinde bu durumun teşvik unsuru olması hedeflenmiş, ekonomik değeri yüksek olan ticari taşınmazlardaki potansiyelin harekete geçirilmesi, ayrıca işgalciliğin sonlandırılarak hem işgalcilerle olan fiili durumun hukuki bir zemine taşınması hem de değerlendirilme imkânı olan taşınmazların işgalden arındırılarak düzenli kira geliri elde edilmesi, dava ve tahliye süreçlerinin azaltılması amaçlanmış, İdare ve mazbut vakıfların bu taşınmazlardan daha yüksek oranda faydalanması için müracaat süresi geçmiş deneyimler dikkate alınarak altı ay şeklinde belirlenmiştir.

Madde 14- Maddeyle 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanuna ekli harita ve koordinat listesi ile Kanunun 2 nci maddesinde yer alan bazı tanımlar değiştirilmektedir.

Yapılması öngörülen harita ve koordinat listesi değişikliğiyle, mevcut harita ve koordinat listesinin karayla tam olarak örtüşmemesinden doğan sorun giderilmekte ve deniz savaşlarındaki batıkların bulunduğu alan Tarihi Alan sınırları içerisine alınmaktadır.

Mevcut Tarihi Alan tanımında ekli harita ve koordinat listesi sınırları içerisinde yer alan taşınmazlardan yalnızca Başkanlığa tahsis edilenlerin Tarihi Alan olarak kabul edilmesi uygulamada Başkanlığın yetkili olduğu alanın belirlenmesinde sorunlara neden olmaktadır. Maddede yapılan değişiklikle 7432 sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanun ve 7174 sayılı Kapadokya Alanı Hakkında Kanunun tanımlar maddesine benzer şekilde tahsis şartı kaldırılarak harita ve koordinat listesiyle belirlenen ve Başkanlığın görevli ve yetkili olduğu alanın Tarihi Alan olarak belirlenmesi sağlanmaktadır. Ayrıca maddeyle Kanuna Koruma Komisyonu tanımı eklenmektedir.

Madde 15- 6546 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde Tarihi Alanın korunması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde uyulacak esaslar düzenlenmektedir. Yapılan değişikliklerle söz konusu maddeye bazı yeni bentler eklenmekte ve mevcut bentler ihtiyaçlar doğrultusunda değiştirilmektedir. Bu kapsamda;

- (b) bendinde yapılan değişiklikle kanunla kurulmuş olan diğer alan başkanlıklarının yetkileriyle benzerlik sağlanması ve Tarihi Alanın tek elden bütüncül olarak yönetilmesi amacıyla doğal sitlerin yeniden değerlendirilmesi yetkisi Koruma Komisyonuna verilmekte; kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ile gerçek ve tüzel kişilerin Koruma Komisyonu kararlarına uyma zorunluluğu getirilmekte ve yargı süreçlerinde uygulamada yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla Başkanlığın taraf sıfatını kazanmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

- (ç) bendinde yapılan değişiklikle Tarihi Alana ilişkin devam eden bilimsel çalışmalar neticesinde yeni tespit edilecek olan şehitlik, karargâh yapısı gibi yerlerin arkeolojik, coğrafi, kültürel ve tarihi önemleri göz önüne alınarak Tarihi Alana dahil edilebilmesi için ilgili kurumların görüşü, Başkanlığın teklifi, Bakanlığın uygun görüşü üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile Tarihi Alan sınırlarının genişletilebilmesine imkân verilmesi amaçlanmaktadır.

- (d) bendinde yapılan değişiklikle ormanlık alanlar ile birlikte yabancı ağaçlık alanların da bakımı, korunması, yangın ve hastalıkla mücadelesi ilgili ihtisas kurumu olan Orman Genel Müdürlüğüne bırakılmakta ve söz konusu görevleri yürütmesi amacıyla ormanlardan ve yabancı ağaçlık alanlardan elde edilen gelirlerin de Orman Genel Müdürlüğü Döner Sermaye bütçesine aktarılması düzenlenmektedir.

- Fıkraya eklenen (h) bendiyle Çanakkale Savaşlarının boğazın her iki yakasında da meydana gelmiş olması ve Tarihi Alan sınırları dışında yer almakla birlikte Tarihi Alanla irtibatlı olduğu tespit edilen tabya, şehitlik, kale gibi mekanların da bağlantı noktası ilan edilerek bütüncül korumaya alınması gerektiği düşünülerek ilgili kurumların görüşü, Başkanlığın teklifi ve Bakanlığın uygun görüşü üzerine Cumhurbaşkanlığı kararı ile Tarihi Alan Bağlantı Noktası olarak belirlenmesine imkan tanınmaktadır.

- Fıkraya eklenen (ı) bendiyle 2863 sayılı Kanun kapsamında taşınır kültür varlığı sayılmayan Çanakkale Savaşlarıyla ilgili her türlü silah, teçhizat, kıyafet, aksesuar, belge ve benzeri malzemelerin 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınır kültür varlığı sayılarak korunması ve gelecek nesillere aktarılmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

- Fıkraya eklenen (i) bendiyle Tarihi Alanda yer alan müzelerin Devlet müzesi sayılması amaçlanmaktadır.

- Fıkraya eklenen (j) bendiyle alanın jeopolitik önemi dikkate alınarak Başkanlıkça, bu fıkranın (ç), (ğ) ve (h) bentleri kapsamında Milli Savunma Bakanlığı adına tahsisli veya kullanım izni bulunan taşınmazlara ilişkin yapılacak işlemlerde Milli Savunma Bakanlığının uygun görüşünün alınması amaçlanmaktadır.

Madde 16- 117 sayılı Uludağ Alan Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde doğal sitler ve tabiat varlıkları ile ilgili olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilen görevler Uludağ Alanında Başkanlık tarafından yerine getirilir.” hükmü Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve 2023/66 E.-2024/185 K. sayılı kararı ile düzenlemenin mülkiyet hakkına ilişkin olması ve kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesi ile iptal edilmiştir. Madde ile Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesine uygun olarak doğal sitler ve tabiat varlıkları ile ilgili olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilen görevlerin Uludağ Alanında Başkanlık tarafından yerine getirileceği hüküm altına alınmaktadır.

Madde 17- Madde ile; 7439 sayılı Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanununun 4 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir.” ibaresinin Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E.2022/21, K.2024/79 sayılı kararıyla iptal edilmesi nedeniyle, iptal kararında belirtilen gerekçeler ve Vakfın amaçları arasında yurt dışında arkeolojik kazı, araştırma ve inceleme faaliyetlerinde bulunduğu, arkeolojik kazılarda sadece bir kazı alanında çalışan sayısı yüz elli kişiye kadar çıkabildiği ve birden fazla kazı alanında çalışma yapılabileceği göz önüne alınarak, kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere İş Kanununa tabi olarak çalışacak olan personel sayısı ve personele yapılacak ödemelere yönelik düzenleme yapılmakta ve Vakfın yıllık personel giderleri toplamının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde otuzunu aşamayacağı hüküm altına alınmaktadır.

Madde 18- Yürürlük maddesidir.

Madde 19- Yürütme maddesidir.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve

Turizm Komisyonu

20/10/2025

Esas No: 2/3309

Karar No: 10

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3309 esas numaralı Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Komisyonumuzun 15/10/2025 tarihinde yapılan toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

1. Giriş

Ankara Milletvekili Zeynep YILDIZ ve Kars Milletvekili Adem ÇALKIN ile 95 Milletvekili tarafından 10/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/3309 esas numaralı “Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 13/10/2025 tarihli toplantısında; Kanun Teklifi’nin ilk imza sahibi, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü ile Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Kanun Teklifi, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak havale edilmiştir. Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu 13/10/2025 tarihli ve Komisyon Başkanvekili Samsun Milletvekili İlyas TOPSAKAL imzalı yazısıyla, Plan ve Bütçe Komisyonu ise 13/10/2025 tarihli ve Komisyon Başkanı Samsun Milletvekili Mehmet MUŞ imzalı yazısıyla Teklif’in süresi içinde görüşülmesinin öngörülmediğini Komisyonumuza bildirmiştir.

Komisyonumuzun söz konusu Teklif ile ilgili görüşmeleri 15 Ekim 2025 Çarşamba günü 14.30’da başlayarak 3 saat 12 dakika sürmüş; müzakereler tutanağa bağlanmış ve toplamda 30 sayfa tam tutanak tutulmuştur.

2. Kanun Teklifi ile Öngörülen Düzenlemeler

Teklif, 10 kanunda değişiklik yapmakta olup yürürlük ve yürütme maddeleri dahil toplam 19 maddeden oluşmaktadır.

Teklif’in gerekçesi ve metni incelendiğinde Teklif ile;

1- Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu’na Geçici 8 inci madde eklenerek; deprem afetinden doğrudan etkilenen Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde faaliyet gösteren seyahat acentalarından, 1618 sayılı Kanunun 35’inci maddesindeki hüküm gereğince Birliği ödemeleri gereken 2025 yılına ait yıllık aidatların alınmaması ve varsa önceki borçlarının silinmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

2- Kimlik Bildirme Kanunu’nun;

➤ 1 inci maddesinde yapılan değişiklikle, marina, liman tesisleri ve kıyı tesislerinin işletenlerine ve deniz aracı kiralayanlara yönelik olarak kimlik bildirme yükümlülüğü getirilmekte,

➤ 2 nci maddesinde yapılan değişiklikle; marinalar, liman tesisi, kıyı tesislerinin sorumlu işleticilerine de bu yerlerde ücretli veya ücretsiz, gündüz veya gece, yatacak yer gösterdikleri gemi/ deniz turizmi yerli veya yabancı herkesin kimlik ve geliş-ayrılış kayıtlarını, örneğine ve usulüne uygun şekilde günü gününe tutmak, genel kolluk örgütlerinin her an incelemelerine hazır bulundurmak, Devlet İstatistik Enstitüsüne talebi halinde verme zorunluluğu getirilmekte,

➤ Ek 1 inci maddesinde yapılan değişiklikle, maddede sayılan fiillerin işlendiği takvim yılı içinde tekrarı halinde en son kesilen para cezasının iki katı uygulanacağı ayrıca sayılan fiillerin işlendiği takvim yılı içinde dördüncü defa işlenmesi halinde işletme ruhsatları iptal edileceği düzenlenmektedir.

3- Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanununun;

➤ 5 inci maddesinde yapılan değişiklikle, yatırım ve destekleme giderlerinin karşılanabilmesine olanak sağlayacak şekilde finansman kaynağı oluşturmak gayesiyle döner sermaye gelir kaynaklarına eklemeler yapılmakta,

➤ İhdas edilen Geçici 1 inci maddeyle, Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünün 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi memur kadrolarında ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında işçi kadrolarında yer alan ve Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü emrinde fiilen ses ve saz sanatçısı olarak görev yapmakta olan sanatsal yeterliliği haiz personelin durumlarına uygun sözleşmeli sanatçı kadrolarına atanabilmeleri düzenlenmektedir.

4- Turizmi Teşvik Kanununun 33 üncü maddesinde yapılan değişiklikle, konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlara, işletmelerin belge numaralarını Bakanlık veri tabanı üzerinden doğrulayarak faaliyetlerinde belge numaralarına yer verme zorunluluğu getirilmekte ve belge numaralarına yer vermeyenler ile belgesiz konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlardan Bakanlık tarafından yapılan uyarıya rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayanlar hakkında idari para cezasının uygulanması öngörülmektedir

5- Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 35 inci maddesinde, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda yapılan değişiklikle, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına bünyesindeki saray, köşk, kasır ve diğer yapıların bakımı, restorasyonu ve taşınır, taşınmaz varlıklarını meydana çıkarmak üzere araştırma, sondaj ve kazı yapma ve yaptırma faaliyetlerine ilişkin yetki verilmesi düzenlenmektedir.

6- Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna ihdas edilen Geçici 30 uncu maddeyle, daha önce üzerinde turizm tahsis işlemi gerçekleştirilen taşınmazların üzerindeki hukuki belirsizliğin sona erdirilebilmesi amacıyla Kanuna eklenen geçici madde ile süre uzatım işlemlerinin maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde sonuçlandırılmasına ve işlemlerin tamamlanmaması durumunda yeniden süre uzatımı yapılmamasına yönelik düzenlenmektedir.

7- Vakıflar Kanununun;

- 20 nci maddesinde yapılan değişiklikle, Borçlar Kanunundaki kira sürelerine ilişkin düzenlemelere uyum sağlanması amacıyla Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kira sözleşmesi süresinin beş yıl olarak değiştirilmesine, sermayesinin tamamı Genel Müdürlük ve mazbut vakıflara ait olan şirketlerin faaliyetlerini yürütürken ihtiyaç duyduğu taşınmazların rayiç bedelinden düşük olmaması koşuluyla doğrudan kiraya verilebilmesine imkân sağlanmak suretiyle uygulamadaki işleyişin hızlandırılmasına yönelik düzenleme yapılmakta, düşük kira bedelli taşınmazlarda ve bilhassa bakımı öncelenerek kiralanan taşınmazlarda noter tasdikinin uygulamada çıkardığı zorluklar nedeniyle belirli bedelin altındaki kiralamalarda işleyişi kolaylaştırmak amacıyla noter tasdiki zorunluluğu kaldırılmakta,

- 30 uncu maddesinde yapılan değişiklikle; kamu tüzel kişiliğini haiz kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlara bağlı müessese, iktisadi işletme ve bağlı ortaklıkların uhdesinde bulunanlar dahil vakıf mülkiyetinden çıkan kültür varlıklarının tekraren mazbut vakfına dönmesi, geçmiş vakıf olan kültür varlıklarının Vakıflar Genel Müdürlüğü uhdesinde tek elden yönetilmesi ve ihyasına yönelik düzenleme yapılmakta,

- 34 üncü maddesinde yapılan değişiklikle; Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından vakıflardan genel yönetim giderini karşılamak için alınan yönetim ve temsil masrafı oranının %20'den %40'a güncellenmesi düzenlenmektedir.

8- Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanunun;

- 3 üncü maddesinde yapılan ilgili Kanuna ekli harita ve koordinat listesi değişikliğiyle, mevcut harita ve koordinat listesinin kararla tam olarak örtüşmemesinden doğan sorun giderilmekte ve deniz savaşlarındaki batıkların bulunduğu alan Tarihi Alan sınırları içerisine alınmakta, Öte yandan maddede yapılan değişiklikle 7432 sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanun ve 7174 sayılı Kapadokya Alanı Hakkında Kanunun tanımlar maddesine benzer şekilde tahsis şartı kaldırılarak harita ve koordinat listesiyle belirlenen ve Başkanlığın görevli ve yetkili olduğu alanın Tarihi Alan olarak belirlenmesi sağlanmakta, maddeyle Kanuna Koruma Komisyonu kavramı eklenmekte,

- Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanındaki doğal sitlerin yeniden değerlendirilmesi yetkisi Koruma Komisyonuna verilmiş, kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ile gerçek ve tüzel kişilerin Koruma Komisyonu kararlarına uyma zorunluluğu getirilmiş ve yargı süreçlerinde uygulamada yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla Başkanlığın taraf sıfatını kazanacağına yönelik hüküm eklenmekte,

- Tarihi Alan sınırının Cumhurbaşkanlığı kararı ile genişletilebileceği, Çanakkale Savaşları ile irtibatlı olan kale, tabya, şehitlik gibi alanların Cumhurbaşkanlığı kararı ile bağlantı noktası ilan edilebileceği düzenlenmiş, orman ve yabani ağaçlık alanların bakım ve korunmasının Orman Genel Müdürlüğü yetkisinde olduğu ve bu alanlardan elde edilen gelirlerin Genel Müdürlüğe ait olduğu düzenlenmiştir. Çanakkale Savaşlarıyla ilgili her türlü silah, teçhizat, kıyafet, aksesuar, belge ve benzeri malzemelerin 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınır kültür varlığı sayılacağı, Tarihi Alanda yer alan müzelerin Devlet müzesi sayılacağı hüküm altına alınmış, alanın jeopolitik önemi dikkate alınarak Başkanlıkça, bu fıkranın (ç), (ğ) ve (h) bentleri kapsamında Milli Savunma Bakanlığı adına tahsisli veya kullanım izni bulunan taşınmazlara ilişkin yapılacak işlemlerde Milli Savunma Bakanlığının uygun görüşünün alınması sağlanmaktadır.

9- Uludağ Alan Başkanlığı Hakkında Kanunun 3 üncü maddesinde yapılan değişiklikle,

- Uludağ Alanında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilen görevler Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçeleri doğrultusunda Uludağ Alan Başkanlığına devredilmektedir.

10- Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanununun 4 üncü maddesinde yapılan değişiklikle;

- Vakfın amaçları arasında yurt dışında arkeolojik kazı, araştırma ve inceleme faaliyetlerinde bulunduğu, arkeolojik kazılarda sadece bir kazı alanında çalışan sayısı yüz elli kişiye kadar çıkabildiği ve birden fazla kazı alanında çalışma yapılabileceği göz önüne alınarak, kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere İş Kanununa tabi olarak çalışacak olan personel sayısı ve personele yapılacak ödemelere yönelik düzenleme yapılmakta ve Vakfın yıllık personel giderleri toplamının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin %30 unu aşamayacağı düzenlemiştir.

3. Komisyonunda Teklif Üzerinde Yapılan Görüşmeler

Komisyon Başkanlığına, görüşülmekte olan kanun teklifinin 11 inci maddesinin Anayasanın 2, 10, 13, 35, 46 ve 63 üncü maddelerine aykırı olduğuna ve teklifin Anayasa uygunluk açısından Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdi edilmesi gerektiğine dair bir önerge verilmiş, söz konusu önerge oya sunulmuş ve kabul edilmemiştir. Önergenin oylaması esnasında İçtüzüğün 27 inci maddesinde aranacağı belirtilen karar yeter sayısına ulaşamadığından oylama iki kez tekrar edilmiştir.

Kanun Teklifi'nin ilk imza sahibi Ankara Milletvekili Zeynep YILDIZ tarafından yapılan açıklamalarda;

- Kanun Teklifi'nin 1 inci maddesiyle, deprem bölgesindeki acentelere sağlanan bir muafiyeti sürdürür şekilde bir değişiklik yapılarak, kültür turizmi açısından da önemli bir bölgenin bir an önce yararlarını sarması adına bir desteklenmesinin amaçlandığını,
- Kanun Teklifi'nin 2 inci maddesiyle, deniz aracı kiralayanlara kimlik bildirme yükümlülüğü getirerek, millî güvenliğin ve asayişin tesisin amaçlandığı,
- Kanun Teklifi'nin 3 üncü maddesiyle, benzer amaca hizmet eden konaklama yerlerindeki anlık kayıt tutulmasına ilişkin uygulamayı güçlendirmeyi amaçlandığı,
- Kanun Teklifi'nin 4 üncü maddesiyle, değişiklikle maddede sayılan fiillerin işlendiği takvim yılı içinde tekrarı halinde en son kesilen para cezasının iki katı uygulanacağı ayrıca sayılan fiillerin işlendiği takvim yılı içinde dördüncü defa işlenmesi halinde işletme ruhsatları iptal edileceği yönündeki cezai hükümler getirmeyi amaçlandığı,
- Kanun Teklifi'nin 5 inci maddesiyle, kamu kaynaklarının üstündeki yükü azaltmak adına sponsorluk anlaşmalarına imkân tanımaya yönelik düzenleme yapıldığı,
- Kanun Teklifi'nin 6 ncı maddesiyle, kültürümüzün ve sözlü geleneğimizin yaşayan hazineleri olan saz ve ses sanatçılarının kadrolar atanmasına ilişkin bir düzenleme yapıldığı,
- Kanun Teklifi'nin 7 nci maddesinin belgesiz konaklama işlemlerinin engellenmesine yönelik bir düzenleme olduğu,
- Kanun Teklifi'nin 8 inci maddesiyle Anayasa Mahkemesi kararı dikkate alınarak yetki bakımından anayasaya aykırılığın giderileceğini,
- Kanun Teklifi'nin 9 uncu maddesiyle, kamu taşınmazlarına ilişkin hâlihazırda irtifak hakkı, kullanma hakkı, kira sözleşmesi, bunlara ilişkin çeşitli hukuki ilişkilerin bulunduğu yerlere dair bu sözleşmelerin uzatımına ilişkin hukuki belirsizliği ortadan kaldırmaya dönük bir düzenleme getirildiği,
- Kanun Teklifi'nin 10 uncu maddesiyle, kırtasiye işlemlerini azaltmaya yönelik işlemlerin yapıldığı,
- Kanun Teklifi'nin 11 inci maddesiyle, 11 inci maddede vakıf kültürü ve vakıf mantığı içinde vakfedenin vakfetme amacını ve iradesini korumaya dönük bir düzenleme getirildiğini,
- > Kanun Teklifi'nin 12 nci maddesiyle, hâlihazırda Vakıflar Genel Müdürlüğü nezdinde 19290 mazbut vakıf, 84 mülhak vakıf, 240 intifa mazbut vakfin iş ve işlemleri sürdürüldüğünü; bu iş ve işlemlerin sürdürülebilmesine ilişkin olarak daha önceki düzenlemeyi baz alarak yeni bir düzenleme yapıldığı,
- Kanun Teklifi'nin 13 üncü maddesiyle, vakıf malları işgalciliğinin önünü almak adına bir düzenleme öngörüldüğünü, vakıf kaynaklarının bu noktada rayiç bedel üzerinden değerlendirilmesine dönük, vakıfların sürdürülebilirliğini koruyan bir düzenleme getirmiş olduğunu. Diğer yandan vakıfların yapacağı kiralamaların sözleşme sürelerinin üç yıldan beş yıla çıkarılarak Borçlar Kanunuyla da bir uyumlaşma hedeflendiği,
- Kanun Teklifi'nin 14 üncü maddesiyle, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihî Alanında temelde, harita ve koordinatların örtüşmesi adına yapılan bir düzenleme yapıldığını,
- Kanun Teklifi'nin 15 inci maddesiyle, yine tarihî alanın tek elden yürütülmesine ve yetki karmaşasını önlemeye dönük bir düzenleme yapıldığı,

➤ Kanun Teklifi'nin 16 ncı maddesiyle, Uludağ Alan Başkanlığına ilişkin bir maddeyle Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen hususlara uygun bir düzenleme yapıldığı,

➤ Kanun Teklifi'nin 17 nci maddesiyle, Türk Arkeoloji Vakfı Kanununda daha önce iptal edilen hükümlerin Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda yeniden düzenlendiği,

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Kanun Teklifi'nde yer alan pek çok maddenin getirdiği değişikliklerin önemli bir kısmının kamu yararını gözetmekten uzak olduğu, anayasal güvence altındaki mülkiyet hakkı, eşitlik ilkesi, hak arama özgürlüğü, idari şeffaflık ve hukuk devleti ilkeleri açısından ciddi sakıncalar barındırdığı,

➤ Aynı konuda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarının yetki devriyle uzmanlık alanlarının dışındaki konularda görevlendirilmesinin kamu yönetimi açısından da sakıncalar doğuracağı,

➤ Doğal ve kültürel mirasımızın ortaya çıkarılması, ihyası ve korunması alanındaki kurumsal dağınıklık ciddi riskler barındırdığı,

➤ Kanun Teklifi'nin; gündeme gelen pek çok teklifte olduğu gibi burada da birçok yetkinin Sayın Cumhurbaşkanına verildiğini yani Anayasa Mahkemesinin (AYM) iptaline gerekçe olan yasayla yapılması gereken düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle yapılmaması ilkesinin aşılmasına çalışıldığını bunun, Anayasa'ya göre TBMM'ye verilen yasama yetkisinin yürütmeye devri anlamına geldiği,

➤ AYM kararları kapsamında yapılacak olan düzenlemelerde kanun maddelerine daha açık ve belirleyici sınırlarda makul ölçülerde belirlenmiş kurallar ve prensipler konulması düşüncesiyle maddeyi kaldırma, yarı yarıya indirme gibi sınırları ölçüsüz yetkilerin makul olmasına özen göstermek gerektiği,

➤ Seyahat acentelerinin 2025 yılı aidat borçlarının silinerek afet bölgelerine yönelik ekonomik desteklerin sağlanmasının önemli olduğu ancak bu düzenlemenin Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Osmaniye, Kilis ve Elazığ illerini kapsam dışında bırakmasının afetten zarar gören vatandaşlar arasında adaletsizlik duygusuna yol açacağı,

➤ Kanun Teklifi ile kimlik bildirme zorunlu alanını genişletmeye yönelik yapılan düzenlemelerle kullanılan kavramlar ile mevzuatta yer alan kavramlar arasında bir bütünlük sağlanmadığını ve dolayısıyla düzenlenmek istenen deniz turizmi sektörüyle kavramlar ve tanımların Teklifte de olması gerektiği,

➤ Teklif'in Vakıflar Genel Müdürlüğüyle ilgili önceki Sayıştay raporundaki inceleme sonuçları dikkate alınmadan hazırlandığı, bu bağlamda teklifle vakıf taşınmazlarının ihalesiz ve denetimsiz doğrudan kiraya verilmesinin önünün açıldığı, noter onayı zorunluluğunun kaldırılmasıyla da işlemlerin kayıt dışı hâle gelebileceği, dolayısıyla bu durumun vakıf mallarının kamu denetimi dışında kullanımına neden olabileceği tüm bunların da toplumun ortak tarihsel mirasını riske atabileceği,

➤ Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yönettiği vakıflardan alınan yönetim ve temsil masrafı oranının %20'den %40'a çıkarıldığı, artan iş yükü ve bunun idareye getirdiği maliyet gerekçe gösterilerek bu artışın vakıflar üzerindeki mali baskıyı ciddi şekilde artıracığı ve özellikle gelirleri sınırlı, sosyal hizmet odaklı vakıfların bu tür yüksek kesintilerle faaliyetlerini sürdürmekte zorlanacağı,

➤ Kanun Teklifi'nin vakıfların tarihsel ruhunu değil, tam aksine ekonomik rantı önceleyen bir zihniyeti yansıttığı, öte yandan kamusal malların yönetimini merkezî idareye devrettiğini,

➤ Vakıflar Genel Müdürlüğüne verilen geniş yetkilerin yerel yönetimleri devre dışı bırakmayı amaçladığı, bu bağlamda özellikle belediye gibi tüzel kişiliklere ait vakıf, kültür varlıklarının mülkiyetinin mazbut vakıflara devredilmesinin belediyelerin gelir ve hizmet yetkilerini doğrudan kısıtlama amacını taşıdığı yönünde şüpheler uyandırdığı,

➤ Kanun Teklifi ile Vakıflar Genel Müdürlüğü ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kira süresini üç yıldan beş yıla çıkarılmasının (özellikle enflasyonist ortamda aynı oranda artış sağlanamaması halinde) vakıf gelirlerinin kayba uğramasına sebep olabileceği,

➤ Hazineye ait taşınmaz malların değerlendirilmesiyle ilgili kanunda turizm tahsisleriyle ilgili asıl yapılması gerekenin ise sözleşmesel yükümlülüklerini yerine getiremeyen yüklenicilerle yapılan sözleşmelerin feshedilmesi ve yeniden ihale süreçlerinin başlatılması olduğu ve ayrıca tüm bu süreçlerin şeffaf ilerlemesi gerektiği,

➤ Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında yapılan değişikliklerle belgesiz konaklama tesislerinin tanıtım ve reklamına yönelik denetim yetkilerinin genişletildiği, öngörülen yeni idari para cezası uygulanmasıyla mülki idare amirine tanınan geniş takdir yetkisinin keyfi müdahalelere imkan verebileceği, bu bağlamda idari para cezalarının kapsam ve oranlarının muğlak bırakılarak orantısız ve öngörülemez yaptırımların önünün açılmaması gerektiği,

➤ Cumhurbaşkanlığı Millî Saraylar İdaresi Başkanlığına kültürel miras alanında kazı ve restorasyon yetkisi verilmesinin akademik bilgi birikiminin dışlanması, uzmanlık gerektiren arkeolojik kazıların ehli olmayan kurumlara verilmesi riski taşıdığı, söz konusu kazıların yine Kültür ve Turizm Bakanlığında Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından yapılması veya eskisi gibi devam ettirilmesi daha uygun olacağı,

➤ Teklifte Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye Kanunu'na eklenen “isim hakkı, destek ve sponsorluk gelirleri” ibaresiyle, müzeler, konser salonları, tiyatrolar, kültür merkezleri özel şirketlerin ismiyle anılacağını ve böylece kültür alanının da piyasanın denetimine teslim edildiği,

➤ Kültür ve Turizm Bakanlığı sanatçıları için sözleşmeli pozisyonlara geçiş hakkı tanındığı, sözkonusu hükümlerin sanat emekçileri için olumlu bir düzenleme olmakla birlikte sınavla geçiş yapılabilecek kontenjanın genişletilmesi gerektiği,

➤ Teklif'in Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı hakkındaki düzenlemelerinde sınırların teknik olarak netleştirilmesinin yerinde olduğu, ancak koruma komisyonunun oluşumu ve yetkileri kanunda açık tanımlanmadıkça mülkiyet ve planlama hukukunda yeni uyuşmazlıkların çıkma ihtimalinin olduğu,

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi Üzerinde Müzakerelerde Kültür ve Turizm Bakanlığı Bakan Yardımcısı Nadir ALPASLAN, İçişleri Bakanlığı Sahil Güvenlik Komutanlığı İstihbarat Daire Başkanı Albay Ömer Harun ÖZKAYNAK ile Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanı İsmail KAŞDEMİR tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Kanun teklifinde kıyı tesislerindeki deniz araçlarının içinde bulunanlara kimlik bildirim zorunluğu getirildiğini, ülkemizde düzensiz göçmenlerin hareketleri veya terör örgütlerinin denizden ülkemize girme girişimleri konusunda halihazırda ciddi tedbirler alındığını ancak kiralık deniz araçlarıyla ilgili bir bilgi sistemi olmadığını, getirilen düzenlemeyle kimlik bilgilerinin oluşturulacak sisteme girilerek takip, kontrol ve risk analizinin yapılarak özellikle terör örgütlerinin denizden sızması ve düzensiz göç faaliyetlerinin önlenmesi konusunda tedbirler almayı amaçladıklarını,

➤ Seyahat acentalarının TÜRSAB’a ödediği aidatların kamunun tasarrufunda olmadığını, seyahat acentelerinin kendi aralarında oluşturduğu birliğe üye acentelerin ödedikleri aidatların, bu yıla kadar deprem bölgesinde ertelendiğini, bu yıldan itibaren muafiyet tanınan illerle ilgili TÜRSAB’ın da bilgisi dâhilinde bir sınırlandırma yapıldığını ancak öte yandan ilgili aidat muafiyetinin bazı illerde devamının TÜRSAB’ın gönüllü olarak rıza göstermesiyle düzenliğini,

➤ Hazineye ait taşınmazların turizm yatırımcılarına tahsis ve kiralanmasıyla ilgili bazı firmalara bazı ayrıcalıklar tanındığı yönünde bir algının gerçeği yansıtmadığını, 2018’deki yasal düzenlemeyle kamu kurumları tarafından turizm amaçlı yapılan tahsislerin 49 yıldan azalan sürelerini tamamlamayı amaçlayan bir düzenleme yapıldığını ancak süreç içerisinde işlemleri devam eden ama bir türlü sonuçlanmayan, halen daha süreci devam eden sınırlı sayıdaki tesise son bir hak tanındığını ancak yeni bir ihalenin söz konusu olmadığını, halihazırda zaten birçoğunun en az yirmi yıl ve üzerinde hakları olduğunu bu bağlamda yirmi yıllarını kırk dokuz yıla çıkarmak için 2017 deki bedelin üç katı daha fazla bir bedel ödenerek kamu adına önemli bir gelir yaratılacağını,

➤ Kültürel etkinliklere sponsorlukla ilgili olarak bazı devlet kurumlarına, binalara sanki özel sponsorların ismi verildiği dile getirilmesine rağmen burada herhangi bir binaya, herhangi bir isim hakkı vermenin söz konusu olmadığını, amaçlananın daha çok da etkinlik karşılığında Türkiye’nin saygın, büyük firmalarının sponsor olmasına imkan sağlamak olduğunu,

➤ Kültür ve sanat yatırımlarıyla ilgili Kültür ve Turizm Bakanlığı döner sermayesinin imkânlarını, gelirlerini biraz daha artırmaya yönelik bir düzenleme olduğunu,

➤ Millî Sarayların kendi eserlerinde ve kültür varlıklarıyla alakalı her türlü işlemde yine Kültür Varlıklarını Koruma Kurulunca karar verilen yetkinlikte kendi bilimsel kurulları olduğunu, bu bilimsel kurullardan geçmeden hiçbir işlem yapılmadığını, ayrıca Kültür ve Turizm Bakanlığıyla ilkesel birliktelik ve her türlü teknik anlamda bilgi alışverişini, teknik desteği sağladıklarını dolayısıyla işin özü itibarıyla çok bir farklılık olmadığını, zaten sınırlı sayıda eser olduğu için doğrudan kendi eserlerini Bilim Kurulunun gözetiminde yapmalarında Bakanlık olarak sakınca görülmediğini,

➤ 2007 yılında Türkiye’de turizm amaçlı yapılan tahsislerin azalan sürelerini 49 yıla tamamlanmasına karşılık yıl çarpı belli bir miktarda katsayı çarpımlarıyla devlete ödemeleri kaydıyla tekrar 49 yıla uzatıldığını, Kültür ve Turizm Bakanlığının yapmış olduğu tahsislerin yanında Tarım ve Orman Bakanlığının ve Millî Emlak Genel Müdürlüğünün yapmış olduğu tahsislerin olduğunu, Kültür ve Turizm Bakanlığıyla ilgili olarak turizm yatırımcılarının neredeyse tamamına yakınının başvurarak ve bu haktan faydalandığını, bu başvuruların sonrasında süreç içinde çıkan sorunları çözemeyen turizm yatırımcılarının bu haktan yararlanamadığını, bunlara daha yüksek harç ödeyerek son bir şans tanındığını, böylece turizm yatırımlarını artırılmasının amaçlandığını,

➤ Kanun Teklifi’nde Çanakkale Tarihi Alan Başkanlığıyla ilgili ilk maddenin bağlantı noktalarının ilan edilmesiyle alakalı olduğunu, kanunda tarifi yapılan ve koordinatları belli olan yerlerin şu anda Gelibolu Yarımadasına dahil olduğunu buna karşılık Çanakkale Savaşlarının cereyan ettiği yerlerin bir kısmının da Anadolu tarafında olduğunu fakat kanuni yetkileri olmadığı ve koordinatları

belirlenmediğinden Anadolu tarafındaki kale ve tabya gibi yerleri ihya edemediklerini, Teklifin yasalaşmasıyla Kültür ve Turizm Bakanlığının uygun bulması ve en son Cumhurbaşkanının onayıyla birlikte buraların Tarihi Alan statüsü içerisine alınacağını, böylece bahsedilen yerlere hizmet vermeyi amaçladıklarını bu anlamda tarihî alan koordinatları içerisinde olmadığı için Anadolu tarafında metruk bir şekilde kalmış eserlerin Tarihi Alan statüsü içerisine alıp hizmet vermeye başlayacaklarını,

➤ Tarihi Alanının tek elden bütüncül olarak yönetilmesi amacıyla doğal sitlerin yeniden değerlendirilmesi yetkisinin Koruma Komisyonuna verildiğini, bu Komisyonla kimlerin yer alacağını kanunla düzenlendiğini, kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ile gerçek ve tüzel kişilerin Koruma Komisyonu kararlarına uyma zorunluluğu getirildiğini ve yargı süreçlerinde uygulamada yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla Başkanlığın taraf sıfatını kazanacağını, Kurulla alakalı da yeni dönemde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından da bir üye olarak ilgili görüşleri ve önerileri dikkate alacaklarını,

➤ Çanakkale Savaşından kalan malzemelerin henüz taşınır kültür varlığı sayılmadığı için hiç istenmediği halde Çanakkale Savaşlarına ait malzemelerin çarşıda, pazarda, birçok antika dükkânında satılır hâle geldiğini, hatta dijital mecralarda Çanakkale savaş malzemelerinin açık artırma usulü satılması gibi durumların önlenmesi için yasal düzenleme ihtiyacı doğduğunu, dolayısıyla Çanakkale harp malzemelerinin taşınır kültür varlığı statüsüne alınıp derli toplu bir envanter kaydının tutularak bunların artık elden ele alınıp satılmasının önlenmesinin amaçlandığını, bu bağlamda Tarihi Alanda Alan Başkanlığının Kültür ve Turizm Bakanlığıyla eşgüdümle yönettiği ve Müze Kart uygulamasıyla uyumlu bir devlet müzesi oluşturmayı öngördüklerini,

➤ Gelibolu Tarihi Alanının deniz kısmında Çanakkale Deniz Savaşlarından kalma deniz savaş batıklarının olduğunu ve savaş batıklarının da aslında Tarihi Alan Başkanlığının envanteri içerisinde olduğunu, bu alanda suyun altında 150 kilometrekarelik su altı parkı oluşturduklarını, buraları da denizin altındaki savaş batıklarını da bir kültürel miras olarak kabul edip koruma, kollama ve ziyarete açma gibi arzularının olduğunu,

ifade edilmiştir.

4. Komisyonun Maddeler Hakkındaki Kararı

Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yapılan görüşmelerin tamamlanmasının ardından, maddeleri üzerinde görüşmelere geçilmesi oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 1, 2, 3, 4, 5 inci maddeler oyçokluğuyla aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 6 ncı madde önergeyle değiştirilerek oyçokluğuyla kabul edilmiştir. Maddenin lafzından saz ve ses sanatçıların Kültür ve Turizm Bakanlığında durumlarına uygun sözleşmeli sanatçı pozisyonlarına atanmaları açısından idareye takdir yetkisinin olduğu sonucu çıkmaktadır. Ancak madde görüşmeleri esnasında görüşülen ve oyçokluğuyla kabul edilen önergeyle sözkonusu takdir yetkisi yerine uygulama sınavlarında başarılı olanların takdir yetkisi kullanılmadan doğrudan atanmaları amacıyla değişiklik yapılmıştır.

➤ Çerçeve 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14,15, 16,17, 18 ve 19 uncu maddeler oyçokluğuyla aynen kabul edilmiştir.

Komisyonundan alınan yetki çerçevesinde, Teklifin tamamı, tereddütleri gidermek ve anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca, Kanun Teklifi'nin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere; Ardahan Milletvekili Kaan KOÇ, Aydın Milletvekili Seda SARIBAŞ, Burdur Milletvekili Mustafa OĞUZ, Sakarya Milletvekili Ali İNCİ ve Trabzon Milletvekili Vehbi KOÇ özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Adil Karaismailoğlu</i>	<i>Halil Eldemir</i>	<i>Hulusi Şentürk</i>
Trabzon	Bilecik	İstanbul
Kâtip	Üye	Üye
<i>Mervan Gül</i>	<i>Sururi Çorabatır</i>	<i>Aykut Kaya</i>
Siirt	Antalya	Antalya
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Kaan Koç</i>	<i>Seda Sarıbaş</i>	<i>Ferhat Nasıroğlu</i>
Ardahan	Aydın	Batman
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür, son oylamada bulunamadı)	
Üye	Üye	Üye
<i>Zeynep Oduncu Kutevi</i>	<i>Hüseyin Yıldız</i>	<i>Mustafa Oğuz</i>
Batman	Aydın	Burdur
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Atmaca</i>	<i>Ayhan Gider</i>	<i>Semih Işıklar</i>
Bursa	Çanakkale	Elâzığ
(Muhalefet şerhimiz vardır)		(Son oylamada bulunamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Ertuğrul Gazi Konal</i>	<i>Şamil Ayrım</i>	<i>Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu</i>
Giresun	İstanbul	İstanbul
		(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>George Aslan</i>	<i>Ali İnci</i>	<i>Vehbi Koç</i>
Mardin	Sakarya	Trabzon
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür, son oylamada bulunamadı)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
	Üye	
	<i>Yavuz Aydın</i>	
	Trabzon	
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

2/3309 esas numaralı “Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” teklifine Cumhuriyet Halk Partisi Bayındırlık, İmar ve Ulaştırma, İmar ve Turizm Komisyonu üyeleri olarak karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

I. GENEL DEĞERLENDİRME

TBMM Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda aceleyle görüşülen 2/3309 esas numaralı Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı birbiri ile ilişkisiz çerçeve Kanunun birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapan (yürütme ve yürürlük dahil) 19 maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir.

1. Usul açısından değerlendirme

Genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde oluşturulan kanun düzenlemeleri içeren aynı zamanda birbiri ile ilişkisiz 10 Kanunun birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapan 19 maddelik söz konusu torba kanun teklif metninin hem kendisinin hazırlanma ve tedvininin hem de TBMM’de yasalaştırılma sürecinin usul yönünden önemli zaafı bulunmaktadır.

Cumhuriyet Türkiye’sine Osmanlı’dan aktarılan en önemli kurumların başında Meclis gelmektedir. Milli mücadeleyi yöneten bu meclisin hafızasında parlamento hukukumuzun kurucu metinleri olan 1877 tarihli Heyeti Ayan Nizamnamei Dahilisi, 1927 tarihli TBMM Dahili Nizamnamesi ve halen meri olan 1973 tarihli TBMM İçtüzüğü bulunmaktadır. Ayrıca, yazılı hukuk kaynakları dışında Meclis teamülleri parlamentonun çalışmalarında başvurduğu diğer çok önemli bir kaynağı oluşturmaktadır.

2002’den günümüze Meclisin çoğunluğunu oluşturan AKP iktidarı parlamento hukukunun en temel kurum ve kurallarını ihlal ederek ve aşındırarak bu alandaki tarihsel birikimini ortadan kaldırmaktadır.

Konu bu çerçevede ele alındığında;

Söz konusu kanun teklifi torba kanun formatında hazırlanmıştır.

Kanun metninde birbiri ile ilintisiz konulardaki kanunlarda yapılan düzenlemeleri görmekteyiz. Komisyon düzleminde ihtisaslaşma anlamsızlaşmakta, komisyonların varlık nedeni sorgulanmaktadır. Kanunların konu bütünlüğü, iç tutarlılığı ortadan kalkmaktadır. Torba kanun uygulaması gerek milletvekillerinin gerekse komisyonların kapasitesinin çok gerisinde bir kanun yapım sürecini dayatmakta parlamento çalışmalarının niteliğini zayıflatmaktadır.

Bu kapsamda torba kanun; etkinlik, demokratik katılım ilkelerine aykırı, nevi şahsına münhasır bir uygulamadır.

Uygulamada yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; iktidar partisi milletvekillerinin oyu yasama çalışmaları sırasında belirleyici olmaktadır.

Kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, **TBMM'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı** ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir

2. Kanun teklifinin genel olarak değerlendirilmesi

10 Kanunun birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapan 19 maddelik torba Kanun Teklifinde:

-1 madde ile, 14/9/1972 tarihli ve **1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununda**,

-3 madde ile 1774 sayılı Kimlik bildirme Kanunu'nda

-2 madde ile, **2252 sayılı Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanunu'nun** bazı maddelerinde,

-1 madde ile **2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'nunda**,

-1 madde ile bazı Anayasa Mahkemesi iptal Kararı da dikkate alınarak 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda,

-1 madde ile 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da,

- 4 madde ile 5737 sayılı Kanun'da,

- 2 madde ile 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanun'da,

- 1 madde ile 7432 sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanun'da

-1 madde ile 7439 sayılı Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu'nda

Değişiklik ve ek/geçici madde eklemeleri yapılmaktadır.

Yine teklifin komisyonda görüşmeleri sırasında iktidar grubu tarafından verilen bir önerge ile 2252 sayılı Kanuna eklenen geçici 1 inci madde yer alan “atanabilirler” ibaresinin “atanırlar” olarak değiştirilmesi kabul edilmiştir.

Bu torba kanun teklifinde;

Birinci maddesinde; Maddeyle 6/2/2023 tarihinde yaşanan deprem afetinden etkilenen Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde faaliyet gösteren seyahat acentalarından 1618 sayılı Kanunun 35 inci maddesinde düzenlenen yıllık aidatın 2025 yılı için alınmamasına ve bu kapsamdaki seyahat acentalarının önceki dönem yıllık aidat borçlarının silinmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

İkinci Maddeyle; 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun ikinci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle marina, liman tesisleri ve kıyı tesislerinin işletenlerine ve deniz aracı kiralayanlara yönelik olarak kimlik bildirme yükümlülüğü getirilmektedir.

Üçüncü maddesinde; 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun ikinci maddesinde yapılan değişiklikle marinalarda, liman tesislerinde, kıyı tesislerinde ve gemi/deniz turizmi araçlarında kalanlar da dahil edilerek giriş/çıkış ve konaklama işlemlerinin de kontrol altına alınmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Dördüncü maddesiyle: 1774 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi değiştirilerek genel kolluk faaliyeti kapsamında kullanılan bilgisayar terminallerinde anlık olarak takibin sağlanabilmesini teminen; bilgisayar terminallerine bağlanmayan veya mevcut bilgi ve kayıtlarını anlık olarak göndermeyen ya da gerçeğe aykırı kayıt tutan konaklama tesislerine, söz konusu ihlali aynı takvim yılı içinde tekrar etmeleri halinde artırımlı idari para cezası uygulanması öngörülmektedir. Ayrıca, mağduriyetlere sebebiyet verilmemesi açısından resmi konaklama yerleri, özel hastane, huzurevleri ve sosyal tesislerin aynı yıl içinde dördüncü kez ihlalleri halinde ruhsatlarının iptal edilmesi öngörülmektedir.

Beşinci maddede;19/6/1979 tarihli ve 2252 sayılı Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “kira gelirleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile müzelere, ören yerlerine, kültür merkezlerine, konser alanlarına, tiyatro, opera (Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ile Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenenler hariç), seminer, sempozyum, sergi, festival, kongre ve benzeri kültür etkinliklere, kültür varlıklarının

imar, ihya ve kültür envanterine kazandırılmasına yönelik, isim hakkı, destek ve sponsorluk gelirleri” ibaresi eklenmektedir.

Altıncı Maddede; Kanuna eklenmesi önerilen bir geçici maddeyle (geçici madde 1) Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesinin memur ve işçi kadrolarında bulunan ancak Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünün koro ve topluluklarıyla İl Kültür Müdürlüklerinin Müzik Topluluklarında saz ve söz sanatçısı olarak görev yapanların, yapılacak sözlü ve uygulamalı sanatsal yeterlik sınavında başarılı olmaları halinde sözleşmeli sanatçı pozisyonlarına atanabilmelerine olanak sağlanmakta,

Bu yolla atanacakların sayısı 72 ile sınırlandırılarak atama işleminin de 28 Şubat 2026 tarihine kadar yapılması öngörülmektedir.

Ayrıca, sözleşmeli sanatçı pozisyonu 657 sayılı Devlet memurları Kanununun ek geçici 16'ncı maddesine göre düzenlenerek, bu maddeye göre atanacakların, Döner Sermaye İşletmesinde geçirdikleri hizmet süreleri, yeni pozisyonlarının mali haklarının belirlenmesinde ve emekli keseneğine esas aylık ya da sigorta primine esas kazançlarının tespitinde değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Yedinci maddede; 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanununun 33'üncü maddesinin sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenerek:

“Belgesiz konaklama işletmelerinin elektronik ortamda tanıtım, pazarlama ve satışının yapılması amacıyla ilan veren konaklama işletmesine mahallin en büyük mülki amirince her bir ilan için yirmi beş bin Türk lirası idari para cezası uygulanır.

Konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlar, işletmelerin belge numaralarını Bakanlık veri tabanı üzerinden doğrulayarak faaliyetlerinde bu belge numaralarına yer vermek zorundadır. Faaliyetlerinde işletmelerin Bakanlık veri tabanındaki geçerli belge numaralarına yer vermeyenler ile belgesiz konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlardan Bakanlık tarafından yapılan uyarıya rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayanlar hakkında, her bir ilan için yirmi beş bin Türk lirası idari para cezası uygulanır. Bakanlık tarafından ihlalin gerçekleştiği konaklama işletmesine ilişkin yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilir ve bu karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Ayrıca, bu karara uymayanlar hakkında her bir tespit için yüz bin Türk lirası idari para cezası uygulanır. İçeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararına karşı sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Sulh ceza hâkimliğince verilen karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir.”

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ile faaliyette bulunması yasaklanan Bakanlıktan belge almayan konaklama tesislerinin, Bakanlıktan belge almayan veya belgesi iptal edilmiş olan işletmelerin elektronik ortamda tanıtım, pazarlama ve satışının yapılmasının önlenmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Sekizinci maddede ile Anayasa Mahkemesi, 13/9/2023 tarihli, 2023/7 E. ve 2023/150 K. sayılı kararıyla, 113 sayılı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3 üncü maddesiyle 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci

maddesinin birinci fıkrasına eklenen (ç) bendinin Anayasanın "Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır." hükmüne istinaden konu bakımından yetki yönünden, Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermesi üzerine:

21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiş,

"Ancak; Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı yönetiminde bulunan saray, köşk, kasır, müze ve tarihi fabrikalar ile diğer yapıların restorasyonu, çevre düzenlemeleri ve ihyası sırasında bu mekânların, bulundukları parsellerde yapılması gereken araştırma, sondaj ve arkeolojik kazılar Milli Saraylar İdaresi Başkanlığınca yapılır, yaptırılır. Gerektiğinde Kültür ve Turizm Bakanlığının teknik yardımı ve iş birliği sağlanır."

ve bu suretle iptal edilen CBK hükmü yasa maddesi haline getirilmektedir.

Dokuzuncu madde ile 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna geçici madde eklenerek: Geçici 23'üncü madde kapsamında olup madde hükümlerinden yararlanamayan yatırımcı ve işletmeciler bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde başvurmaları halinde geçici 23'üncü madde hükümlerinden yararlandırılır. Bu başvurularda bedel, geçici 23'üncü maddede öngörülen usulde hesaplanan bedelin üç katı olarak belirlenir.

Geçici 23'üncü madde ve bu madde kapsamında yapılan başvuruların işlemleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde sonuçlandırılır. Bu süre sonuna kadar her ne sebeple olursa olsun süre uzatımı işlemleri sonuçlandırılmayan kesin tahsis, kesin izin, irtifak hakkı veya kullanma izinleri ile kira sözleşmeleri hakkında bu tarihten sonra süre uzatım işlemi yapılmaz." Hükmü getirilmektedir.

Yeni maddeyle kamu taşınmazları üzerindeki süre uzatım işlemlerinin bu maddenin yürürlüğe gireceği tarihten itibaren altı ay içinde sonuçlandırılması,

Süre uzatımını sonuçlandırmayanların, kesin tahsis, kesin izin, irtifak hakkı, kullanma izinleri ile kira sözleşmeleri hakkında bu tarihten sonra süre uzatım işlemi yapılamayacağı,

Hali hazırda geçici 23'üncü maddenin hükümlerinden yararlanamayan yatırımcılara da bir aylık süre verilerek başvuruda bulunmaları ve maddenin yürürlüğe gireceği tarihten itibaren altı ay içinde süre uzatım işlemlerini sonuçlandırmaları, öngörülmektedir.

Onuncu maddede; 5734 sayılı Vakıflar Kanunu'nun 20. Maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kira süresinin üç yıldan beş yıla çıkarılması önerilmektedir.

Maddeye eklenen yeni ikinci fıkra ile ve sermayesinin tamamı Genel Müdürlük ve mazbut vakıflara ait olan şirketlerin faaliyetlerini yürütürken ihtiyaç duyduğu

taşınmazların rayiç bedelinden düşük olmaması koşuluyla Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından doğrudan kiraya verilebilmesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Maddeye eklenen üçüncü fıkra ile yatırım karşılığı uzun süreli kira sözleşmeleri hariç, yıllık kira bedeli Meclis tarafından her yıl belirlenecek bedelin altında kalan taşınmazların sözleşmelerinin noter şartı olmaksızın yapılabilmesine olanak sağlanmaktadır.

Maddeye eklenen dördüncü fıkra ile Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait işgalli taşınmazlar için takdir edilecek kullanım bedelinin tespitinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Ecrimisile itiraz edilmemesi halinde yüzde yirmi, peşin ödenmesi halinde ise ayrıca yüzde on beş indirim uygulanır." Şeklindeki indirimlerin uygulanmayacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Maddenin yedinci fıkrasında yapılan değişiklik ile Genel Müdürlükçe alınan altı aylık teminat tutarı kaldırılmış ve alınacak teminatın tespiti Genel Müdürlüğün takdirine bırakılmıştır. Fıkraya eklenen cümle ile Zirai faaliyet kapsamında yapılan kiralamalarda ise ürün kaldırılmasının beklenerek tahliyenin gerçekleşmesi öngörülmekte ve arada geçen süre için ecrimisil alınması düzenlenmektedir.

On birinci maddeyle; Madde ile Hazine, belediye, özel idareler ve köy tüzel kişiliklerine ait vakıfla kültür varlıklarının mazbut vakfa dönüştürülmesine ilişkin düzenleme genişletilmekte ve diğer kamu tüzel kişileri ile bunlara ait müessese, iktisadi işletme ve bağlı ortaklıklarının mülkiyetine geçmiş vakıf kültür varlıkları mazbut vakfına devredilmekte ve Vakıflar Genel Müdürlüğü yönetimine geçmektedir. Maddeye eklenen yeni düzenlemeyle de doğrudan vakfedilen veya mevcut olup olmadığına bakılmaksızın vakıf kaynaklarından inşa edilmiş, onarılmış veya ilaveler yapılmak suretiyle katkı sağlanmış vakıf kültür varlıklarının da vakıf yoluyla meydana gelmiş sayılacağı düzenlenerek sonradan eklenen veya yapılan varlıkların da mazbut vakıf kapsamına alınmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

On ikinci maddede; Madde ile Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen vakıflar ile mazbut vakıflar için genel yönetim giderini karşılamak için alınan yönetim ve temsil masrafı oranının %20'den %40'a güncellenmesi düzenlenmektedir.

On üçüncü maddeyle; 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'na geçici bir madde eklenerek bu kanun teklifinin 10. Maddesi ile 5737 sayılı Vakıflar Kanunun 20. Maddesinde yapılan değişikliklerin uygulanmasına ilişkin bir geçiş düzenlemesi yapılmaktadır.

Geçiş düzenlemesine göre Genel Müdürlüğe veya mazbut vakıflara ait taşınmazlarda;

1. Kiracılık ilişkisi nizalı durumda olanlar,
2. 30/6/2025 tarihinden önce işgalci olanlar,
3. Taşınmazları ticari faaliyetler kullanan mevcut kiracılar açısından

1. Genel Müdürlüğe herhangi bir borcunun bulunmaması,
2. Genel Müdürlüğe karşı açtıkları davalardan tüm yargılama giderlerini üstlenerek kayıtsız ve şartsız olarak feragat etmeleri,
3. Belirlenecek yeni kira bedeli ve kira şartlarını kabul etmeleri,
4. Yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde başvurmaları,

halinde beş yıla kadar kira sözleşmesi yapılabileceği düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise işgalci durumunda olanlardan başvuruda bulunmayanlar ile Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen sözleşmeyi imzalamayanların tahliye edileceği düzenlenmektedir.

On dördüncü maddede; 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanuna ekli harita ve koordinat listesi ile Kanunun 2'nci maddesinde yer alan bazı tanımlar değiştirilmektedir.

Yapılması öngörülen harita ve koordinat listesi değişikliğiyle, mevcut harita ve koordinat listesinin karayla tam olarak örtüşmemesinden doğan sorun giderilmekte ve deniz savaşlarındaki batıkların bulunduğu alan Tarihi Alan sınırları içerisine alınmaktadır.

Kanunun tanımlar maddesine benzer şekilde tahsis şartı kaldırılarak harita ve koordinat listesiyle belirlenen ve Başkanlığın görevli ve yetkili olduğu alanın Tarihi Alan olarak belirlenmesi sağlanmaktadır. Ayrıca maddeyle Kanuna Koruma Komisyonu tanımı eklenmektedir.

On beşinci maddeyle; Maddeyle 6546 sayılı Kanunun Genel esaslar başlıklı 3 üncü maddesine bazı yeni bentler eklenmekte ve mevcut bentler ihtiyaçlar doğrultusunda değiştirilmektedir.

Bu kapsamda Tarihi Alanın korunması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde uyulacak esasları düzenleyen maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan düzenlemeyle doğal sitlerin yeniden değerlendirilmesi yetkisi Koruma Komisyonuna verilmekte; kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ile gerçek ve tüzel kişilerin Koruma Komisyonu kararlarına uyma zorunluluğu getirilmekte ve yargı süreçlerinde uygulamada yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla Başkanlığın taraf sıfatını kazanmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

(ç) bendinde yapılan değişiklikle Tarihi Alana ilişkin devam eden bilimsel çalışmalar neticesinde yeni tespit edilecek olan şehitlik, karargâh yapısı gibi yerlerin arkeolojik, coğrafi, kültürel ve tarihi önemleri göz önüne alınarak Tarihi Alana dahil edilebilmesi için ilgili kurumların görüşü. Başkanlığın teklifi. Bakanlığın uygun görüşü üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile Tarihi Alan sınırlarının genişletebilmesine imkân verilmesi düzenlenmektedir.

(d) bendinde yapılan değişiklikle ormanlık alanlar ile birlikte yabancı ağaçlık alanların da bakımı, korunması, yangın ve hastalıkla mücadelesi Başkanlık yetkisinden alınarak ilgili ihtisas kurumu olan Orman Genel Müdürlüğüne bırakılmakta ve söz konusu görevleri yürütmesi amacıyla ormanlardan ve yabancı ağaçlık alanlardan elde

edilen gelirlerin de Orman Genel Müdürlüğü Döner Sermaye bütçesine aktarılması düzenlenmektedir.

Birinci fıkraya eklenen (h) bendiyle Çanakkale Savaşlarının boğazın her iki yakasında da meydana gelmiş olması ve Tarihi Alan sınırları dışında yer almakla birlikte Tarihi Alanla irtibatlı olduğu tespit edilen tabya, şehitlik, kale gibi mekanların da bağlantı noktası ilan edilerek bütüncül korumaya alınması gerektiği düşünülerek ilgili kurumların görüşü, Başkanlığın teklifi ve Bakanlığın uygun görüşü üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile Tarihi Alan Bağlantı Noktası olarak belirlenmesine imkan tanınmakta ve bu kanun kapsamına alınmaktadır.

Fıkraya eklenen (ı) bendiyle 2863 sayılı Kanun kapsamında taşınır kültür varlığı sayılmayan Çanakkale Savaşlarıyla ilgili her türlü silah, teçhizat, kıyafet, aksesuar, belge ve benzeri malzemelerin 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınır kültür varlığı sayılması öngörülmekte ve bunların tasnif ve tescili, korunması, kullanımı, denetimi, sergilenmesi ile ilgili hususlarda Millî Savunma Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığının müştereken çıkaracağı bir yönetmelik ile belirlenmesi düzenlenmektedir.

Fıkraya eklenen (i) bendiyle Tarihi Alanda yer alan müzelerin Devlet müzesi sayılması düzenlenmiştir.

Fıkraya eklenen (j) bendiyle Başkanlıkça, bu fıkranın (ç), (ğ) ve (h) bentleri kapsamında Millî Savunma Bakanlığı adına tahsisli veya kullanım izni bulunan taşınmazlara ilişkin yapılacak işlemlerde Millî Savunma Bakanlığının uygun görüşünün alınması düzenlenmektedir.

On altıncı maddede; 7432 sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanunun Genel esaslar başlıklı 3 üncü maddesine yeni bir fıkra eklenmekte ve Uludağ Alanı içerisindeki doğal sitler ve tabiat varlıkları ile ilgili olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilen görevlerin Uludağ Alanında Başkanlık tarafından yerine getirileceği hüküm altına alınmaktadır.

Bu maddenin teklife eklenmesinin ana gerekçesi 117 sayılı Uludağ Alan Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde doğal sitler ve tabiat varlıkları ile ilgili olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilen görevler Uludağ Alanında Başkanlık tarafından yerine getirilir." hükmü Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve 2023/66 E.-2024/185 K. sayılı kararı ile iptal edilmiş olmasıdır.

On yedinci maddeyle; 7439 sayılı Kanunun Vakıf Organları başlıklı 4. Maddesinin 9. Fıkrasında yapılan değişiklik ile Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfındaki birimlerde istihdam edilenlerin ücretlerinin belirlenmesinin Vakıf organlarıncaya belirlenmesine ilişkin düzenleme fıkradan çıkarılarak 9. Fıkranın sadece kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere ödenecek harcırahların kendi mevzuatları çerçevesinde belirlenmesi hususu düzenlenmiştir. Maddeye eklenen yeni 10. Fıkra ile kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenler dışında Vakıfta en fazla 200 kişinin işçi statüsünde istihdam edilebileceği Cumhurbaşkanının bu sayıyı 400'e kadar arttırabileceği düzenlenmiştir. Ayrıca fıkranın ikinci cümlesi ile bu

personelin ücretlerinin Mütevellî heyet tarafından belirleneceği düzenlenmektedir. Fıkranın üçüncü cümlesi ile de personele yapılan toplam ödeme tutarının bütçe gelirlerinin yüzde 30'unu aşamayacağı düzenlenmiş, Cumhurbaşkanına bu oranı %50'ye kadar arttırma ve eski haline getirme yetkisi verilmiştir.

Öncelikle, Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı'nın personel ücretlerinin belirlenmesine ilişkin mütevellî heyete verilen yetki Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E.2022/21, K.2024/79 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Teklifin on sekizinci maddesi yürürlük, on dokuzuncu maddesi ise yürütmeye ilişkindir.

Teklif metninin genel gerekçesinde;

"Toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak zaman içerisinde değişen ihtiyaçlar doğrultusunda kanunların güncellenmeleri gerektiği ve Bu kapsamda hazırlanan Kanun Teklifi ile kamu hizmetlerinin etkin ve verimli şekilde yürütülmesi ile uygulamada yaşanan aksaklıkların giderilmesi ve Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması amaçlandığı,

4706 sayılı Kanunun geçici 23 üncü maddesi kapsamında kamu taşınmazları üzerinde kısıt yapıları dâhil turizm yatırımı gerçekleştirilmek amacıyla ilgili idarelerce adına kesin tahsis yapılan, kesin izin verilen, irtifak hakkı tesis edilen, kullanma izni verilen veya kiralama yapılan yatırımcı ve işletmecilerin belirli süre ve koşullarda başvuruları koşuluyla yeniden sözleşme düzenlemek suretiyle söz konusu izin, tahsis, irtifak hakkı ve kiralama sürelerinin kırk dokuz yıla uzatılabileceği hüküm altına alınacağı,

Bununla birlikte, 7 yıla yakın bir süre geçmiş olmasına rağmen yatırımcılar tarafından süre uzatımı işlemleri sonuçlandırılmadığından, kamu taşınmazları üzerindeki hukuki belirsizlik devam ettiği,

Söz konusu taşınmazlar üzerindeki hukuki belirsizliğin sona erdirilmesini teminen 4706 sayılı Kanuna eklenen geçici madde ile süre uzatım işlemlerinin maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde sonuçlandırılmasına ve işlemlerin tamamlanmaması durumunda yeniden süre uzatımı yapılmamasına yönelik düzenleme yapıldığı,

5737 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler ile Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait taşınmazların kira süresinin beş yıl olarak değiştirilmesi öngörülerek Borçlar Kanunundaki kira sürelerine ilişkin düzenlemelere uyum sağlanmakta; sermayesinin tamamı Genel Müdürlük ve mazbut vakıflara ait olan şirketlerin faaliyetlerini yürütürken ihtiyaç duyduğu taşınmazları rayiç bedelinden düşük olmaması koşuluyla doğrudan kiraya verilebilmelerine imkan sağlanarak uygulamadaki işleyiş hızlandırılmakta; düşük kira bedelli taşınmazlarda ve bilhassa bakımı öncelenerek kiralanan taşınmazlarda noter tasdikinin uygulamada çıkardığı zorluklar nedeniyle belirli bedelin altındaki kiralamalarda işleyişi kolaylaştırmak amaçlanarak noter tasdiki kaldırılmakta; geçmişte vakıf olan kültür varlıklarının mazbut vakfına devredilmesi sureti ile vakıf kültür varlığının korunarak gelecek nesillere aktarılması amaçlanmakta; temsilen yönetilen vakıflardaki iş yoğunluğunun artışı ve bu artışın

Vakıflar Genel Müdürlüğüne getirdiği maliyet nedeniyle vakıfların yıllık gayrisafi gelirlerinden alınacak yönetim ve temsil masrafı oranının yüzde kırka çıkartılması öngörülerek söz konusu maliyetlerin karşılanması sağlanmakta; vakıf taşınmazlarının kullanımındaki ihtilaflı durumların sonlandırılması amacıyla kiracılık ilişkisi nizalı şekilde devam edenlere, söz konusu taşınmazlarda işgalci olanlara ve taşınmazları ticari faaliyetlerde kullanan mevcut kiracılara belirli koşul ve sürelerde başvuruda bulunmaları koşuluyla beş yıla kadar kira sözleşmesi yapılabilmelerine imkan sağlanacağı,

7439 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir." ibaresinin Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E.2022/21, K.2024/79 sayılı kararıyla iptal edilmesi nedeniyle, iptal kararındaki gerekçeler ve arkeolojik kazıların kapsam ve nitelikleri göz önüne alınmak suretiyle yapılan düzenlemeyle, Vakıfta çalışabilecek azami personel sayısı ve personele yapılacak ödemelere yönelik düzenleme yapıldığı,

2634 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde yapılan düzenlemeyle, konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlara, işletmelerin belge numaralarını Bakanlık veri tabanı üzerinden doğrulayarak faaliyetlerinde belge numaralarına yer verme zorunluluğu getirilmekte ve belge numaralarına yer vermeyenler ile belgesiz konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlardan Bakanlık tarafından yapılan uyarıya rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayanlar hakkında idari para cezasının uygulanması öngörüldüğü,

2863 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle, Anayasa Mahkemesinin 13/9/2023 tarihli, 2023/7 E. ve 2023/150 K. sayılı kararında belirtilen iptal gerekçeleri doğrultusunda Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı bünyesindeki saray, köşk, kasır ve diğer yapıların bakımı, restorasyonu ve taşınır, taşınmaz varlıklarını meydana çıkarmak üzere araştırma, sondaj ve kazı yapma ve yaptırma faaliyetlerinin Milli Saraylar İdaresi Başkanlığının uhdesine verilmesine yönelik düzenleme yapıldığı,

1774 sayılı Kanunda yapılan düzenlemeler ile marina, liman tesisleri ve kıyı tesislerinin işletmelerine ve deniz aracı kiralayanlara yönelik olarak kimlik bildirmeye yükümlülüğü getirilmesi ve marinalarda, liman tesislerinde, kıyı tesislerinde giriş/çıkış ve konaklama işlemlerinin kontrol altına alınarak milli güvenliğimizi tehdit edebilecek saldırılara yönelik asayişin sağlanması hedeflenmiş, yine yapılan düzenleme ile genel kolluk faaliyeti kapsamında kullanılan bilgisayar terminallerinde anlık olarak takibin sağlanabilmesini teminen; bilgisayar terminallerine bağlanmayan veya mevcut bilgi ve kayıtlarını anlık olarak göndermeyen ya da gerçeğe aykırı kayıt tutan konaklama tesislerine, uygulanacak idari yaptırımlar yeniden düzenlendiği,

2252 sayılı Kanunda yapılan düzenleme ile DÖSİMM gelirlerine müzelere, ören yerlerine, Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilen taşınmazlara veya tiyatro, opera, konser, sinema, seminer, sempozyum, festival, kongre ve benzeri kültür etkinliklerine yönelik destek ve sponsorluk gelirleri eklenerek müzelere, ören yerlerine, Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilen taşınmazlara, kültür etkinliklerine kaynak sağlanmaktadır. Ayrıca, DÖSİMM memur veya işçi kadrolarında bulunan personelin 657 sayılı Kanunun ek geçici 16'ncı maddesi kapsamındaki durumlarına uygun sözleşmeli sanatçı pozisyonlarına atanabilmelerine ilişkin düzenleme yapıldığı,

6546 sayılı Kanunda yapılan değişiklikler ile tahsis şartı kaldırılarak harita ve koordinat listesiyle belirlenen ve Başkanlığın görevli ve yetkili olduğu alanın Tarihi Alan olarak belirlenmesi sağlanmakta, yargı süreçlerinde uygulamada yaşanan sorunların giderilmesi amacıyla Başkanlığın taraf sıfatını kazanmasına yönelik düzenleme yapılarak tarihi Alanla iribatlı olduğu tespit edilen tabya, şehitlik, kale gibi mekanların da bağlantı noktası ilan edilerek bütüncül korumaya alınması yönünde düzenleme yapılmaktadır. Çanakkale Savaşlarıyla ilgili her türlü silah, teçhizat, kıyafet, aksesuar, belge ve benzeri malzemelerin 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınır kültür varlığı sayılarak korunması ve gelecek nesillere aktarılmasının sağlanması amaçlanarak, tarihi alanda yer alan müzelerin Devlet müzesi sayılması yönünde düzenleme yapıldığı,

7432 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle, Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli, 2023/66 E. ve 2024/185 K. sayılı kararında belirtilen iptal gerekçeleri doğrultusunda, Uludağ Alan Başkanlığının kuruluş amacına uygun olarak Uludağ'ın tek elden, etkin, bütüncül ve sürdürülebilir şekilde yönetilmesini teminen Uludağ Alanında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilen görevlerin Uludağ Alan Başkanlığına devredilmesine yönelik düzenleme yapıldığı,

Ülkemizde 6/2/2023 tarihinde yaşanan deprem afeti başta Adıyaman, Hatay ve Kahramanmaraş olmak üzere birçok ilimizde yıkım ve can kayıplarına neden olmuş, bu illerde ticari faaliyet yürüten işletmeler faaliyetlerini uzun süre sürdüremedikleri ve bu düzenleme ile deprem afetinden doğrudan etkilenen illerde; afetin ticari hayata olan etkilerinin azaltılması amacıyla bu illerde faaliyet gösteren seyahat acentalarından, 1618 sayılı Kanunun 35 inci maddesindeki hüküm gereğince Birliğe ödemeleri gereken 2025 yılına ait yıllık aidatların alınmaması amaçlanmaktadır.

Ülkemizde 6/2/2023 tarihinde yaşanan deprem afeti birçok ilimizde yıkım ve can kayıplarına neden olmuş, bu illerde ticari faaliyet yürüten işletmeler faaliyetlerini uzun süre sürdürememişlerdir. Teklif ile deprem afetinden doğrudan etkilenen Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde; afetin ticari hayata olan etkilerinin azaltılması amacıyla bu illerde faaliyet gösteren seyahat acentalarından, 1618 sayılı Kanunun 35 inci maddesindeki hüküm gereğince Birliğe ödemeleri gereken 2025 yılına ait yıllık aidatların alınmaması ve önceki dönem yıllık aidat borçlarının silinmesine yönelik düzenleme yapıldığı,

Belirtilmektedir.

Kanun teklifinin 10 yasada değişiklik veya ilaveler yapan madde hükümleri de ilgili komisyonlarda detaylı inceleme ve tartışmalara konu edilmeden acele ile yasalaştırılmak istenen hususlardan oluşmakta ve torba yasa yapmanın, ihtisas komisyonlarını tam anlamıyla çalıştırmamanın sakıncalarını içermektedir. Bu maddelerden 3 adedi geçmişte Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri veya kanunlarla

düzenlenen hususların çeşitli gerekçelerle Anayasa Mahkemesince iptali üzerine yeniden yapılan düzenlemelerle ilgilidir.

Teklifin görüşülmesi sırasında Cumhuriyet Halk Partisi milletvekilleriince verilen önergelerin (3 adedi Anayasaya aykırılık iddiası olan)tümünün herhangi inceleme, karşı görüş, değerlendirme ya da tartışma konusu edilmeden reddedilmesinin nedeni de anlaşılamamaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve TBMM’ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa’nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak TBMM’nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda ilk günden beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Bu uygulama biçimi Türkiye devletini, eklerin iç içe geçtiği ve dengelerin bozulduğu Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

Kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM’de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla “torba yasa” biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden çoğu kez habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda yeterli olmadıkları, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

28 inci dönemde Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu’nda görüşülen tekliflerin tümü nerdeyse torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak anılan sistemde yasama-yürütme ilişkisi ciddi aksaklıklar içermektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM’de oylan kanunların çoğunluğu, Anayasa’ya aykırı bir biçimde hazırlanan “torba yasa” tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır.

Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Bütün demokratik ülkelerde parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu görülmektedir.

Örneğin Kanun teklifinin 8, 16 ve 17’nci maddelerinde yer alan düzenlemeler Anayasanın amir hükümlerine göre Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemeyecek hususların kararname ile yapılması sonucunda Anayasa Mahkemesince yapılan başvuru sonucunda iptal edilen hükümlerle ilgilidir.

II. KANUN TEKLİFİNİN ANAYASAYA UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Anayasa’ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa’ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere birden çok Anayasaya

aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” (İçtüzük, md.38).

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Buna ilişkin bir muhalefet partisinin vermiş olduğu önerge tartışmalı biçimde reddedilmiştir.

Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki “Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz” kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

Torba yasa uygulamasının anayasaya uygunluğunun da sorgulanması gerekir.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan yönetim biçimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür “paralel yasama”ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini askıya almak anlamına gelmektedir.

Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar ile iptal ve yeniden düzenleme aşasında geçen süre beraberinde belirsizlik ve hukuka uyarlık sorununu getirmektedir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Kanun teklifinin 11 inci maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Teklifin 11. Maddesinde, Hazine, belediye, il özel idareleri ve köy tüzel kişiliklerine ait vakıf kültür varlıklarının mazbut vakıf statüsüne geçirilmesine ilişkin mevcut düzenleme genişletilmekte; bu kapsam diğer kamu tüzel kişilikleri ile bunlara bağlı müessese, iktisadi işletme ve ortaklıkların mülkiyetinde bulunan vakıf kültür varlıklarını da kapsayacak şekilde genişletilmektedir. Söz konusu varlıkların mazbut vakıflara devriyle birlikte yönetim yetkisi Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne geçmekte, bu da özellikle belediyelerin taşınmazlar üzerindeki tasarruf yetkisini ve bu taşınmazlardan elde ettikleri gelirleri ortadan kaldırarak ciddi bir gelir kaybı ve kaynak daralmasına yol açmaktadır. Bu durum, yerel yönetimlerin mali özerkliğini zayıflatmakta, Anayasa'nın 127. maddesinde güvence altına alınan yerinden yönetim ilkesine ve kamu kaynaklarının yerel hizmetler için kullanılması anlayışına aykırılık teşkil etmektedir.

Teklifin yukarıda belirtilen maddesi ile getirilen düzenlemeler hakkında Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık yönündeki iddiamız komisyon görüşmeleri sırasında ileri sürülmüş, ancak bu durum dikkate alınmayarak iç tüzük gereği gereken işlem yapılmamıştır.

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi “Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder” hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Ayrıca, belediyelerin veya özel kişilerin kazanılmış mülkiyet hakları, “vakıf yoluyla meydana gelmiş sayılır” ifadesiyle geriye dönük biçimde ortadan kaldırılmaktadır ve bu da mülkiyet hakkı güvencesine (Anayasa md. 35) aykırıdır.

Bu madde, belediyelerin gelir kaynaklarını ve kamu hizmeti üretme yetkilerini azaltmakta; aynı zamanda Anayasa’nın idarenin bütünlüğü içinde yerinden yönetim esası ilkesini zayıflatmaktadır.

Buna karşın Anayasa’ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan madde üzerinde görüşmelere geçilmesi İktidara aykırıdır.

Kanun teklifinin 15 inci maddesinin Anayasa’ya aykırılığı

Teklifin 15. maddesiyle, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı hakkında yapılan düzenlemeler kapsamında, doğal sit alanlarının yeniden değerlendirilmesi yetkisi Koruma Komisyonu’na verilmekte, tarihi alanın sınırlarının genişletilmesi ve bağlantı noktalarının belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar tanımlanmakta, ayrıca alan içerisindeki ormanlarla ilgili sorumluluk Orman Genel Müdürlüğü’ne devredilmektedir. Ancak tarihi alan sınırlarının Cumhurbaşkanı kararıyla genişletilebilmesi ve yeniden tanımlanabilmesi, idareye sınırsız takdir yetkisi tanıyarak Anayasa’nın 123. maddesinde yer alan idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütünlük içinde, kanunla düzenlenmesi ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum, kültürel mirasın korunması ve anlatımı açısından tek sesli, merkezi ve siyasal yorumlara açık bir yapının yerleşmesine zemin hazırlayabilirken, Koruma Komisyonu kararlarına zorunlu uyum yükümlülüğü, yargı denetimini etkisizleştirme ve idari kararların hukuka uygunluğunu denetleme mekanizmasını zayıflatma riski taşımaktadır. Hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır.

Uludağ gibi çevresel hassasiyeti yüksek bölgelerde yetkilerin genişletilmesi ve “etkin yönetim” adı altında yapılaşma baskısının artması, doğa koruma anlayışıyla çelişmekte, haklı endişelere neden olmaktadır. Bu tür doğal alanların, ekosistemi öncelikleyen bilimsel ilkelere göre yönetilmesi gerekmektedir. Kendi alanında uzmanlığı olmayan kamu görevlilerine mülkiyet haklarını etkileyecek bir yetki verilmesi kanunilik ilkesini şeklen karşılama dahi esas açısından sorunludur. Belirsizlik içermektedir. Kişilerin mülkiyet haklarını herhangi bir gerekçeye bağlı kalmaksızın zedeleyebilecek bunun sınırları, içeriği ve usul ve esasları belirsizleşecektir.

Kanun teklifinin 17’nci maddesinin Anayasa’ya aykırılığı

Maddeyle 7439 sayılı Kanunun Vakıf Organları başlıklı 4. Maddesinin 9. Fıkrasında yapılan değişiklik ile Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfındaki birimlerde istihdam edilenlerin ücretlerinin belirlenmesinin Vakıf organlarıncı belirlenmesine ilişkin düzenleme fıkradan çıkarılarak 9. Fıkranın sadece kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere ödenecek harcırahların kendi mevzuatları çerçevesinde belirlenmesi hususu düzenlenmiştir. Maddeye eklenen yeni 10. Fıkra ile da kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenler dışında Vakıfta en fazla 200

kişinin işçi statüsünde istihdam edilebileceği Cumhurbaşkanının bu sayıyı 400'e kadar arttırabileceği düzenlenmiştir. Ayrıca fıkranın ikinci cümlesi ile bu personelin ücretlerinin Mütevelli heyet tarafından belirleneceği düzenlenmektedir. Fıkranın üçüncü cümlesi ile de personele yapılan toplam ödeme tutarının bütçe gelirlerinin yüzde 30'unu aşamayacağı düzenlenmiş, Cumhurbaşkanına bu oranı %50'ye kadar arttırma ve eski haline getirme yetkisi verilmiştir.

Öncelikle, Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı'nın personel ücretlerinin belirlenmesine ilişkin mütevelli heyete verilen yetki Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E.2022/21, K.2024/79 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. İptal edilen düzenleme şu şekildedir:

“(9) Vakıf senedi ile oluşturulacak birimlerde görev alacak yönetici ve personele kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere ödenecek **ücretler ve harcırahlar Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir**. Vakfın organlarında, Vakıf senediyle oluşturulacak birimlerde ve Vakıf tarafından düzenlenecek toplantı, konferans gibi etkinliklerde kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere ödenecek harcırahlar ise tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre belirlenir ve Vakıf bütçesinden ödenir.”

AYM kararı şu şekildedir:

“88. Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik bir devlet olduğu belirtilmiş, anılan maddeye ilişkin Danışma Meclisinin kabul ettiği metnin gerekçesinde ise “Demokrasi, egemenliğin millete ait olduğu bir siyasi rejimdir.” denilmiştir.

89. Demokratik devlette kamu kaynakları ve bu kaynakların kullanılmasına ilişkin yetki esas itibarıyla egemenliğin sahibi olan millete aittir. Dolayısıyla kamu kaynağı kullanan idare, kurum ve kuruluşların mali işlemlerinin anılan kaynağın kamu yararına uygun olarak harcanmasını ve esas sahibi olan topluma hesap verilmesini sağlayacak esaslara tabi olması demokratik devlet ilkesinin gereğidir (AYM, E.2019/93, K.2023/87, 4/5/2023, § 41).

90. Bu itibarla demokratik devlet denetime açık ve şeffaf bir mali düzen kurmak, kamu gücü kullanılarak kişilerden toplanan vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerle yaratılan kaynağın kamu yararına uygun şekilde harcanmasını güvence altına alan yöntemleri geliştirmekle yükümlüdür (AYM, E.2019/93, K.2023/87, 4/5/2023, § 81).

91. Kural uyarınca kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere Vakfın 7430 sayılı Kanun'da sayılan organlarına, Vakıf resmî senediyle oluşturulacak yeni birimlerine, Foruma veya Forum kapsamındaki etkinliklere Vakıf tarafından yazılı olarak davet edilen katılımcılara ödenecek ücret ve harcırah Mütevelli Heyeti tarafından belirlenecektir.

92. Anılan Kanun'un geçici 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde Vakfın kuruluş işlemlerinde kullanılmak ve kalanı kuruluş tamamlandıktan sonra Vakıfta kalmak üzere Dışişleri Bakanlığı bütçesinden beş milyon Türk lirasının Vakfa aktarılacağı belirtilmiştir.

93. Buna göre Vakfın kamu kaynağı kullanılarak kurulacağı, ayrıca kuruluş işlemlerinden sonra artan kamu kaynağının da Vakfın tasarrufuna bırakılacağı anlaşılmaktadır. Bunun yanında, Kanun'un 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (d) bendinde Cumhurbaşkanı kararıyla genel bütçeden ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak tutarlar Vakfın gelirleri arasında sayılmıştır. Dolayısıyla Vakfın faaliyetlerinde diğer gelir kaynaklarının yanı sıra kamu kaynağı da kullanılacaktır.

94. Bu itibarla kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere Vakfın Kanun'da sayılan organlarına, Vakıf resmî senediyle oluşturulacak yeni birimlerine, Foruma veya Forum kapsamındaki etkinliklere Vakıf tarafından yazılı olarak davet edilen kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapanlar dışındaki katılımcılara kamu kaynağı kullanılmak suretiyle ücret ile harcırah ödenecektir.

95. Kanunla kurulan vakıfların yürütecekleri faaliyette toplumsal bir fayda bulunduğunu değerlendirmek suretiyle bu vakıflara belirli tutarda kamu kaynağı aktarılmasını öngörmek kanun koyucunun takdirindedir. Bununla birlikte düzenli olarak aktarılan kamu kaynağının kamu yararına uygun şekilde kullanılmasını güvence altına alan hükümlerin mevcut olması demokratik devlet ilkesinin bir gereğidir.

96. Kanun'da kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere Vakfın Kanun'da sayılan organlarına, Vakıf resmî senediyle oluşturulacak yeni birimlerine, Foruma veya Forum kapsamındaki etkinliklere Vakıf tarafından yazılı olarak davet edilen kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapanlar dışındaki katılımcılara ödenecek ücretler ile harcırahların belirlenmesine yönelik herhangi bir ölçüt öngörülmemiştir. Başka bir ifadeyle temel ilke ve esaslar düzenlenmeksizin kuralla ücret ile harcırahın belirlenmesi Mütevelli Heyetinin takdirine bırakılmıştır.

97. Buna göre kural uyarınca Müttevelli Heyeti kamu kaynakları kullanılarak ödenecek olan ücret ve harcırahın tutarını herhangi bir ilkeye bağlı olmaksızın belirleyebileceğinden Vakfın kamu kaynaklarını kamu yararına uygun şekilde kullanmasının güvence altına alınmadığı anlaşılmaktadır.

98. Bu itibarla Kanun'la kurulan Vakfın belirli tutarda kamu kaynağı kullanmasını öngörmek kanun koyucunun takdirinde ise de ücret ve harcırah ödenmesi bağlamında söz konusu kaynağın kullanımına ilişkin uyulması gereken temel ilke ve esaslar belirlenmeksizin kuralla **Müttevelli Heyetine tanınan yetki demokratik devlet ilkesiyle bağdaşmamaktadır.**

99. Açıklanan nedenle kural, **Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir."**

Getirilen düzenleme esas itibarıyla aynı sorunu taşımaktadır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin iptal kararı aşılarak Anayasaya aykırılık devam ettirilmektedir.

III. KANUN TEKLİFİNİN YASAMA TEKNİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle Komisyonundan aceleyle geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

TBMM'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlığın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28. Dönemin 4. Yasama döneminde de ısrarla sürdürüleceği anlaşılmaktadır.

Kanun teklifi Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun 15.10.2025 günü saat 14.42 'de başlayan 17.57'ye kadar devam eden toplantısında yaklaşık 4 saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Kanun teklif metninin Komisyon üyelerine intikali ile komisyonun toplanma tarihi birkaç günle sınırlandırılarak yeterince çalışma imkanı sunulmamaktadır. Yasa teklifini sunan milletvekili ile hazır bulunan bürokratların teklifin ilgili maddeleri hakkındaki

sorulara verdikleri cevaplar açıklayıcı, doyurucu ve ikna edici olmaktan uzak, teknik bir düzenleme açıklaması ya da genel geçer cümlelerle yasak savma şeklindedir. Daha da ötesi, yasalaşma sonrasında yapılacak alt düzenlemeler ile konunun açıklığa kavuşturulması beklentisi de yaratılmaktadır.

Ayrıca teklifte yer alan maddelere ilişkin etki analizleri de Milletvekillerinin talebine rağmen ya hiç sunulmamakta ya da görüşmelerin bitiminden sonra verilmektedir. Etki analizi olarak sunulan metinler içerik olarak yetersiz olup yasak savma babında hazırlandığı müşahade edilmektedir.

Geçmiş dönemlerde de kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenecek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı, özensiz yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle acele yasa yapma alışkanlığının genel

demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

IV. KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞLERİMİZ

Aynı anda 10 ayrı Kanunda ayrıntılı değişiklik yapan yürütme ve yürürlük maddeleriyle 19 maddelik yasa teklifinin maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

Teklifte yer alan pek çok madde, kamu mülkiyeti, vakıf taşınmazları, kültürel mirasın korunması, turizm yatırımları ve doğal alanların yönetimi gibi son derece hassas alanlarda kapsamlı değişiklikler getirmektedir. Ancak bu değişikliklerin önemli bir kısmı, kamu yararını gözetmekten uzak olduğu gibi, anayasal güvence altındaki mülkiyet hakkı, eşitlik ilkesi, hak arama özgürlüğü, idari şeffaflık ve hukuk devleti ilkeleri açısından ciddi sakıncalar barındırmaktadır.

Aynı konuda faaliyet gösteren Kurum ve Kuruluşların yetki devri ile uzmanlık alanlarının dışındaki konularla görevlendirilmesi kamu yönetimi açısından sakıncalar doğuracaktır. Özellikle Doğal ve kültürel mirasımızın ortaya çıkarılması, ihyası ve korunması alanındaki kurumsal dağınıklık ciddi riskler getirmektedir. Bu konuda uzmanlaşmış ve kurumsal hafızaya, deneyim ve bilgi birikimine sahip Kurumlar varken yetkinin ölçsüz ve sınırsız bir şekilde başka kurumlara terki uygun değildir.

Teklifin 1 inci maddesinde yer alan ve deprem bölgesinde faaliyet gösteren Seyahat Acentalarının geçmiş dönem aidat borçlarının silinmesi ile bu yıla ilişkin aidat borcunun alınmaması ilk bakışta olumlu bir düzenleme gibi görünse de aslında bu bölgenin halen depremin etkilerinden bu anlamda kurtulamadığını da gözler önüne seriyor. Bölgede istenilen turizm hareketliliği ne yazık ki istenilen düzeyde değildir. Bu nedenle 2026 yılı aidatının da alınmamasını önerilmiş ancak kabul görmemiştir. Ayrıca, 2023'te afet bölgesi ilan edilen tüm illeri kapsayan daha geniş bir il listesi için muafiyet getirildiği bilinmektedir. Dolayısıyla bu daraltmanın adil olmadığı ve bu nedenle kapsamın tüm afet illerini kapsayacak biçimde genişletilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Teklifin 2'nci ve 3'üncü maddelerinde 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunun uygulama alanını genişletmeye yönelik yapılan düzenlemelerde kullanılan kavramlar ile meri mevzuatta yer alan kavramlar arasında bütünlük sağlanamamıştır. Düzenlenmek istenilen alan Deniz Turizmi sektörü ise buradaki geçerli kavramlar ve tanımlar; Turizmi Teşvik Kanunu ile Deniz Turizmi Yönetmeliği'nde Deniz Turizmi Tesisleri ile Deniz Turizmi Araçları olarak genel, yat limanı, çekek yerleri gibi de detaylandırılarak yapılmıştır. Bu bağlamda Kıyı tesisi, Liman Tesis, Marina gibi kavramlar havada kalmaktadır. Burada maksat deniz turizmi sektörünün dışında yer alan ancak denizle ilintili başka araç ve tesisler ise bunlara ilişkin daha açık, tanımlı ve net ifadelerin kullanılması gerekmektedir. Özellikle Ege, Akdeniz gibi deniz ve kıyı alanları ile Karadeniz bölgesi arasında yapısal olarak büyük farklılıklar bulunmaktadır. Kapsayıcı denetim mekanizmalarının bütün deniz ve kıyı alanlarında eşitlik ilkesine

uygun olarak işletilebilmesi için mevzuatın tümüyle kavramsal bütünlüğünün sağlanması önemlidir. Özellikle yılın büyük bir bölümünü deniz turizmi araçlarında geçirenlerin hayatın olağan akışı içerisinde var olan ziyaretçilerinin dahi kayıt altına alınmasının özel hayatı, kişi hürriyetini ilgilendiren boyutları olduğu unutulmamalıdır.

Teklifin 4'üncü maddesinde 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'na muhalefet halinde uygulanacak cezai müeyyideye yer verilmektedir. Benzeri düzenleme önceki yıllarda yapılmıştır. Ancak şimdi yapılan düzenlemeyle para cezasının artırımı uygulanması ile ruhsat iptalinin iki yerine 4'üncü tekrarda yapılması öngörülmüyor. Böyle bir fiilin bir takvim yılı içerisinde 4'üncü kez işlenmesine müsamaha gösterilmesi yaptırımın etkinliğini azaltacaktır. Bu nedenle Ek 1 ile Ek 3'ncü maddedeki cezai yaptırım "bir takvim yılı içerisinde üçüncü kez tekrarı" halinde eşitlenebilir.

Teklifin 5 inci maddesinde 2252 sayılı Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanununa yeni bir gelir kalemi eklenmektedir. Bakanlık Döner Sermayesi gerçekten Kültür ve turizm alanında çok önemli işleve sahiptir. Neredeyse Bakanlık bütçesinin yarısı kadar imkanı olan ve kullanım alanı alt yapıdan üst yapıya, kültürden turizme kadar oldukça geniş olan bu kuruma belli etkinlikler için bir sponsorluk geliri imkanı da sağlanmaktadır. Ancak, bu türden sponsorlukların yeni olmadığı da bilinmektedir. Bugüne kadar pek çok yerde sponsor olarak gördüğümüz marka ve isimlerden elde edilen gelirler nasıl muhasebeleştirildiği, DÖSİMM dışında da bu imkanı kullanan Bakanlık birimlerinin olup olmadığı sorularımıza açık bir yanıt verilememiştir. Bir diğer konuda müze ve ören yerleri sayılmış ama henüz bu statüye alınmamış çok önemli kazı ve kazı başkanlıklarının söz konusu sponsorluk gelirlerinin buralarda da değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkindir. Bu tür bir değerlendirilmenin bu alanların tanıtımı ve kazı finansmanı açısından fayda sağlamayacağına ilişkin sorumuza da yanıt alınamamıştır.

Teklifin 6. maddesi, memur ve işçi kadrolarında bulunan personelin sözleşmeli kadrolara geçirilmesini öngörmekte ancak bu geçiş kadro güvencesi verilmeden düzenlenmekte, sınav ve atama süreçleri ise tamamen idarenin inisiyatifine bırakılarak keyfi uygulamalara açık bir yapı yaratılmaktadır. Sınavın içeriği, değerlendirme ölçütleri ve komisyon yapısı gibi unsurlar belirsizken, kıdem tazminatı ve kazanılmış sosyal haklara ilişkin herhangi bir güvence yer almamakta, bu da ciddi hak kayıplarına zemin hazırlamaktadır. Üstelik hiçbir asgari sınırlama bulunmamaktadır. Bu bağlamda "en azından bir yıldır bu görevi fiilen icra eden" kriteriyle başlayarak daha belirleyici ölçütler getirilmelidir.

Turizmi Teşvik Kanunu giderek bir ceza yasası haline getirilmektedir. Sektöre yatırım yapanlar, işletmecilik faaliyetinde bulunanlar tabiri caizse artık her yandan kuşatılmış, mali yükümlülükler bir yana attığı her adım için cezalandırılır konuma gelmiştir.

Hükümetin ek kaynak arayışları içerisinde ilk sırada yer alan en gözde sektör turizm sektörü olarak görülmektedir. 28 inci dönemde Komisyona gelen yasaların çoğu bu sektöre dair düzenlemeleri içermektedir. Resmi gazetede yayımlanan Yönetmelik, Tebliğ gibi alt düzenlemeleri ve bunlara dair yapılan değişikliklerin takibi gittikçe zorlaşmaktadır. Yeni çıkan bir Yönetmelik değişikliği daha yılı dolmadan birkaç kere değiştirilebilmektedir. Özellikle küçük ve orta ölçekli Sektör temsilcileri kendilerini artık

bir gelir kaynağı olarak görülmesinden, onlarca farklı kurum ve kuruluştan ruhsat temini ile sürekli artan vergi, resim, harç ya da benzeri ödemelerden dolayı yatırım yapmaktan vazgeçmekte işletmelerini ise devretmeye çalışmaktadırlar. Büyük ölçekli firmaların ise yatırımlarını yurt dışında gerçekleştirdikleri bilinir hale gelmiştir.

Gelirleriyle herkesin övündüğü, istihdamın ana kaynağı görülen bu sektöre yeni bir cezai müeyyide daha getirilmesi bu serzenişlerin haklılığını da ortaya koymaktadır.

Teklifin 7. maddesinde Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında yapılan değişikliklerle, konaklama tesislerine yönelik denetim yetkileri genişletilmekte, yeni idari para cezası uygulanması öngörülmektedir. Ancak mülki idare amirine tanınan geniş takdir yetkisi, keyfi müdahalelere kapı aralayarak hukuk devleti ilkesini zedelemekte; idari para cezalarının kapsam ve oranlarının muğlak bırakılması ise orantısız ve öngörülemez yaptırımların önünü açmaktadır. Ayrıca, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na dijital platformlardaki içerikleri denetleme yetkisi verilmesi, hem ifade özgürlüğü hem de platformların tarafsızlığı açısından ciddi sakıncalar doğurmakta; bu yönüyle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan düşüncüyü açıklama ve yayma özgürlüğüne açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Üstelik bu para cezasına konu olan “belgesiz konaklama işletmeleri” ile ilgili Turizmi Teşvik Kanunun AYM'de iptal edilen hükümleri bulunmaktadır. Bakanlığın bu iptale ilişkin yeni düzenlemeyi yapabilmesi için tanınan süre ise içinde bulunduğumuz yılın Aralık ayı içerisinde sona ermektedir. Hal böyleyken bu konuda bir düzenleme yapılması sağlıklı da öncelikli de değildir. Bu maddenin Aralık ayı içerisinde yapılması gereken değişiklikleri içeren yasa teklifi içerisinde yer alması daha doğru olacaktır.

Teklifin 8. Maddesinde, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı'na kültürel miras alanında kazı ve restorasyon yetkisi verilmesi, akademik bilgi birikiminin dışlanması, uzmanlık gerektiren arkeolojik kazıların ehil olmayan kurumlara verilmesi riski taşımaktadır. Kültürel varlıkların korunması ve değerlendirilmesi, merkezi idarenin denetimiyle yapılması kültürel hafızanın siyasi müdahalelere açık hale gelmesine neden olabilecektir.

Teklifte yer alan düzenlemelerden 9. madde, kamu taşınmazlarının turizm yatırımcılarına 49 yıla kadar süreyle yeniden kiralanmasına olanak sağlamaktadır. Bu düzenleme, geçmişte bu hakları elde edip uzun süre yükümlülüklerini yerine getirmeyen yatırımcılara yönelik yeni bir anlamı taşımakta, Söz konusu yatırımcıların sorumluluklarını yerine getirmemiş olması, bu tür bir süre uzatımının haklı gerekçelerle değil, keyfi biçimde tanındığını düşündürmektedir. Dahası, yargı yollarından feragat şartı getirilmesi, bireylerin ve kurumların Anayasa ile güvence altına alınmış hak arama özgürlüğünü kısıtlayıcı niteliktedir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda özel bütçeli bağlı kuruluş olarak yer almaktadır. Bünyesinde Türk Medeni Kanunu'ndan önce kurulan ve Türk Medeni Kanun'a göre kurulanlar olarak ayırabileceğimiz ancak alt açılımında; mahiyetleri, mülkiyetleri, İdareleri, Kullanım şekilleri bakımından da ayırabileceğimiz çok çeşitli ve çok sayıda vakıf bulunmaktadır.

5737 Sayılı Vakıflar Kanunu uyarınca; Genel Müdürlükçe yönetilecek ve temsil edilecek vakıflar ile mülga 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin yürürlük tarihinden

önce kurulmuş ve 2762 sayılı Vakıflar Kanunu gereğince Vakıflar Genel Müdürlüğünce yönetilen vakıflara “Mazbut Vakıf” denilmektedir.

Sayıştay raporlarına baktığımızda ise

-Bazı Taşınmazların Kira Bedellerinin Tahsil Edilmesine Yönelik Gerekli İşlemlerin Yapılmaması,

-Kira süresi biten taşınmazların ihale yapılmaksızın süre uzatımı yoluyla aynı kişiye verilmesi,

-İdare Taşınmazlarının Ecrimisil Karşılığı Kullanılması,

-İş avans kredi tutarlarının sürekli olarak ihtiyacın çok üzerinde belirlenmesi,

önemli bulguların yer aldığını da görüyoruz.

Komisyon görüşmelerinde getirilen düzenlemelerin bu sorunlarını gidermeye yönelik doğru bir amacı olduğu iddia edilse de izlenecek yöntemler tartışmalıdır.

Hal böyleyken teklifin içinde yer alan maddelere döndüğümüzde;

Teklifin 10,11,12 ve 13'üncü maddelerinde Vakıflar Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, vakıf taşınmazlarının doğrudan kiraya verilmesinin önü açılmakta, noter onayı zorunluluğunun kaldırılmasıyla işlemler kayıt dışı hale gelebilmektedir. Bu, vakıf mallarının kamu denetimi dışında kullanımına neden olabilecek ve toplumun ortak tarihsel mirasını riske atabilecek bir düzenlemedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün temsili olarak yönettiği vakıflardan aldığı yönetim masrafının %20'den %40'a çıkarılması özellikle küçük ve bağımsız vakıflar üzerinde baskı oluşturacak, onları mali açıdan zorlayarak sistem dışına itecektir. Bu durum, yalnızca belirli vakıfların güçlenmesine, diğerlerinin ise tasfiyesine neden olacak şekilde bir eşitsizlik yaratacaktır. Ayrıca, vakıf gelirlerinin önemli bir kısmının idareye aktarılması sonucunu doğurarak, vakıf amaçlarının gerçekleştirilmesini zora sokmaktadır. Kamu kaynaklarının ve idari ayrıcalıkların adil olmayan şekilde dağıtılmasına yol açacak olacaktır. Bir diğer husus, mazbut vakıf taşınmazlarını işgal eden kişilere 5 yıla kadar kira sözleşmesi yapma hakkı tanınmasıdır. Bu düzenleme, açıkça hukuksuz işgalleri meşrulaştırmakta; mülkiyet hakkına ve hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. İşgalli taşınmazlarda kiracılık ilişkisi kurulmasına imkan tanınması, kamuya ait mülkleri işgal edenlere meşruiyet kazandırmakta, hukuka aykırı fiillerin ödüllendirilmesi gibi sakıncalı bir uygulamayı yasallaştırmaktadır.

Vakıflar Genel Müdürlüğüne ve mazbut vakıflara ait taşınmaz kiralamalarına ilişkin getirilen bu düzenlemelerden ilki olan kiranın üç yıldan beş yıla çıkarılmasına ilişkin düzenleme enflasyonist bir ortamda kira bedellerinin düşük kalmasına neden olabilecek bir düzenlemedir. Sayıştay raporlarında da dikkat çekilen kira bedellerinin düşük kalması şeklindeki bu sorun için kiralama süresinin arttırılması bu sorunu çözmeyeceği gibi arttıracaktır. Diğer yandan maddeye eklenen ikinci fıkra ile Vakıflar Genel Müdürlüğüne verilen rayiç bedelden düşük olmamak kaydıyla doğrudan kiralama yetkisi de başka bir sorun yaratacaktır. Kamu yararı ve çıkarını zedelenebilecek ve siyasi kayırmacılığa neden olabilecek bir süreç devreye girebilecek ihale prosedürleri ortadan kalkacaktır. Maddeye eklenen üçüncü fıkroda kiralamada

noter sözleşmesi şartının da kaldırılması bu kiralama sürecini tamamen Genel Müdürlüğünün takdirine bırakan bir belirsizlik yaratacaktır

Teklifin 11. Maddesinde, Hazine, belediye, il özel idareleri ve köy tüzel kişiliklerine ait vakıf kültür varlıklarının mazbut vakıf statüsüne geçirilmesine ilişkin mevcut düzenleme genişletilmekte; bu kapsam diğer kamu tüzel kişilikleri ile bunlara bağlı müessese, iktisadi işletme ve ortaklıkların mülkiyetinde bulunan vakıf kültür varlıklarını da kapsayacak şekilde genişletilmektedir. Söz konusu varlıkların mazbut vakıflara devriyle birlikte yönetim yetkisi Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne geçmekte, bu da özellikle belediyelerin taşınmazlar üzerindeki tasarruf yetkisini ve bu taşınmazlardan elde ettikleri gelirleri ortadan kaldırarak ciddi bir gelir kaybı ve kaynak daralmasına yol açmaktadır. Bu durum, yerel yönetimlerin mali özerkliğini zayıflatmakta, Anayasa'nın 127. maddesinde güvence altına alınan yerinden yönetim ilkesine ve kamu kaynaklarının yerel hizmetler için kullanılması anlayışına aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca, Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin (KİT) uhdesinde bulunan vakıf kültür varlıklarının da mazbut vakıflar kapsamına alınarak Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne devredilmesi de gündemdedir. Bu bağlamda, hangi KİT'lerin mülkiyetinde vakıf kökenli kültür varlıkları bulunduğu, bu taşınmazların sayısı, kullanım şekli, ekonomik değeri ve mevcut gelir getirici fonksiyonlarının tespiti önemlidir. Örneğin TCDD bünyesindeki Sirkeci ve Haydarpaşa garları, İBB bünyesindeki Darülaceze gibi...

Teklifin 15. maddesiyle, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı hakkında yapılan düzenlemeler kapsamında, doğal sit alanlarının yeniden değerlendirilmesi yetkisi Koruma Komisyonu'na verilmekte, tarihi alanın sınırlarının genişletilmesi ve bağlantı noktalarının belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar tanımlanmakta, ayrıca alan içerisindeki ormanlarla ilgili sorumluluk Orman Genel Müdürlüğü'ne devredilmektedir. Ancak tarihi alan sınırlarının Cumhurbaşkanı kararıyla genişletilebilmesi ve yeniden tanımlanabilmesi, idareye sınırsız takdir yetkisi tanıyarak Anayasa'nın 123. maddesinde yer alan idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütünlük içinde, kanunla düzenlenmesi ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum, kültürel mirasın korunması ve anlatımı açısından tek sesli, merkezi ve siyasal yorumlara açık bir yapının yerleşmesine zemin hazırlayabilirken, Koruma Komisyonu kararlarına zorunlu uyum yükümlülüğü, yargı denetimini etkisizleştirme ve idari kararların hukuka uygunluğunu denetleme mekanizmasını zayıflatma riski taşımaktadır. Hukuk devleti ilkesine açıkça aykırıdır.

Teklifin 16'ncı maddesine gelince; Uludağ gibi çevresel hassasiyeti yüksek bölgelerde yetkilerin genişletilmesi ve "etkin yönetim" adı altında yapılaşma baskısının artması, doğa koruma anlayışıyla çelişmekte, haklı endişelere neden olmaktadır. Bu tür doğal alanların, ekosistemi öncelikleyen bilimsel ilkelere göre yönetilmesi gerekmektedir. Kendi alanında uzmanlığı olmayan kamu görevlilerine mülkiyet haklarını etkileyecek bir yetki verilmesi kanunilik ilkesini şeklen karşılasa dahi esas açısından sorunludur. Belirsizlik içermektedir. Kişilerin mülkiyet haklarını herhangi bir gerekçeye bağlı kalmaksızın zedeleyebilecek bunun sınırları, içeriği ve usul ve esasları belirsizleşecektir.

Teklifin 17. maddesiyle, Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı bünyesindeki birimlerde istihdam edilen personelin ücretlerinin vakıf organlarıncı belirlenmesine

yeniden olanak tanınmakta, bu düzenleme daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesine rağmen esas olarak aynı içerikle tekrar getirilmektedir. Anayasa Mahkemesi kararının göz ardı edilerek kamu gücünü kullanan bir vakfa ücret belirleme yetkisinin bırakılması, hukukun üstünlüğü ve yargı kararlarına uyma yükümlülüğü açısından ciddi sakıncalar doğurmaktadır. Ayrıca, istihdam sınırının 200 kişiden 400 kişiye çıkarılabilmesi yetkisiyle birlikte, kamu dışı bir vakfa çok geniş personel ve bütçe kullanma imkanı tanınmakta; bu durum, kamu kaynaklarının şeffaf ve denetlenebilir olmayan biçimde kullanılmasına zemin hazırlamakta ve kamu mali yönetimi ilkeleriyle gelişmektedir.

Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı'nın personel ücretlerinin belirlenmesine ilişkin mütevellî heyete verilen yetki Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E.2022/21, K.2024/79 sayılı kararıyla Anayasanın 2'nci maddesine aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Getirilen düzenleme esas itibarıyla aynı sorunu taşımaktadır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin iptal kararı aşılarak Anayasaya aykırılık devam ettirilmektedir.

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, I'nci bölümde açıklanan genel nedenlerle torba yasa teklifi kimliği, II'nci bölümde belirtilen nedenlerle bazı maddelerinin Anayasaya aykırılık taşıması, III'üncü bölümünde açıklanan nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonda yeteri kadar tartışılmadan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan teklifin bütününe; IV'üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de 2/3309 esas numaralı "Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Hüseyin Yıldız
Aydın

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Sururi Çorabatır
Antalya

Aykut Kaya
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

Usule İlişkin Değerlendirme

Tasarının yasama tekniği, demokratik hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Birbirinden tamamen farklı alanlara ilişkin onlarca maddenin tek bir torba yasa altında toplanması, Meclis'in denetim işlevini zayıflatmakta, milletvekillerinin ayrıntılı ve kapsamlı bir değerlendirme yapma hakkını ortadan kaldırmaktadır. Bu yöntem, şeffaf ve katılımcı yasama sürecinin reddi anlamına gelmekte; yürütmenin hazırladığı metnin, neredeyse tartışmasız biçimde yasalaşmasını hedeflemektedir. İktidar, gelenek haline getirdiği torba yasa oyunuyla yasama organını devre dışı bırakmakta, demokratik süreci hiçe saymaktadır. Söz konusu kanun teklifi, birbirinden tamamen alakasız on farklı kanunda değişiklik öngörmektedir. Marinalara giriş-çıkış düzenlemesi ile Uludağ Başkanlığı'nın görev alanının belirlenmesini aynı torbaya sığdırmak, yasama ciddiyetine ve mantığına aykırıdır. Bu yaklaşım, yasama faaliyetini bilinçli olarak karmaşıklaştırmakta, halkın seçilmiş temsilcilerinin doğru, etkin ve şeffaf bir şekilde çalışmasını engellemekle kalmayıp neredeyse imkânsız hâle getirmektedir.

Demokratik ülkelerde yasa yapma süreci şeffaf, katılımcı ve hesap verebilir olmalıdır. Sendikaların, meslek örgütlerinin, sivil toplumun ve ilgili toplumsal kesimlerin görüşlerinin yasama sürecine yansımaları olmazsa olmazdır. Torba yasa yöntemi ise bu temel demokratik ilkeyi çiğneyerek, yasayı “oldu bittiye” getirmeyi amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, yasama kalitesini düşürmekle kalmaz; yasama etiğini ayaklar altına alır ve halkın temsil hakkına doğrudan müdahale eder. Nitekim bu kanun teklifinde de konunun tarafları dinlenilmemiş, görüşleri alınmamıştır. Dolayısıyla bu yönüyle bile tasarı, parlamenter denetim mekanizmalarına ve demokratik temsil esasına aykırıdır.

Aynı şekilde iktidar, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararlarını dahi hiçe sayarak torba yasa oyununa sığınmakta, yasama sürecini ve hukuku açıkça çiğnemektedir. Gündeme getirilen kanun teklifinin 8. ve 16. maddeleri, AYM tarafından iptal edilmiş düzenlemeleri içermektedir. Oysa Anayasa, bu konuların yalnızca kanunla düzenlenebileceğini açıkça hükme bağlamıştır. Buna rağmen iktidar, KHK ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri aracılığıyla hukukun üzerine gitmekte, fiili durumlar yaratmakta ve Meclis’i devre dışı bırakmaktadır. İktidar ise bilinçli bir tercih olarak önce KHK veya CBK ile düzenlemeleri hayata geçirmekte, iptal kararları sonrası ise fiilen gerçekleşmiş olanı görmezden gelerek yasamayı bypass etmektedir. Bu taktik, yasama faaliyetini devre dışı bırakmak, Meclis’i etkisiz kılmak ve demokratik sistemi dolaylı olarak gasp etmek anlamına gelmektedir.

İktidarın hukuk ve yasamayı dolanarak uygulama yöntemi kabul edilemez. Torba yasalarla yürütülen bu oyunlar, yasamayı taktik aracı hâline getirmekten başka bir şey değildir. Hukuk ve yasama, fiili durumların ya da siyasi hesapların aracı olamaz.

Kanun Teklifi Üzerine Genel Değerlendirme

Yasa tasarısının bütününe bakıldığında, kültür, turizm, vakıf ve tarih alanlarını bir bütün olarak merkezi iktidarın idari kontrolü altına sokma girişimi olduğu rahatlıkla görülebilir. Yine görünürde çoğunlukla teknik düzenlemeler içerse de özünde “yetki devleti” anlayışını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Teklif, kültür politikalarından kamu maliyesine, mülkiyet rejiminden çevre yönetimine kadar uzanan geniş bir alanı doğrudan etkilemekte; kamu kaynaklarını denetimsiz biçimde merkezileştiren ve kültürel hayatı piyasa ilişkileriyle şekillendiren bir anlayışı yansıtmaktadır. Kısacası, bu tasarı idari düzenleme kisvesi altında siyasal ve ideolojik bir yeniden yapılanma metnidir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne ait taşınmazların kiralama ve yönetim usullerinde de değişiklikler içeren teklif, Türkiye’de vakıf mülkiyeti ve kültürel mirasın yönetiminde de köklü bir değişikliği gündeme getirmektedir. Düzenlemenin 11. maddesiyle, geçmişte vakıf yoluyla meydana gelmiş olup günümüzde kamu kurumlarının mülkiyetinde bulunan kültür varlıklarının yeniden mazbut

vakıflara devredilmesi öngörülmektedir. Böylece geçmişte vakıf mülkiyetinde olup daha sonra belediyeler ve çeşitli kamu kurumlarının mülkiyetine geçen taşınmazlar, artık tek bir elde, yani merkezi yönetime devredilecektir. Bu değişiklik, özellikle yerinden yönetim ilkesiyle doğrudan çalışmakta; Belediye mülkü olan kültürel değerler, “koruma” gerekçesiyle merkezi idarenin denetimine geçirilmektedir. Nitekim daha önce benzer gerekçelerle, Gezi Parkı, Galata Kulesi ve Pera Palas Oteli gibi önemli taşınmazlar mazbut vakıflara devredilmiş, yerel yönetimlerin söz hakkı fiilen ortadan kaldırılmıştı. Söz konusu madde, kamu mülkiyetini daraltmakla kalmayıp; kültürel mirasın yönetimini merkezi idareye bağlayarak, denetim ve karar süreçlerini sarayda toplamaktadır. Sonuç olarak, yerel yönetimlerin inisiyatifi yok sayılmakta, kültürel mirasın korunması bahane edilerek merkezi bir otorite oluşturulmaktadır.

Yine vakıflar üzerindeki mali baskıları da artıracak ciddi düzenlemelerin hayata geçirilmesi ön görülmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün temsilen yönettiği vakıflardan aldığı yönetim masrafı oranı, mevcut yüzde 20’den yüzde 40’a çıkarılmaktadır. Bu değişiklik, vakıfların mali özerkliğini zedelemekte, tarihî ve kültürel nitelikli vakıf gelirlerinin merkezi idare tarafından yönlendirilmesine kapı aralamaktadır. Böylelikle vakıf hukukunun temel ilkesi olan malvarlığının amacına özgülenmesi ilkesi fiilen ortadan kaldırılmaktadır. Öte yandan teklifte, bu artış “artan iş yükü” ile gerekçelendirse de pratikte küçük ve bağımsız vakıfların tasfiye edilmesine yol açacak bir hamle olarak değerlendirilmektedir. Bu düzenleme ile iktidara yakın vakıflar güçlendirilirken, diğer vakıfların mali açıdan dayanma kapasitesi yok edilecektir.

Düzenleme kapsamında ayrıca mazbut vakıf taşınmazlarında işgalci konumundaki kişilere 5 yıla kadar kira sözleşmesi yapma hakkı tanınmaktadır. Yasal yollarla kiracısını mahkemeye vermiş vakıflar varken, taşınmazı izinsiz işgal edenlere adeta ödül niteliğinde bir hak tanıyan bu düzenleme ile hukuksuz işgaller meşrulaştırılmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye Kanunu’na eklenen “isim hakkı, destek ve sponsorluk gelirleri” ibaresi, tasarının zihniyetini en açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu düzenlemeyle birlikte kültür, sanat ve tarihî miras artık kamusal bir hak değil, ticarileştirilebilir bir mal olarak görülmektedir. Müzelerin, tiyatroların, konser salonlarının ya da kültür merkezlerinin özel şirketlerin isim hakkına konu edilmesi, kültür alanının özerkliğini yok eden, kamu mirasını piyasa

ilişkilerinin denetimine teslim eden bir adımdır. Kültürel alanın finansmanını özel sermayeye bağlamak hem sanatın özgürlüğünü hem de kültür politikalarının bağımsızlığını ortadan kaldıracaktır.

Yine aynı mantık, tasarının diğer maddelerinde de kendini göstermektedir. Kıyı alanlarından turizm işletmelerine, vakıf gelirlerinden veri toplama yükümlülüklerine kadar uzanan her düzenleme, idarenin denetim alanını genişletmekte, vatandaşın özgürlük alanını daraltmaktadır. Konaklama tesislerinden, marinalardan ve işletmelerden “anlık veri iletimi” adı altında kimlik ve bilgi toplanması, kişisel verilerin korunması ilkesini açıkça ihlal eden bir düzenlemedir. Bu madde, yurttaşların özel hayatına idari müdahale anlamına gelmektedir.

Bu tasarının bütünü, hukuk devletinin temel sütunları olan ölçülülük, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerini aşındırmaktadır. Kamu kaynaklarının nasıl kullanılacağı, sponsorluk gelirlerinin hangi ölçütlerle kabul edileceği, veri toplama süreçlerinin nasıl denetleneceği gibi soruların hiçbirine teklif gerekçesi yanıt vermemektedir. Özetle, bu düzenleme, kültürel mirasın korunması iddiasının arkasına saklanarak, kamu mülkiyetini daraltan, merkezi yönetimi güçlendiren ve yerel yönetimlerin yetkilerini fiilen ortadan kaldıran bir adım niteliğindedir. Kültürel değerlerin korunması, merkezi bir otoritenin tekeline bırakılacak kadar basit ve tek boyutlu bir konu değildir. Yerel yönetimlerin denetimi ve katılımı olmadan, kültürel mirasın korunması yalnızca göstermelik bir çaba olarak kalır. Bu nedenle, söz konusu düzenleme, toplumsal ve kültürel miras açısından ciddi kaygılar doğurmaktadır.

Tasarının mevcut haliyle yasalaşmasını demokratik dengeye, kültürel özerkliğe ve kamu yararına aykırı buluyoruz. Gerçek bir reform, kültür alanını piyasaya açan değil toplumsal fayda temelinde örgütleyen; yerel aktörleri dışlayan değil güçlendiren; veriyi denetim aracına dönüştüren değil kişisel hakları güvence altına alan; vakıf gelirlerini daraltan değil toplumsal faydaya yönlendiren bir yaklaşımla mümkündür.

Ancak bu anlayışın aksine kültür, sanat ve tarih alanlarını piyasa ilişkilerinin denetimine teslim eden, vatandaşların özgürlük alanlarını daraltan ve hukukun üstünlüğü ilkesini göz ardı eden bir teklifle karşı karşıyayız. Sonuç olarak DEM Parti olarak, söz konusu yasa teklifinin mevcut haliyle

yasalaşmasını hem demokratik dengeye hem kültürel özerkliğe hem de kamu yararına aykırı bulmaktayız. Teklif, kültürel mirasın korunması iddiasının arkasına saklanarak merkezi yönetimi güçlendiren, yerel yönetimlerin yetkilerini fiilen ortadan kaldıran ve vakıf mülkiyetinin özerkliğini zedeleyen bir yaklaşım sergilemektedir.

DEM Parti, kültürel mirasın korunmasını tek boyutlu bir merkezi otoritenin inisiyatifine bırakmak yerine, yerel yönetimlerin aktif denetimini ve toplumsal katılımı esas alan bir anlayışın hayata geçirilmesini savunmaktadır. Vakıf gelirlerinin kamu yararına yönlendirilmesi, kültür ve sanat alanının ticarileştirilmeden desteklenmesi, hukukun üstünlüğü ve demokratik denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi partimizin temel perspektifidir.

Ayrıca torba yasa yöntemiyle Meclis'in devre dışı bırakılmasına karşı çıkarak, yasama sürecinin şeffaf, katılımcı, hesap verilebilir olması ve demokratik dengeyi korumak da temel hedeflerimizden biridir. Özetle, gerçek reform, kültürel mirası kamusallaştıran, yerel yönetimlerin yetkilerini güçlendiren, vatandaş haklarını koruyan ve vakıf hukukunun özerkliğini güvence altına alan bir yaklaşımla mümkündür.

Azınlık Vakıflarının Yaşadığı Sorunlar

20. yüzyılın başlarından itibaren başlayan ve Cumhuriyet döneminde de devam eden süreçte, Ermeni, Rum ve Asuri/Süryani halklarına ait el konulan mal ve mülkler meselesi, günümüzde de çözüm bekleyen önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.

Türkiye’de Ermeni, Rum ve Asuri/Süryanilerin Lozan Antlaşmasıyla birlikte azınlık olarak kabul edilmelerinden kaynaklı bir dizi bireysel ve kolektif haklar elde etmiştir. Mülk edinme hakları dâhil olmak üzere eğitim, kültürel, dinsel, dilsel ve diğer birçok alandaki hakları garantiye alınmıştır. Buna rağmen Cumhuriyet Dönemi’nde çıkarılan yasalar ve uygulanan ayrımcı politikalarla Lozan Antlaşması’ndan kaynaklanan hakları pratikte uygulanmamıştır.

Osmanlı döneminden günümüze kadar varlıklarını sürdüren azınlık vakıfları, Hristiyan ve Yahudi toplumlarının dini, kültürel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan kilise, sinagog, okul ve hastanelerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için büyük önem taşır. Devletin maddi destek vermediği bu vakıfların hayratlarının yegâne geçim kaynağı, sahip oldukları mülklerin akarlarıdır. Hristiyan toplumunun dil, din, eğitim, sağlık ve hayır kurumlarını ayakta tutmalarını sağlayan kurumlar olarak varoluşsal bir işlev gören azınlık vakıflarına ait taşınmazlara el konma süreci 1935 yılında çıkarılan Vakıflar Kanunu'yla birlikte başlamıştır.

1912'de kabul edilen bir kanunla azınlıklar tapu sicil memurluklarına verdikleri gayrimenkul listelerinde belirttikleri taşınmazları kendi adlarına tescil ettirme olanağına sahip olmuşlardır. Ancak uygulamada çeşitli usuli zorluklarla karşılaştıkları için verilen listelerdeki tüm taşınmazları tescil ettirememişlerdir. 1935 yılında Vakıflar Kanunu'nda yapılan ikinci düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle birlikte 1936 yılında devlet tüm vakıflara mülklerini beyan etme ve tapuya kaydettirme zorunluluğu getirmiştir.

1936 yılından sonra azınlık vakıfları gerek satın alma gerekse bağış yoluyla gayrimenkul edinmeye devam etmişlerdir. Bu uygulama, Yargıtay'ın 1974 yılında azınlık vakıflarının mülk edinmelerini yasaklayan kararına kadar sürmüştür. Nitekim azınlık vakıfları 1936 yılından 1970'li yıllara kadar satın alma, bağış ve vasiyet gibi yollarla taşınmaz edinmiş ve tapuya kaydettirmişlerdir. 1974 tarihli Yargıtay kararıyla bu beyannameler vakfiye olarak kabul edilmeye başlanmış ve bu tarihten sonra azınlık vakıflarının yeni mal edinmeleri engellendiği gibi Yargıtay'ın bu kararına istinaden açılan davalar neticesinde Ermeni, Rum, Asuri/Süryanilere ait binlerce taşınmaza el konulmuştur.

Azınlık vakıflarının tapulu taşınmazlarının hukuk dışı yollarla ellerinden alınmasına yönelik 1936 Beyannamesi ve mazbut vakıf gibi uygulamalar bürokrasi tarafından geliştirilmiş ve yürütülmüşse de yargı eliyle buna bir yasal meşruiyet kazandırılmak istenmiştir. En alttaki idare mahkemelerinden en üstteki Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na kadar bütün bir yargı sistemi, azınlık vakıflarına yönelik hukuka aykırı uygulamalara hukuk kılıfı sağlamak için bu süreçte aktif bir rol üstlenmiştir.

AKP iktidarları döneminde bazı gayrimenkullerin iadesi ve mülk edinme hakkı önündeki engellerin kaldırılması gibi azınlık vakıflarına ilişkin kimi olumlu adımlar atılmış olsa da el konulmuş taşınmazlar sorununa kapsayıcı bir çözüm üretilmemiştir.

Azınlık vakıflarının seçimlerini düzenleyen yönetmelik 19 Ocak 2013 tarihinde iptal edilmiş ve azınlık toplumları dokuz yılı aşkın süre vakıf yönetim kurulu seçimlerini yapamamakta idi. Bu da azınlık toplumlarının kurumlarının idaresini zorlaştırmış, azınlık vakıfları yönetim kurullarını yenileyememiş ve bu da örgütlenme özgürlüğü açısından önemli hak kaybına yol açmıştır. Nihayet dokuz yıldan fazla bir süre sonra Anayasa, her türlü yasa ve yasa yapma tekniğinin ihlali ile geciktirilen bu seçim yönetmeliği 18 Haziran 2022 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

Azınlık vakıflarının yaşadığı sorunların çözümü noktasında acil olarak adımlar atılmalıdır. Vakıflar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1935 tarihinden itibaren Ermeni, Rum, Asuri/Süryanilere ait vakıfların ellerinden alınmış bulunan tüm taşınmazların, mazbutaya alınmış vakıflar ve üçüncü şahıslara satılmış taşınmazlar da dâhil olmak üzere tüm mülk ve taşınmazlar sahiplerine iade edilmelidir.

Madde Değerlendirmeleri

Madde 1: 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen deprem felaketinden doğrudan etkilenen illerde faaliyet gösteren seyahat acentalarının 2025 yılına ait yıllık aidatlarının alınmaması ve önceki dönem aidat borçlarının silinmesi öngörülmektedir. Ancak düzenleme yalnızca Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illeriyle sınırlı tutulmuştur.

Oysaki deprem, Antep, Diyarbakır, Urfa, Adana, Osmaniye, Kilis ve Elazığ illerinde de ağır yıkımlara yol açmış; bu illerde on binlerce insan evsiz kalmış, çok sayıda işletme faaliyetlerini sürdüremez hale gelmiştir. Aradan geçen zamana rağmen bölgedeki ekonomik toparlanma süreci tamamlanmamış, birçok depremzede hâlâ kalıcı konutuna kavuşamamıştır.

Bu nedenle, afet bölgelerine yönelik desteklerin daha kapsayıcı bir şekilde düzenlenmesi; yalnızca belirli illeri değil, depremin etkilediği tüm illeri kapsayacak biçimde genişletilmesi gerekmektedir. Böyle bir düzenleme hem sosyal adaletin hem de bölgesel eşitliğin sağlanması bakımından önem taşımaktadır.

Madde 8: Maddeyle, Anayasa Mahkemesi'nin 13/9/2023 tarihli iptal kararına rağmen, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı'na ait mekanlarda sondaj ve kazı yapma yetkisinin yeniden tanımlanarak verilmek istendiği görülmektedir. Ancak Anayasa Mahkemesi, daha önce bu yetki devrini bilimsel özerklik ve idari yetki sınırları bakımından sakıncalı bularak iptal etmiştir.

Söz konusu düzenleme, iptal edilen hükmü neredeyse aynı içerikle yeniden getirmekte; bu yönüyle Anayasa'nın 27'nci maddesinde güvence altına alınan bilim ve sanat özgürlüğü ile 130'uncu maddede yer alan üniversitelerin bilimsel özerkliği ilkeleriyle çelişmektedir.

Yargı kararlarının dolaylı biçimde etkisizleştirilmesi, hukuk devleti ilkesine (Anayasa md. 2) açık bir aykırılık teşkil eder ve yürütmenin yargı kararlarını keyfi biçimde aşabileceği algısını güçlendirir.

Bilimsel kazı ve arkeolojik araştırma faaliyetlerinin, idari bir kurumun politik denetimi altında değil, üniversiteler ve bilimsel kurulların özerkliği çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir.

Madde 11: Öngörülen düzenlemeyle geçmişte vakıf yoluyla meydana gelmiş ya da vakıf kaynaklarından katkı sağlanmış birçok kültür varlığının mülkiyeti, belediyeler ve diğer yerel idarelerin elinden alınarak mazbut vakıflara devredilecektir. Bu, pratikte, yerel yönetimlerin yıllardır bakımını, onarımını üstlendiği, halkın katkısıyla korunan birçok tarihî eserin artık merkezi bir otoriteye bağlı hale gelmesi anlamına gelmektedir.

Son yıllarda iktidar, yerel yönetimlerin yetkilerini giderek daha fazla kısıtlayan bir politika izlemektedir. Merkezi idarenin güçlendirilmesi amacıyla yapılan yasal düzenlemeler, belediyelerin ve diğer yerel yönetim birimlerinin karar alma süreçlerinde bağımsız hareket etme alanlarını daraltmaktadır.

Bu süreçte, mecliste ve komisyonlarda çıkarılan yasalar da bu doğrultuda şekillenmektedir. Yerel yönetimlerin planlama, bütçe kullanımı, personel atamaları ve yatırım kararları gibi konulardaki yetkileri, merkezi idarenin onay ve denetimine tabi hale getirilmektedir. Böylece, yerel yönetimlerin kendi bölgelerinin ihtiyaçlarına uygun kararlar alabilme kabiliyeti sınırlandırılmaktadır. Bu durum, demokratik katılımın en önemli unsurlarından biri olan yerel yönetimlerin halkın iradesi ve katılımıyla yönetilmesini engellemektedir.

Madde 12: Maddeyle birlikte, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yönettiği vakıflardan alınan yönetim ve temsil masrafı oranı %20'den %40'a çıkarılmaktadır. Bu artış, artan iş yükü ve idarenin maliyetlerinin karşılanması olarak gerekçelendirilmektedir.

Ancak bu düzenleme, vakıflar üzerindeki mali baskıyı önemli ölçüde artıracaktır. Gelir kaynakları sınırlı ve kamu yararına faaliyet gösteren vakıflar için bu oran, sürdürülebilirliği ciddi biçimde zorlaştıracaktır. Öte yandan, son yıllarda iktidara yakın vakıfların çeşitli ayrıcalıklardan yararlandığı, buna karşılık bağımsız veya muhalif vakıfların idari ve mali baskılara maruz kaldığı bilinmektedir. Bu nedenle, söz konusu artışın uygulamada eşitsiz ve ayrımcı sonuçlar doğurma olasılığı da göz ardı edilmemelidir.

Zeynep Oduncu Kutevi
Batman

George Aslan
Mardin

MUHALEFET ŞERHİ

2-3309 Esas numaralı Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi esas komisyonu Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm; tali komisyonları Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonu olmak üzere 10 Ekim 2025 Cuma günü Meclise sunulmuştur.

Teklif;

- 14/09/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu
- 26/6/1973 tarihli ve 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu
- 19/6/1979 tarihli ve 2252 sayılı Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanunu
- 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu
- 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- 20/02/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu
- 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanun
- 18/1/2023 tarihli ve 7432 sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanun
- 2/3/2023 tarihli ve 7439 Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu

olmak üzere 10 farklı kanunda düzenleme içermektedir.

Teklif, yürürlük ve yürütme maddeleri dâhil toplam 19 madde olarak yalnızca Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda görüşülmüştür. Komisyon görüşmelerinde teklif üzerinde 1 madde de değişiklik yapılmıştır. Teklif metninde yer alan 19 maddeden 3 ‘ü (Madde 8, Madde 16 ve Madde 17) Anayasa Mahkemesinin iptal kararları uyarınca hazırlanmıştır.

USUL VE GENELİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Kanun teklifi, torba kanun niteliğinde hazırlanmıştır daha önce muhalefet şerhlerimizde de ayrıntılı olarak belirttiğimiz üzere torba kanun, yasama sürecinde birden fazla konuyu tek bir kanun teklifinde birleştiren, çeşitli yasa değişikliklerini ve yeni düzenlemeleri tek bir teklifte toplayan, farklı konulardaki mevzuat değişikliklerini tek bir teklifte ele alan kanun yapma yöntemidir. Bu yöntemin çokça dezavantajı vardır ancak bu teklifte de açıkça görüldüğü üzere yasamanın kalitesizleştirilmesi, kanunların öngöründen uzak, aceleci ve hızlı hazırlanmış olması en büyük sakıncasıdır. Teklif maddelerinin yeterince incelenmemesi, şeffaflıktan uzaklık, fırsatçılık stratejileri, siyasi baskılar, bilgi eksiklikleri, hukuki hatalar, aşırı yoğunluk ve birbirinden ilgisiz düzenlemelerin birleştirilmesi gibi sorunlar bu teklif özelinde de karşımıza çıkmaktadır.

AK Parti, torba kanun teklifi yönteminin dezavantajlarını adeta kendine bir araç olarak kullanmakta, ilgili yöntemin dezavantajlarına odaklanarak bu olumsuzlukları kendi lehine çevirmektedir. Dolayısıyla bu yöntemle istediği kanun tekliflerinin memleketimizin ve vatandaşlarımızın hayrına olup olmadığına bakmaksızın hızlı ve özensizce çıkarabilmektedir.

19 maddeden oluşan bu teklifte, Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunundan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanuna, Vakıflar Kanunundan Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanuna kadar toplamda 10 farklı kanunda ve pek çok farklı konuda değişiklik veya düzenleme yapılmak istenilmektedir.

Teklifin Komisyona Sevki

Teklif; Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm asli; Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonu ise tali komisyonlar olmak üzere üç farklı komisyona havale edilmiştir. Ancak teklif sadece Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda görüşülmüştür. Oysa kanaatimizce teklif İçişleri Komisyonunda görüşülmeliydi. Gerek Kimlik Bildirme Kanununda yapılan değişiklikler gerekse Vakıflar Kanunda yapılan değişiklikler ihtisas açısından İçişleri Komisyonunda daha verimli şekilde ele alınabilirdi. Sonuç itibarıyla Kimlik Bildirme Kanununda yapılan; marina, liman tesisleri ve kıyı tesislerinin işletenlerine ve deniz aracı kiralayanlara yönelik olarak kimlik bildirme yükümlülüğü getirilmesi ile milli güvenliğin ve genel asayişin sağlanması amaç edinilmiştir. Bununla birlikte genel kolluk faaliyeti kapsamında kullanılan bilgisayar terminallerinde anlık olarak takibin sağlanabilmesini teminen; bilgisayar terminallerine bağlanmayan veya mevcut bilgi ve kayıtlarını anlık olarak göndermeyen ya da gerçeğe aykırı kayıt tutan konaklama

tesislerine, söz konusu ihlali aynı takvim yılı içinde tekrar etmeleri halinde artırımı idari para cezası uygulanması ve resmi konaklama yerleri, özel hastane, huzurevleri ve sosyal tesislerin aynı yıl içinde dördüncü kez ihlalleri halinde ruhsatlarının iptal edilmesi öngörülmektedir. Bu düzenlemeler muhteviyatları gereği İçişleri Komisyonu tarafından öncelikli olarak değerlendirilmeliydi. Ancak görülmektedir ki teklif İçişleri Komisyonuna hiç havale edilmemiştir.

Teklif; tali komisyonu olan Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmemiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 23 üncü maddesi, tekliflerin tali komisyona gönderilmesi ve ilgili komisyonların görüşlerini açıklamaları yetkisini bu komisyonlara vermektedir. Bu husus yetki olduğu gibi İçtüzüğü'nün yorumu neticesinde aynı zamanda bir görevdir. Tekliflerin, havale edildikleri Tali Komisyonlarda incelenmemesi, bu tekliflerin etkin ve verimli bir müzakere ortamında görüşülmesini engellemektedir. Nitekim kanun teklifinde Kültür ve Turizm Bakanlığının döner sermaye kaynakları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü'nün Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü emrinde fiilen ses ve saz sanatçısı olarak görev yapmakta olan sanatsal yeterliliği haiz personelin durumlarına uygun sözleşmeli sanatçı kadrolarına atanabilmelerine yönelik düzenleme yapılmak istenmektedir. Yine teklifin 9 uncu maddesi ile Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna geçici madde eklenerek Geçici 23 üncü madde ile kamu taşınmazları üzerinde kıyı yapıları dâhil turizm yatırımı gerçekleştirilmek amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığınca adına kesin tahsis yapılan, Orman ve Su İşleri Bakanlığınca adına kesin izin verilen veya Maliye Bakanlığı tarafından lehine irtifak hakkı tesis edilen veya kullanma izni verilen yatırımcı ve işletmecilerin kesin tahsis, kesin izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sürelerinin 1 yıl içinde başvuru halinde 49 yıla kadar uzatılabileceği hüküm altına alınmıştır. Teklifte yer alan madde ile verilen bu süreyi kaçırın ya da o dönem bu uygulamadan yararlanmayanalar için 1 aylık ek süre verileceği düzenlenmektedir. Bu düzenlemeler açıkça Plan ve Bütçe Komisyonunda değerlendirilmelidir.

Ancak kamu kaynaklarının kullanımını ve kamuya dolaylı veya doğrudan kaynak aktarımını içeren maddeler bulunmasına rağmen, tali komisyon olan Plan ve Bütçe Komisyonu toplanmamış ve görüş bildirmemiştir. İlgili teklifin Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmemesi yasa yapma tekniğine aykırılık teşkil etmiştir.

Teklifin 17nci maddesi 5 Ocak 2023 tarihinde TBMM başkanlığına sunulan 02/03/2023 tarihli ve 7439 sayılı Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanununda yasalaşmış, Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve 2022/21 E. ve 2024/79 sayılı kararı ile iptal edilen bir düzenlemeyi içermektedir. Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanununu 2023 yılında

Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda görüşülmüş olmasına rağmen Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifine ilişkin tali Komisyon olan Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu toplanmamış ve görüş bildirmemiştir. Ayrıca teklifin 17 nci maddesi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı nedeniyle tekrar meclis gündemine taşınmış olmasına rağmen Anayasa Komisyonu da tali komisyon olarak bile belirlenmemiştir.

Teklifin Komisyon Görüşmeleri Süreci

Teklifin Meclis’e sunulduğu tarih 10 Ekim 2025 iken, Komisyon görüşmeleri 15 Ekim 2025 tarihinde gerçekleşmiştir. Aradaki beş günlük süre bir kanun teklifinin yeterli ve etkin bir şekilde değerlendirilmesi için yetersizdir. Bu süreçte komisyonlarda birden fazla kanun teklifinin görüşmeleri yapılmıştır. Bununla birlikte yaklaşan bütçe dönemi çalışmaları da milletvekillerinin ilgili kanun teklifine yeterince çalışma yapması için yeterli zaman bulunmamıştır.

AK Parti’nin görmezden geldiği bir diğer husus ise bu teklifin komisyon görüşmelerinde etki analizinin yapılmamış olmasıdır. Kanuni bir zorunluluk olmasına rağmen, önceki birçok kanun teklifinde olduğu gibi, bu teklif için de bir etki analizi yapılmamış ve sunulmamıştır. Teklifte yer alan düzenlemelere ilişkin etki analizinin tarafımıza ulaştırılmamış olması, teklifin bazı hükümlerinin sonuçlarının tam olarak anlaşılmamasına neden olmuştur. Komisyon sürecinde tarafımızdan teklifin maddelerine ilişkin etki analizi istenmesine rağmen, etki analizinin Bakanlıktan isteneceği ve komisyon görüşmeleri tamamlanmadan tarafımıza verileceği ilk imza sahibi milletvekili tarafından bildirilmiştir. Bu tutum teklif sahiplerinin hazırlanan teklifin muhtevisiyatı ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmadığını ve etki analizinin önemini bir şekilde kavramadıklarını gözler önüne sermektedir. Oysa etki analizinin teklifle birlikte Komisyon milletvekillerine iletilmesi gerekmektedir. Milletvekilleri çalışmalarını bu verilere göre sürdürmektedir.

Yine Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü m. 4/3-3’te yer alan “Komisyonlar, şartlarına uymayan Kanun tekliflerini, sahiplerine tamamlatmaya yetkilidirler.” hükmü komisyon tarafından görmezden gelinmiştir. Teklifin 6 ncı maddesinden yalnızca bir kelime değiştirilerek teklif metni neredeyse hiç bir değişikliğe uğramadan komisyondan çıkmıştır. Bu kelime değişikliği ise iktidar partisinin önergesi ile olmuştur. Komisyon sürecinde birçok madde üzerinde önerge vermemize rağmen bu önergeler iktidar partisi tarafından dikkate alınmamıştır. Hatta öyle ki 12 nci madde üzerine verdiğimiz yapıcı önergemizin gerekçesi dahi

okutulmadan aynı mahiyette 3 adet önergenin yalnızca birinin gerekçesi okutulup önergenin oylanmasına geçilmiş, önergemiz müzakere edilmeden reddedilmiştir. Komisyon çalışmaları, yasama süreçlerinde önemli bir rol oynar ve kanun tekliflerinin ayrıntılı incelenmesi için bu gereklidir.

Demokratik bir hukuk devletinde yasama yetkisi, halkın temsilcileri olan milletvekilleri aracılığıyla kullanılmaktadır. Bu bağlamda, kanun teklifi verme yetkisinin milletvekillerine ait olması, demokrasinin ve yasama sürecinin etkinliğinin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Demokratik hukuk devletlerinde yasama ve yürütme erkleri, kuvvetler ayrılığı ilkesi gereğince ayrı ve bağımsız olarak faaliyet göstermektedir. Bu ilke, yasama organının kanun yapma yetkisini, yürütme organının ise kanunları uygulama ve icra yetkisini belirlemektedir. Ancak, yürütmenin yasamanın yetkisine girerek defakto olarak kanun teklifi düzenlemesi bu ilkenin ihlaline neden olabilir ve demokratik süreçleri olumsuz etkileyebilir.

Bu durum, demokratik süreçlerin zayıflamasına, hukuki ve siyasi çatışmalara, yasaların kalitesinin düşmesine ve toplumsal güvenin zedelenmesine yol açmaktadır. Sonuç olarak, yasama ve yürütme arasındaki sınırların korunması ve kuvvetler ayrılığı ilkesine uyulması, demokratik bir hukuk devletinin temel ilkelerindendir.

2017 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile yürütme organlarının yasa tasarısı yapması yetkisi sonlanmıştır. Anayasa'nın 88 inci maddesine göre kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir. Anayasanın amir hükmünden anlaşılabacağı üzere yürütme organları kanun teklifi veremeyecektir. Lakin mevcut durumda Anayasa'nın emri çiğnenmekte resmi olarak bakanlıklar kanun teklifi veremese de fiiliyattaki durum bunun aksidir. Öyle ki kanun teklifleri bakanlıkta ya da Cumhurbaşkanlığının ilgili kurullarında hazırlanıp, iktidar partisi milletvekilleri tarafından imzalanarak TBMM'ye sunulmaktadır. AK Parti bu durumu alışkanlık haline getirmekte, Anayasa'yı dolanmakta ve açıkça Anayasa'nın 88 inci maddesi hükümlerini çiğnemektedir.

İYİ Parti Grubu olarak; yukarıda belirtilen nedenlerle, bu kanun teklifini usul açısından sorunlu bulmaktayız. İlgili kanun teklifi, özensizlikler silsilesinden oluşmaktadır. Teklif istişareye açık, katılımcı, toplumun sorunlarına odaklanan, çareler üreten, kalıcı, parlamentonun yasama kalitesini ve sorumluluğunu gözeten, demokratik bir yasama sürecine uygun yapıda değildir. Mamafih, teklif metninden anlaşıldığı üzere, bu teklif milletvekilleri tarafından da hazırlanmamış ve parlamento dışı unsurlarca meydana getirilmiştir. Ek olarak, komisyon sürecinde yapıcı eleştirilerimiz dinlenmemiş ve verdiğimiz tüm önergeler

reddedilmiştir. Daha Yüce Meclisimize sevk edilmeden, sorunlu olarak nitelendirilen ve sevki sonrasında da eksiklikleri tamamlanmayan, hazırlanma usulü başta olmak üzere; ilgili sebeplerden ötürü karşı olduğumuzu, kanun teklifinin usul yönünü kabul etmediğimizi belirtiyoruz.

MADDELER ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Madde 1

Görüşülmekte olan Kanun Teklifi ile 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununa eklenmesi öngörülen Geçici Madde 8, 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan ve asrın felaketi olarak nitelendirilen depremlerden etkilenen illerimizdeki seyahat acentalarına yönelik bir düzenleme içermektedir. Teklifte, Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde faaliyet gösteren seyahat acentalarının 2025 yılına ait yıllık aidatlarının alınmaması ve geçmiş dönem borçlarının silinmesi amaçlanmaktadır. Depremzede esnafımızın ve turizm sektörümüzün yaralarını sarmaya yönelik bu niyet, prensip olarak olumlu bir adımdır.

Ancak, düzenlemenin kapsamı, afetin yol açtığı yıkımın gerçek coğrafi ve ekonomik etkilerini yansıtmaktan uzak, eksik ve adaletsiz bir nitelik taşımaktadır.

Teklif metninde, deprem afetinden etkilenen bölgeler yalnızca dört il ile sınırlandırılmıştır. Oysa 6 Şubat depremlerinin yıkıcı etkisi, teklifte sayılan illerle sınırlı kalmamış; Adana, Adıyaman, Batman, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kayseri, Kilis, Malatya, Mardin, Niğde, Osmaniye, Şanlıurfa ve Tunceli illerinde ağır şekilde hissedilmiştir. Bu illerin tamamı aynı kanunun Geçici 7 nci maddesiyle Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi kabul edilmiş olup, buradaki ticari hayat ve özellikle turizm faaliyetleri uzun süre durma noktasına gelmiştir. Seyahat acentaları başta olmak üzere bölgedeki tüm işletmeler, haftalarca, hatta aylarca faaliyet gösterememiş, ciddi ekonomik kayıplara uğramıştır.

Afetin yaralarını sarmak, ekonomik ve ticari faaliyetleri canlandırmak ve bölgesel kalkınmayı bütüncül bir yaklaşımla desteklemek, sosyal devletin en temel görevidir. Bu görev ifa edilirken, aynı felaketten zarar görmüş illerimiz ve esnafımız arasında ayrımcılık yapılması kabul edilemez. Düzenlemenin bu haliyle yasalaşması, bir kısım vatandaşımıza nefes aldırırken, felaketin benzer sonuçlarını yaşamış diğer vatandaşlarımızı yok saymak anlamına gelecektir. Bu durum hem anayasal eşitlik ilkesiyle bağdaşmamakta hem de adaleti zedelemektedir.

Bu nedenle, teklifin bu maddesi, depremin etkilediği şehirler arasında bir ayrım yaratarak bütüncül bir çözüm sunmaktan uzaktır. Sosyal adaletin sağlanması amacıyla düzenlemenin kapsamının genişletilmesi zorunludur. Geçici Madde 8’in, depremde ağır şekilde etkilenen ve "Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi" ilan edilen illerin tamamını kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiğini savunuyoruz. Bu sebepten ötürü ilgili maddenin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu beyan ediyoruz.

Madde 8

Madde ile Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı bünyesindeki saray, köşk, kasır ve diğer yapıların bakımı, restorasyonu ve taşınır, taşınmaz varlıklarını meydana çıkarmak üzere araştırma, sondaj ve kazı yapma ve yaptırma faaliyetlerine ilişkin yetkinin Kültür ve Turizm Bakanlığından Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına bırakılması amaçlanmaktadır.

Daha önce 113 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 3 üncü maddesiyle 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesine eklenen bu hüküm Anayasa Mahkemesi tarafından 13/9/2023 tarihli, 2023/7 E. ve 2023/150 K. Sayılı kararla iptal edilmiştir. Gerekçe olarak 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunun 35’inci maddesinde bu hususun düzenlenmiş olduğu ve bu durumun Anayasanın 107 nci maddesinde yer alan “Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.” hükmüne aykırı olduğu gösterilmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptali sonrasında aynı hüküm kanunun ilgili yerine eklenmek istenmektedir.

113 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapılan bu düzenlemenin kanunda mevcut olduğu ve kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamayacağı Cumhurbaşkanlığı tarafından bilinmiyorsa bu büyük bir sorundur. Ancak bu yetkinin Cumhurbaşkanlığında olmadığı bilinerek ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilene kadar bu yetkinin kullanılması; sonrasında “gerekirse” kanuni düzenleme yapılması planlanmışsa bu daha büyük bir sorundur. Zira 113 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 09/11/2022 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmış ve Anayasa Mahkemesi iptalinin yürürlüğe girdiği 10/8/2024 tarihine kadar bu yetki kullanılmıştır. Yani bu düzenleme Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edileceği bilinerek yapıldıysa TBMM yetkisi 21 aylığına gasbedilmiştir. Yaşanan bu olay “fonksiyon gaspı” için net bir örnek olmuştur.

Bahsi geçen yetkinin mevcutta 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 35’inci maddesinin ilk cümlesi kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığına ait

olması nedeniyle bakanlığın bu konudaki bilgi ve tecrübesi teklifle terk edilmek istenmektedir. Daha da vahim olanı ise teklifle maddeye eklenmek istenen son cümleyle Milli Saraylar İdaresinin yetki aldığı konuda bilgi ve tecrübesi olmadığı kabul edilmiştir. Bu cümle ile Kültür ve Turizm Bakanlığının Milli Saraylar İdaresi Başkanlığına teknik yardım ve işbirliği sağlayacağı düzenlenmiştir.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun resmi gazetede yayımlandığı tarih 23/7/1983 olmakla birlikte yukarıda bahsedilen yetki bu tarihten itibaren Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kullanılmıştır. Bakanlığın bilgi birikiminin hangi gerekçeyle terk edildiği ve bu yetkinin hangi gerekçeyle Cumhurbaşkanlığı bünyesindeki Milli Saraylar İdaresine bırakıldığı madde gerekçesinde de açıklanmamıştır.

Özellikle arkeolojik kazı ve araştırma faaliyetleri gibi uzmanlık gerektiren konularda Bakanlığın bugüne kadar edindiği tecrübenin yok sayılması doğru değildir. Bahsedilen alanda hiçbir tecrübesi olmayan Milli Saraylar İdaresine verilen bu yetki ile kültürel miraslarımızın zarar görme ihtimali de bulunmaktadır. Anlatılan nedenlerle teklifte yer alan bu düzenleme yerinde değildir.

Madde 9

Teklifin 9’uncu maddesi; kamu taşınmazları üzerinde turizm yatırımı bulunan mevcut yatırımcı ve işletmecilere, daha önce aynı kanunun Geçici 23’üncü maddesi ile tanınan ve süreleri sona eren sözleşmelerini 49 yıla kadar uzatma hakkından yararlanmaları için 1 aylık ek başvuru süresi tanınmasını öngörmektedir. Niyet olarak önceki düzenlemeden yararlanamayanlara bir hak tanıma gibi görünse de bu madde, Anayasanın temel ilkelerine, kamu menfaatine ve rekabet hukukuna açıkça aykırıdır.

Teklif edilen düzenleme, sözleşme uzatma imkânını sadece mevcut kullanıcılara tanıyarak, bu değerli kamu taşınmazları için daha önce talip olmuş ancak alamamış veya gelecekte talip olabilecek potansiyel yatırımcıları süreçten dışlamaktadır. Bu durum, kamu ihalelerinde ve tahsislerinde esas olması gereken serbest rekabet ve eşitlik ilkeleriyle hiçbir surette bağdaşmamaktadır. Rekabetin ortadan kaldırılması, söz konusu taşınmazların gerçek değerlerinin çok altında, mevcut kullanıcılara tahsis edilmesi sonucunu doğuracaktır ki bu fark kamu aleyhine yaratılmış ölçüsüz bir muameledir. Hem diğer talipler için rekabet ortamının engellenmesi hem de kamu varlıklarının değerinin altında kullandırılması Anayasaya aykırıdır.

Bu husus Anayasa Mahkemesinin içtihatlarıyla da sabittir. Nitekim AYM, daha önce limanların 49 yıllığına özelleştirilmesi hakkındaki benzer bir düzenlemeyi iptal etmiştir. Yüksek Mahkeme, 20/7/2022 tarihli ve E.2022/22, K.2022/92 sayılı kararında; ek sözleşme yapma imkânının sadece mevcut taraflara tanınmasının, ihaleyi kaybetmiş olanları ve potansiyel talipleri engelleyerek özelleştirmede hâkim olması gereken serbest rekabet ve eşitlik ilkeleriyle bağdaşmadığını, bu durumun, ilgili varlıkların gerçek değerlerinin altında kalmasına yol açabileceğini ve yaratılan farklı muamelenin ölçüsüz olduğunu ve bu nedenlerle kuralın Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine aykırı olduğunu açıkça belirtmiştir.

Görülmektedir ki görüşülmekte olan 9'uncu madde, Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasaya aykırılığı net bir şekilde tespit edilmiş bir düzenlemenin farklı bir alanda tekrarıdır. Kamu taşınmazlarının 49 yıl gibi son derece uzun bir süre için, rekabete kapalı bir yöntemle ve değerinin altında mevcut kullanıcılara tahsis edilmesinin önünü açan bu düzenleme kabul edilebilir değildir.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle; Anayasanın eşitlik ilkesini ve serbest rekabet ortamını yok sayan, kamu kaynaklarının verimsiz kullanılmasına ve kamunun zararına yol açan bu maddenin teklif metninden tamamen çıkarılması gerekmektedir.

Madde 11

Teklifin 11'inci maddesi; hazine, belediyeler, il özel idareleri, köy tüzel kişileri ile bunlara ait müessese, iktisadi işletme ve bağlı ortaklıklarının mülkiyetinde bulunan vakıf kültür varlıklarının bedelsiz olarak ilgili mazbut vakfa devredilmesini öngörmektedir. İlk bakışta teknik bir düzenleme gibi görünen bu madde, esasen yerel yönetimlerin mülkiyet haklarına, mali özerkliklerine ve anayasal güvencelerine yönelik ciddi bir müdahale niteliği taşımaktadır. Düzenleme ile geçmişte vakıf mülkiyetinde olup çeşitli yollarla belediyelerin ve diğer kamu kurumlarının mülkiyetine geçen taşınmazlar, tek bir ele, yani merkezî yönetime devredilmek istenmektedir.

Bu değişiklik, Anayasa'nın 127'nci maddesinde güvence altına alınan yerinden yönetim ilkesiyle doğrudan çelişmektedir. Anayasa, yerel yönetimlere kendi bütçeleri, gelirleri ve taşınmazları üzerinde tasarruf hakkı tanımaktadır. Teklif edilen madde ise bu anayasal güvenceyi devre dışı bırakarak belediyelerin gelir kaynaklarına ve hizmet alanlarına yönelik ağır bir kısıtlama getirmektedir. Belediyelerin yönettiği kültürel miras, sadece bir mülk değil, aynı zamanda o şehrin kimliğinin ve hafızasının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu mirasın yönetiminin

yerel iradeden alınarak Ankara'daki merkezî bir idareye devredilmesi, yerel demokrasiyi zayıflatacağı gibi kültürel çeşitliliği de törpüleyecektir.

Maddenin getirdiği "vakıf yoluyla meydana gelme" kavramı da hukuki güvenlik açısından son derece sorunludur. Teklife göre, kamu mülkiyetinde olsa dahi sonradan "vakıf kaynaklarından inşa edilmiş, onarılmış veya ilaveler yapılmak suretiyle katkı sağlanmış" taşınmazlar da vakıf kültür varlığı sayılarak devredilecektir. Bu kriterin sınırları belirsiz, ölçüsüz ve tespiti oldukça zordur. Kamu kaynaklarıyla var edilmiş bir yapıya, geçmişte yapılmış basit bir onarım gerekçe gösterilerek idari bir işlemle el konulması, Anayasa'nın 35'inci maddesi ile korunan mülkiyet hakkına orantısız bir müdahaledir.

Anayasanın 2'nci maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi gereği, mülkiyetin devri gibi esaslı işlemlerin keyfiliğe yer bırakmayacak şekilde, kanuni ve nesnel ölçütlere dayanması, uyumsuzluk halinde ise yargı kararlarıyla çözülmesi esastır. Oysa bu düzenleme, Vakıflar Genel Müdürlüğüne geniş bir takdir yetkisi tanıyarak hukuki öngörülebilirliği ortadan kaldırmaktadır.

Vakıf mallarının korunması hepimizin ortak hedefidir; ancak bunun yolu yetkiyi tek elde toplamak değil, yerel yönetimlerle iş birliğini, şeffaflığı ve denetim mekanizmalarını güçlendirmektir. Anlatılan nedenlerle bu maddenin kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir.

Madde 13

Kanun teklifinin 10'uncu maddesi ile vakıf mallarının kira süresi 3 yıldan 5 yıla çıkarılmaktadır. Teklifin 13'üncü maddesi ile kanuna eklenmesi öngörülen Geçici Madde 15 ise bu haktan mevcut kiracıların da yararlanabilmesini amaçlamaktadır. Bu durum olumlu bir adım gibi görünse de maddenin kurgulanış biçimi, hukuki güvenlik ilkesini zedeleyecek ve idari keyfiliğe yol açacak niteliktedir.

Maddede kira sözleşmesini 5 yıla uzatma hakkından yararlanamayacak olanlar arasında "ilişkileri nizalı şekilde devam edenler" şeklinde bir ifadeye yer verilmektedir. "Nizalı" kelimesi, güncel hukuk mevzuatımızda tanımlanmış, sınırları çizilmiş ve hukuki sonuçları belirlenmiş bir kavram değildir. Daha da önemlisi bu ifade 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile yürürlükten kaldırılmış olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda yer alan, günümüz hukuk dilinde terk edilmiş bir terimdir. Yasama organının bizzat kendisinin, hukuki belirsizlik yarattığı için terk ettiği bir kavramı yeniden

mevzuata dâhil etmeye çalışması, kanun yapma tekniği açısından vahim bir hatadır. Bu durum ifadenin son derece soyut, belirsiz ve sübjektif yorumlara açık olmasına neden olmaktadır. Hangi düzeydeki bir anlaşmazlık "niza" olarak kabul edilecektir? Bu soruların cevabı kanun metninde mevcut olmadığından, takdir yetkisi tamamen idareye bırakılmakta, bu da keyfi uygulamaların önünü açmaktadır.

Bu nedenlerle, yürürlükten kaldırılmış, hukuken sorunlu bir kavrama dayanarak düzenleme yapılması, idarenin takdir yetkisini keyfiliğe dönüştürebilecek ve kiracılar arasında eşitsizliğe yol açabilecektir. Hukuki belirsizliği ortadan kaldırmak ve adil bir uygulama sağlamak amacıyla, soyut ve arkaik "nızalı" ifadesi yerine, herkes için aynı anlamı taşıyan, somut ve hukuken geçerli bir durumu ifade eden "konusunda dava veya icra takibi bulunanlar" ibaresinin kullanılması zorunludur. Bu değişiklik, düzenlemeyi hukuki öngörülebilirlik ve belirlilik ilkeleriyle uyumlu hale getirecektir. Açıklanan gerekçelerle, bu haliyle maddenin eksik olduğunu ve söz konusu maddenin bu haliyle yasalaşmaması gerektiğini düşünmekteyiz.

Madde 14

14'üncü madde ile Çanakkale Savaşları Gelibolu "Tarihi Alanı"nın belirlenmesinde o yerin başkanlığa tahsis edilme şartı kaldırılmaktadır. Bir başka deyişle koordinat listesinde belirtilen ve kanunla Başkanlığın görevli ve yetkili olduğu alan Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı sayılacaktır.

Madde gerekçesinde bu değişikliğin Kapadokya ve Uludağ Alan Başkanlıklarında mevcut olan mevzuata uyum için yapıldığından bahsedilmiştir. Şimdi yapılmak istenen değişikliğin 19/6/2014 tarihinde kabul edilen 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanununun yapımı sürecinde neden yapılmadığı Komisyon görüşmelerinde tarafımızca sorulmuştur. Bu sorumuza alan başkanı tarafından "bir an önce kanunu çıkartalım diye, hızlı geçsin diye... herhangi bir tekrar tartışma olmasın, tekrar bir görüş alınmasın diye" cevabı verilmiştir. Bu cevap iktidarın yasama faaliyetlerine bakış açısı konusunda bir itiraf niteliğindedir. Bir başka ifadeyle hızlı geçsin diye özensiz ve kalitesiz bir yasama faaliyeti yürütülmüş ve bugün de söz konusu düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur.

Günümüzde de iktidar bu bakış açısından vazgeçmemiştir. Yasama faaliyetleri sürecinde Meclis yalnızca noterlik makamı gibi görülmekte, teklif diğer parti grupları, uzmanlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla müzakere edilmemektedir. Nihayetinde de bu teklifte olduğu gibi

eksik veya yanlış yapılan düzenlemeler yeniden meclise getirilerek düzeltilmeye çalışılmaktadır.

Madde 15

Teklifin 15’inci maddesi, Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığının yapısı ve yetkileri hakkında çeşitli düzenlemeler içermektedir. Madde içerisinde, Koruma Komisyonunun yapısının değiştirilmesi, Başkanlığın davalara müdahil olması veya müze kurabilmesi gibi teknik ve olumlu görülebilecek adımlar yer alsa da maddenin özü Anayasa’nın temel direklerinden olan kuvvetler ayrılığı ilkesini ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisini hiçe sayan hükümler barındırmaktadır.

Teklifin 15’inci maddesiyle değiştirilen kanunun (ç) bendine eklenmek istenen hüküm ve maddeye yeni eklenen (h) bendi, Tarihi Alan sınırlarının Cumhurbaşkanı kararı ile genişletilmesinin önünü açmaktadır. Hâlihazırda Alan sınırları, kanuna ekli bir koordinat listesi ile yani bizzat yasama organının iradesiyle net bir şekilde belirlenmişken, bu sınırları değiştirme yetkisinin bir kararla yürütmeye devredilmesi, Anayasa ile teminat altına alınmış olan yasama yetkisinin de devri anlamına gelmektedir.

Alan sınırları kanuna ekli koordinat listesi ile belirlenmişken Cumhurbaşkanına bu yetkinin verilmesi yasama yetkisinin yürütmeye devir anlamını taşımaktadır. Zira bu yetki Cumhurbaşkanına verildiğinde mecliste kabul edilen sınırların bir anlamı kalmayacak ve sınırlar Cumhurbaşkanınca değiştirilebilecektir. Eğer koordinat listesinde bir değişiklik yapılmak isteniyorsa bu değişikliğin yine kanuna ekli listede yapılması daha doğru olacaktır.

Türkiye’de uygulanan Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kronik sorunlarından biri de yasama faaliyeti nihayetinde kanuni sınırları aşmaya sıkça Cumhurbaşkanına yetki verilmesidir. Bu uygulamanın bu tür düzenlemelerle yasal zemine oturtulmaya çalışılması kabul edilebilir bir durum değildir. İşletilen sistemde Türkiye Büyük Millet Meclisi yalnızca göstermelik bir yasa kabul etmekte nihayetinde sınırlar, sayılar, yetkiler yine Cumhurbaşkanının artırma veya azaltma yetkisine bırakılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle Anayasanın kuvvetler ayrılığı ilkesini açıkça ihlal eden, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisini yürütmeye devrederek Meclis iradesini işlevsiz kılan ve hukuki belirlilikten uzak bu hükümlerin kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir.

Madde 17

Teklifin 17nci maddesi ile 7439 sayılı Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanununun 4 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "... Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir." ibaresinin Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E.2022/21, K.2024/79 sayılı kararıyla iptal edilmesi nedeniyle, iptal kararında belirtilen gerekçeler ve Vakfın amaçları arasında yurt dışında arkeolojik kazı, araştırma ve inceleme faaliyetlerinde bulunduğu, arkeolojik kazılarda sadece bir kazı alanında çalışan sayısı yüz elli kişiye kadar çıkabildiği ve birden fazla kazı alanında çalışma yapılabileceği göz önüne alınarak, kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere İş Kanununa tabi olarak çalışacak olan personel sayısı ve personele yapılacak ödemelere yönelik düzenleme yapılmak istenmekte ve Vakfın yıllık personel giderleri toplamının gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde otuzunu aşamayacağı hüküm altına alınmak istenmektedir.

Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanununu 5 Ocak 2023 tarihinde TBMM başkanlığına sunulmuş, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonunda görüşülmüş, 2 Mart 2023 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilmiş ve 8 Mart 2023 tarihinde Resmî Gazetede yayınlanmıştır.

Teklifin 17 nci maddesi ile düzenlenen 4 üncü maddenin dokuzuncu fıkrası iptal kararına konu edilmeden önce şu şekildedir ; *"Vakıf senedi ile oluşturulacak birimlerde görev alacak yönetici ve personele kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere ödenecek ücretler ve harcırahlar Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir. Vakfın organlarında, Vakıf senediyle oluşturulacak birimlerde ve Vakıf tarafından düzenlenecek toplantı, konferans gibi etkinliklerde kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere ödenecek harcırahlar ise tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre belirlenir ve Vakıf bütçesinden ödenir."*

Buna göre Vakfın kamu kaynağı kullanılarak kurulacağı, ayrıca kuruluş işlemlerinden sonra artan kamu kaynağının da Vakfın tasarrufuna bırakılacağı anlaşılmaktadır. Bunun yanında, Kanunun 6'ncı maddesinin (2) numaralı fıkrasının (d) bendinde Cumhurbaşkanı kararıyla genel bütçeden ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılabilecek tutarlar Vakfın gelirleri arasında sayılmıştır. Dolayısıyla Vakfın faaliyetlerinde diğer gelir kaynaklarının yanı sıra kamu kaynağı da kullanılacaktır. Kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere Vakfın Kanun'da sayılan organlarına, Vakıf resmî senediyle oluşturulacak

yeni birimlerine, kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapanlar dışındaki katılımcılara kamu kaynağı kullanılmak suretiyle ücret ile harcırah ödenecektir.

Anayasa Mahkemesi ilgili kararında kanunla kurulan vakıfların yürütecekleri faaliyette toplumsal bir fayda bulunduğunu değerlendirmek suretiyle bu vakıflara belirli tutarda kamu kaynağı aktarılmasını öngörmenin kanun koyucunun takdirinde olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte düzenli olarak aktarılan kamu kaynağının kamu yararına uygun şekilde kullanılmasını güvence altına alan hükümlerin mevcut olması *demokratik devlet ilkesinin* bir gereği olduğunu da belirtmiştir.

Vakıf tarafından yazılı olarak davet edilen kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapanlar dışındaki katılımcılara ödenecek ücretler ile harcırahların belirlenmesine yönelik herhangi bir ölçüt öngörülmemiştir. Başka bir ifadeyle temel ilke ve esaslar düzenlenmeksizin kanunla ücret ile harcırahın belirlenmesi Mütevelli Heyetinin takdirine bırakılmıştır. Mütevelli Heyeti kamu kaynakları kullanılarak ödenecek olan ücret ve harcırahın tutarını herhangi bir ilkeye bağlı olmaksızın belirleyebileceğinden “Vakfın kamu kaynaklarını kamu yararına uygun şekilde kullanmasının güvence altına alınmadığı anlaşılmaktadır” gerekçesi ile ilgili kısım iptal edilmiştir.

Teklifle yapılmak istenilen düzenleme ile ise yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz Anayasa Mahkemesi kararı karşılanmamaktadır. Düzenleme ile Vakıfta, kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenler hariç olmak üzere 5 inci maddenin üçüncü fıkrası kapsamında en fazla 200 kişi istihdam edilebileceği ve Cumhurbaşkanı bu sayıyı iki katına kadar artırma yetkisi tanınmıştır. Bu yetkinin de diğer birçok alanda olduğu gibi Cumhurbaşkanıya tanınması yasama erkinin etkinliğini yitirmesine sebebiyet verecektir.

Ayrıca Vakıfta istihdam edilecek personele ödenecek ücret ve varsa diğer mali hakları; görev yapılan unvan, eğitim, tecrübe, dil bilgisi, alanında uzmanlığı esas alınarak Mütevelli Heyeti tarafından belirlenecektir.

Vakfın yıllık personel giderleri toplamı, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde otuzunu aşamayacağı ve Cumhurbaşkanının bu oranı yarısına kadar attırmaya ya da tekrar kanunî seviyesine getirmeye yetkili olacak olması da Meclisin yasa yapma sürecinde etkisizleştirilmeye çalışılmasının, yetkinin bir şekilde tamamen Cumhurbaşkanı uhdesine bırakılmasının bir diğer örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu şekilde bir yasama anlayışı yargı kararlarının bir şekilde baypas edildiği anlamını taşımaktadır.

Sonuç Olarak;

Teklifte yer alan bazı maddeler tarafımızca olumlu görülüp desteklenmekle birlikte yukarıda detaylarıyla anlatılan gerekçeler sebebiyle birçok maddenin eksik olduğu ya da olumsuz etki yaratacağı ortadadır. Teklif bir torba yasa olması nedeniyle yararlı olabilecek düzenlemeler ve zararlı maddeleri uhdesinde barındırmaktadır. Dolayısıyla 2/3309 esas numaralı Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifini yetersiz bulmaktayız ve teklife dair çekincelerimizi dikkate sunarız.

Yavuz Aydın
Trabzon

MUHALEFET ŞERHİ

Yeni Yol Grubu olarak 2 / 3309 esas numaralı “Vakıflar Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ile ilgili görüş ve önerilerimiz aşağıda belirtilmiştir.

"Vakıflar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi", genel gerekçesinde "toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmelere" paralel olarak "kamu hizmetlerinin etkin ve verimli şekilde yürütülmesi" amacıyla hazırlandığı iddiasıyla kamuoyuna takdim edilmektedir. Fakat teklifin detaylarına indiğimizde gerekçelerde belirtilen durumlardan farklı olarak derin bir siyasi ve ekonomik sorunlar içeren, yeniden yapılandırmayı hedefleyen düzenlemelerin olduğunu görmekte; genel gerekçede ve madde gerekçelerinde belirtilen durumun aksine mezkûr teklifin, Cumhurbaşkanlığı orijininde idari gücü merkezileştirmeyi, kamu servetini daha az şeffaf kanallara aktarmayı, devletin gözetim kapasitesini genişletmeyi ve yargısal denetimi sistematik olarak etkisizleştirmeyi hedefleyen tutarlı bir projenin mütemmim cüzü olduğu açıkça görülmektedir.

Bu torba yasa teklifinin bütününe nüfuz eden üç temel ve son derece sorunlu alan bulunmaktadır:

Büyük Mülkiyet Transferi: Özellikle vakıf mallarına ilişkin mülkiyet hukukunu yeniden tanımlayarak, özellikle belediyelere ait varlıkların merkezi olarak yönetilen Vakıflar Genel Müdürlüğü (VGM) alanına devrini kolaylaştırmaya yönelik sistematik bir çaba düzenlemelerin geneline yansımaktadır.

Gözetimin Genişletilmesi: "Milli güvenlik" bahanesini kullanarak, özellikle turizm ve denizcilik faaliyetleri alanlarında vatandaşların izlenmesi kapsamı genişletilmekte ve bu yolla Anayasa ile güvence altına alınan özel hayatın gizliliği hakkına doğrudan bir tehdit oluşturulmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin By-Pass Edilmesi: Son yıllarda sıkça gelen düzenlemelerde rastladığımız Anayasa Mahkemesi tarafından açıkça iptal edilmiş olan yetki ve düzenlemeleri yeniden yasalaştırarak, kuvvetler ayrılığı ilkesini ve normlar hiyerarşisini bariz bir şekilde hiçe sayan bir torba kanun tekniğinin tekrar kullanıldığını bu teklifte de görmekteyiz.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

Teklif, çok sayıda farklı kanunda değişiklik öngörmektedir. Torba yasa ile birbiriyle alakasız düzenlemelerin aynı teklifte yer alması kanun yapma sistematığına aykırı olup öngörülebilirlik ilkesini ihlal etmektedir.

İlgili kanun teklifinde Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçelerine dayanılarak yapılan düzenlemelerde iptal kararlarının tam anlamda karşılanmadığı ve daha önce iptal edilen metinlerde küçük değişiklikler yapılarak tekrardan aynı maddelerin dayatılmasıdır. Anayasa Mahkemesi'nin kararlarında belirtilen; yönetimde açıklık, denetim, eşitlik gibi ilkelere aykırılıklar devam etmektedir. Kanun teklifi ile ilgili idarelere tanınan takdir yetkisinin ölçülülük ilkesine aykırı şekilde genişletilmesi hukuka aykırıdır.

Mülkiyet Hakkı ve Hukuki Güvenlik İlkesine aykırı olarak 4706 sayılı Kanun'un geçici maddesiyle kamu taşınmazları üzerindeki tahsis, irtifak ve kiralama haklarının yeniden 49 yıla kadar uzatılabilmesi öngörülmüştür. Süre uzatım düzenlemesi, eşitlik ve rekabet ilkesi

açısından sorun teşkil etmektedir. Şöyle ki; mevcut yatırımcılara avantaj sağlanırken yeni yatırımcıların piyasaya girişi engellenebilir, idareye tanınan altı ay içinde sonuçlandırma yetkisi, idarenin subjektif işlemlerine sebebiyet verebilir. Mülkiyet hakkı ve sözleşme serbestisi dikkate alındığında idarenin sınırsız takdir yetkisi Anayasa'nın 35. maddesindeki hukuki güvenlik ilkesine aykırılık teşkil eder. Bu tür istisnaların kanunla düzenlenerek imtiyaz sağlanması hukuk devletinde kabul edilemez.

Vakıflar Kanunu'nda yapılan değişikliklerle kira süresinin azami beş yıla çıkarılması, yönetim gider oranının %40'a çıkarılması ve noter zorunluluğunun kaldırılması öngörülmüştür. Noter onayının kaldırılması, sözleşme güvenliğine aykırılık teşkil etmekte ve kiralama işlemlerinde usulsüzlüklere sebebiyet verebilecektir.

Milli Saraylar, Çanakkale Tarihi Alanı ve Uludağ Alan Başkanlığı'na ilişkin düzenlemeler yapılarak kurumlar arası yetki devri, özerk alan, sınırsız yetki tanınmaktadır. İdarenin subjektif işlemlerine sebebiyet verebilecek bu düzenlemeler nedeni ile hukuk devleti ilkesine aykırılığı göz önüne alınmalıdır.

Deprem bölgelerinde faaliyet gösteren seyahat acentelerine tanınan muafiyet, makul bir gerekçeye dayansa da benzer şekilde etkilenen diğer turizm işletmeleri ve resmi olarak deprem bölgesi ilan edilen diğer illeri kapsam dışı bırakmaktadır. Bu durum, Anayasa ile teminat altına alınan eşitlik ilkesi ve vergi/adli yükümlülükte genellik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi görev ve yetkileri başlıklı Anayasa'nın 87. ve 88. maddelerinde öngörülen yasama usulü bakımından ve içtüzük açısından ilgili kanun teklifi Yasama Organını maalesef etkisizleştirmekte ve önemini azaltmaktadır.

MADDE 1

6 Şubat 2023 tarihli depremlerden etkilenen illerden sadece dört ilde (Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya) faaliyet gösteren seyahat acentelerinin 2025 yılı yıllık aidatlarının alınmamasını ve geçmiş aidat borçlarının silinmesine yönelik düzenlemedir.

Madde sadece seyahat acenteleri için düzenlenmiştir. Ancak aynı depremden etkilenen diğer turizm işletmeleri ile resmi olarak afet bölgesi ilan edilen 11 ilden 7 il göz ardı edilmiştir. Ekonomik hasara ilişkin raporlar, etkinin yaygınlığını doğrulamaktadır. Teklifte, neden sadece dört ilin seçildiğine veya neden sadece seyahat acentelerinin bu özel desteği aldığına dair nesnel bir gerekçe sunulmamaktadır. Madde aynı hukuki durumda olanlar arasında aykırılığa sebebiyet verildiği için eşitlik ilkesine aykırıdır.

Anayasa Mahkemesi'nin kararlarında istisna veya muafiyet getiren düzenlemelerde nesnel ve makul bir gerekçe bulunması gerektiği belirtilmiştir. Bu maddede sadece acentelerin seçilmesi kanun yapma sistematığına aykırılık oluşturmaktadır.

Hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesi gereğince madde metninde geçen “Herhangi bir işleme gerek kalmaksızın silinmiş sayılır” ifadesi belirsizlik taşımaktadır. Borcun ortadan kalkması yönünde idari işlem yapılmadan sonuç doğuracağı için idari denetim ve hesap verilebilirlik açısından yetersizdir.

Ayrıca madde bir geçici hüküm olarak düzenlenmiş olsa da geçici madde sistematığı gereği belirlilik açısından ilişkilendirilecek bir yürürlük maddesi de bulunmamaktadır.

Depremden etkilenen tüm sektör işletmelerine eşit destek sağlanmadığı gibi, 2023 ve 2024 dönemlerinde aidatlarını ödemiş bulunan seyahat acentelerine de para iadesi öngörülmediğinden her zamanki gibi dürüstlük, kurala uyma, vazifeyi ifa cezalandırılırken, başıboşluk, geciktirme, ödememe, yapılandırma ve af tekrarı teşvik edilmektedir.

Kapsamlı bir iyileştirme planı, nesnel hasar tespitlerine dayanmalı ve yardımı tüm etkilenen bölgelere ve sektörlerle adil bir şekilde uygulamalıdır. Seçici bir plan, doğası gereği, dahil etme ve dışlama kriterleri hakkında soruları beraberinde getirir. Bu hüküm, devletin ekonomik yardım sağlama gücünü belirli seçmen gruplarını veya bölgeleri ödüllendirmek için bir araç olarak kullanmakta ve insani bir zorunluluğu siyasi bir enstrümana dönüştürmektedir.

MADDE 2 ve MADDE 3

Teklifin 2 nci ve 3 üncü maddeleri, 1973 tarihli Kimlik Bildirme Kanunu'nu değiştirerek "marinalar, liman tesisleri, kıyı tesisleri" ve "gemi/deniz turizmi araçlarını" da kimlik bildirme zorunluluğu olan yerler listesine eklemektedir. Amaç, deniz turizmi ve deniz ulaşımı alanında faaliyet gösteren işletmelere kimlik bildirme yükümlülüğü getirmektir. Böylece otel, pansiyon, sağlık tesisi gibi yerlerde uygulanan kimlik bildirim sistemi, marina ve liman tesislerini de kapsayacaktır.

Diğer bir ifadeyle düzenleme aslında hizmetlerini kullanan herkesin kimlik bilgilerinin toplanıp Kimlik Bildirim Sistemi (KBS) aracılığıyla kolluk kuvvetlerine bildirilmesi anlamına gelmektedir. Bu düzenleme, zorunlu kimlik bildirimini otel gibi geleneksel konaklama yerlerinden özel eğlence ve denizcilik faaliyetleri alanına taşımaktadır. Milli güvenliğin ve genel asayişin sağlanması amaç edinilmiş ise de; yeni eklenen ibareler (marinalar, liman tesisi, kıyı tesisi) ticari ve özel faaliyet alanı niteliğindedir ve düzenlemenin kapsamını aşırı genişletmektedir.

Bir günlük tekne kiralamak, özel bir yatı demirlemek veya bir marina tesisini kullanmak, artık devlet tarafından gerçek zamanlı olarak erişilebilen bir veri izi yaratacaktır. Bu da aslında özel rekreasyonel faaliyetleri izlenen olaylara dönüştürerek, seyahat ve toplanma özgürlüğü üzerinde caydırıcı bir etki yaratmaktadır.

Bu kitlesel ve ayırım gözetmeyen veri toplama faaliyetinin; Anayasa'nın 20. maddesi (Özel Hayatın Gizliliği) ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) uyarınca, açık, sınırlı ve belirli amaçlara dayanması gerekir. Dahası, bu düzenleme, devletin her türlü müdahalesinin "demokratik bir toplumda gerekli" olmasını şart koşan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 8 inci maddesi (Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ile belirlenen ilkelerle de çelişmektedir.

Devlet, tipik olarak yüksek riskli alanlara uygulanan bir güvenlik ve gözetim mantığını, sıradan boş zaman aktivitelerine de yayarak sivil yaşamın giderek daha fazla alanının güvenlik kurumlarının yetki alanına dahil edildiği daha geniş bir "güvenlikleştirme" eğilimini yansıtmaktadır. Sorulması gereken soru, güvenliğin önemli olup olmadığı değil, bu özel önlemin iddia ettiği tehdidi ele almak için gerekli ve orantılı olup olmadığıdır. Kamu güvenliği amacı meşrudur; ancak deniz araçlarıyla yapılan her türlü faaliyette kimlik bildirimini zorunluluğu getirmek orantısızlığa ve farklı uygulamalara sebebiyet verebilecektir.

KBS sistemi, vatandaşların hareketlerini içeren merkezi ve gerçek zamanlı bir veritabanı oluşturmaktadır. Girdi kapsamını denizcilik faaliyetlerini de içerecek şekilde genişleterek

devlet bu dijital panoptikona önemli bir katman daha eklemektedir. Tehlike sadece bu verilerin kötüye kullanılma potansiyeli değil, aynı zamanda sürekli, düşük seviyeli bir gözetimin de normalleştirilmesidir. Vatandaşlar her konaklamalarının, seyahatlerinin ve boş zaman aktivitelerinin kaydedildiğini bildiklerinde, kendilerine karşı doğrudan bir eylem olmasa bile bu durum davranışlarını incelikli bir şekilde değiştirir ve özgürlüklerini kısıtlar.

Teklif, mevcut hedefli gözetim yöntemlerinin neden yetersiz olduğunu ve tüm denizcilik faaliyetlerini kapsayan bir ağ yaklaşımının neden gerekli olduğunu ortaya koyamamakta, her tekne ve marina kullanıcılarını potansiyel bir şüpheli olarak ele almaktadır. AIHS ve AYM içtihatları, belirli bir şüphe olmaksızın yapılan genel veri toplama faaliyetlerinin, özel hayatın gizliliğine yönelik orantısız bir ihlal olduğunu tutarlı bir şekilde ortaya koymaktadır. Maddenin yasalaşması sonucunda ivedi olarak Limanlar Yönetmeliği, Kıyı Kanunu, Deniz Turizmi Yönetmeliği gibi farklı kanun ve yönetmeliklerde düzenlemeler yapılması gerekeceği ve bu durumun uluslararası deniz turizmi faaliyetlerinde yabancı turist verilerinin paylaşımı gerekliliğinden dolayı uluslararası veri aktarımı niteliğinde olacağından KVKK ve AB-GDPR uygulamaları ile uyumsuzluk oluşturacağı aşikârdır.

MADDE 4

Teklifin 4 üncü maddesi, cezai bir tırmanma mekanizması getirmektedir: Aynı takvim yılı içinde KBS bildirim yükümlülüğüne uymamanın tekrarı halinde para cezaları ikiye katlanmakta ve dördüncü ihlalde işletme ruhsatı tamamen iptal edilmektedir.

Uyum gerekli olmakla birlikte, idari hatalardan kaynaklanabilecek bir durum için ruhsat iptali gibi bir ceza, orantısız ve acımasızdır. İdari yaptırımların ölçülü, orantılı ve belirli olması gerekmektedir.

Ruhsat iptali, işletmenin faaliyetinin tamamen durdurulması anlamına geldiğinden ağır bir mülkiyet ve ekonomik hak sınırlaması içermektedir. Bu, devlete turizm sektöründeki küçük işletmeler üzerinde muazzam bir baskı gücü vermektedir. Basit bir bilişim sistemi arızası veya tekrarlanan bir yazım hatası bile bir işletmenin tamamen yok olmasına yol açabilir. Bu orantılı bir yaptırım değil, koşullar ne olursa olsun mutlak itaati sağlamak için tasarlanmış bir sindirme aracıdır.

İdare takdirinin subjektifliği ve ölçülülük ilkesinin uygulanmaması halinde Anayasa 2. Madde ile teminat altına alınan hukuk devleti ilkesinin ihlal edileceği nettir. Anayasa Mahkemesi, ruhsat iptaline ilişkin kararlarında; ruhsat iptalini 48. Madde kapsamında çalışma ve girişim özgürlüğünün ağır sınırlaması olarak belirtmektedir.

MADDE 5

Madde düzenlemesi ile kamuya ait kültür varlıkları ve etkinliklerden isim hakkı veya sponsorluk yoluyla gelir elde etme imkânı sağlanması amaçlanmaktadır. Devletin kültür ve tabiat varlıklarını koruma yükümlülüğü, Kamu kaynaklarının etkin, ekonomik ve saydam biçimde kullanılması, Kültür varlıklarının ticarileştirilmesinde kamu yararı sınırları dikkate alınmadan isim hakkı veya sponsorluk yoluyla ticari gelir sağlanmasını meşrulaştırmaktadır. Olumlu görünse de bu durum kültürel sektör üzerindeki mali kontrolü daha da merkezileştirmekte ve daha fazla faaliyeti Bakanlığın mali aygıtına bağımlı hale getirmektedir.

Kültür hizmetlerinin desteklenmesi amacıyla DÖSİMM gelir kalemlerinin sponsorluk ve kültürel etkinlik destekleriyle genişletilmesi olumlu bir adım gibi görünse de bu gelirlerin toplanması, dağıtılması ve denetlenmesi süreçlerine dair herhangi bir performans ve şeffaflık kriterinin düzenlemede yer almaması ciddi bir boşluk yaratmaktadır. Özellikle sponsorluk gelirleri üzerinden kamu kaynaklarının özel etkinlik organizatörleri aracılığıyla dolaylı olarak dağıtılmasına zemin hazırlanabilir. Gelirlerin hangi ilke ve önceliklerle kullanılacağı belirlenmeden yapılan bu genişletme, yerel ve bölgesel kültürel adaleti gözetmeden belirli projelere kaynak kaydırılması riskini artırmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından düzenlenen “Kültür Yolu Festivalleri”, kamusal kaynakların kültür-sanat faaliyetlerine tahsisi açısından DÖSİMM gelirlerinin fiili kullanımına dair bir örnek sunmaktadır. Bu festivallerde aynı sanatçı, organizatör ve etkinlik türlerinin tekrar ettiği, yerel sanatçı ve topluluklara sınırlı alan tanındığı bilinen bir gerçektir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca her kamu geliri türü açık biçimde tanımlanmalı ve tahsilat, harcama, muhasebe süreçleri Sayıştay denetimine açık olmalıdır. Düzenleme ile getirilen yeni gelir türlerinin mali yönetim açısından hesap verilebilir şekilde ve idari objektiflik ile yürütülmesi gerekmektedir.

MADDE 6

Kültür ve Turizm Bakanlığı DÖSİMM personelinin sözleşmeli sanatçı kadrosuna geçirilmesine dair düzenleme, kurumsal yeterlilik yerine personel mevcuduna göre pozisyon yaratılması şeklinde düzenlenmiştir. Bu durum, kadro planlamasında liyakat ve fonksiyonel ihtiyaç analizi yerine geçici çözümlerin tercih edildiğini göstermektedir.

İlgili madde teklifi ile yalnızca Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi’nde görevli memur ve işçileri kapsamakta, diğer kamu kurumlarında veya özel sektörde benzer görevde çalışan sanatçıları ise kapsam dışı bırakmaktadır.

Metinde belirtilen 72 kişi sınırı, başvurular arasında öncelik veya seçim kriterlerinin net belirlenmemesi halinde keyfiliğe yol açabilecektir. Metin mevcut hali ile Anayasa’nın eşitlik ilkesine aykırıdır ve idarenin sübjektif işlemlerine yol açacağı aşikardır.

Atamaların 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun ek geçici 16. maddesi kapsamında yapılacağı belirtilmiş ise de yeni mevcut durum için gerekli yasal prosedürün eksik olduğu bu durumda keyfiyete sebebiyet verebileceği, sonucunda hukuka aykırılıkların önlenmesi açısından kanun yapma sistematigine uygun olarak düzenleme yapılması ve usulün açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Bu aslında Bakanlık içindeki belirli bir personel sorununu çözmeyi amaçlayan ve önemli bir yasal değişiklik olarak sunulan dahili bir idari mesele olmakla birlikte torba yasanın dar bürokratik ve siyasi çıkarlara hizmet eden, ilgisiz maddelerden oluşan bir koleksiyon olduğu niteliğini göstermesi açısından örnek teşkil eden bir durumdur. İş hukuku ve mevzuatı açısından oluşabilecek sıkıntıların önüne geçilmesi için pozisyon kriterleri hakkında daha detaylı ve belirleyici bir düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

MADDE 7

Madde ile, online platformlara (Booking.com, Airbnb vb.) ve bireysel ilan verenlere yeni yükümlülükler getirmektedir. Elektronik ticaret ve tanıtım sağlayıcılarına, listeledikleri her konaklama tesisinin Bakanlık veri tabanındaki geçerli resmi turizm işletme belgesi numarasını

doğrulama ve kullanma zorunluluğu getirilmektedir. Bir uyarıdan sonra 24 saat içinde ruhsatsız bir ilanı kaldırmamak da dahil olmak üzere uyumsuzluk, ağır para cezaları ve içeriğe erişimin engellenmesi kararıyla sonuçlanabilir.

Bu yükümlülüğe uymayanlara önce uyarı, ardından her bir ilan için 25.000 TL ceza ve Bakanlık kararıyla içeriğin kaldırılması/erişimin engellenmesi uygulanır. Karara uymayanlar için her tespit için 100.000 TL idari para cezası öngörülür. Sulh ceza hâkimliğine başvuru hakkı ve itiraz yolu tanınmıştır.

Düzenlemenin amacı belgesiz işletmeleri caydırmak ve turizm sektöründe standart sağlamak ise de hukuki olarak belirlilik ve ölçülülük ilkeleri açısından sorun içermektedir. Görünüşte ruhsatsız işletmecileri hedef alsa da bu düzenleme, belge alma bürokrasisiyle mücadele edebilecek küçük, bağımsız pansiyonlar ve ev sahipleri için önemli engeller yaratmaktadır. Bu da büyük, yerleşik otel zincirlerini kayırmakta ve Bakanlığa dijital turizm pazarını kontrol etme konusunda muazzam bir güç vermektedir. Ancak uygulamada oluşacak belirsizlik, keyfi cezalandırma ve idarenin takdir yetkisinin kötüye kullanımına sebebiyet verebilecektir. Her bir ilan için kaldırma emri ve para cezası verme yetkisi, idareye belirli platformları veya işletmecileri seçici olarak cezalandırma veya kayırma aracı sunar. Bu aslında hızla büyüyen bağımsız turizm sektöründe yeniliği ve rekabeti boğacaktır.

Anayasa'nın teminat altına aldığı ölçülülük ilkesi dikkate alındığında belirlenen 25.000 TL ve 100.000 TL cezalar idarenin sınırsız takdir yetkisi karşısında aşırı yüksek olabilir. İdari yaptırımların amacı, etkin bir denetim sağlamak olmalıdır. Ancak cezaların subjektif olarak uygulanması halinde ticari faaliyetin tamamını durduracak niteliğe gelebilir.

MADDE 8

Anayasa Mahkemesi, 13/9/2023 tarihli, 2023/7 E. ve 2023/150 K. sayılı kararıyla, 113 sayılı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3 üncü maddesiyle 12 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 8 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (ç) bendinin Anayasanın "Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri uygulanır." hükmüne istinaden konu ve yetki yönünden, Anayasa'ya aykırı olduğunu ve iptaline karar vermiştir.

Madde düzenlemesi ile tekrardan Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı'na bünyesindeki saray, köşk, kasır ve diğer yapıların bakımı, restorasyonu ve taşınır, taşınmaz varlıklarını meydana çıkarmak üzere araştırma, sondaj ve kazı yapma ve yaptırma faaliyetlerine ilişkin yetki verilmiştir.

Arkeolojik kazı ve restorasyon faaliyetleri bilimsel uzmanlık, disiplinler arası denetim ve kültürel miras politikaları gerektirmektedir. Ancak söz konusu idarenin doğrudan Cumhurbaşkanlığına bağlı olması, bu teknik süreçlerin siyasallaşma riskini oldukça artırmaktadır. Özellikle taşınmaz kültür varlıklarının araştırılması ve belgelenmesi gibi alanlarda müze müdürlükleri, kazı kurulları ve üniversitelerle birlikte çalışan bağımsız bilim kurullarını merkeze alarak hareket etmek yerine tek merkezli idari yapıların yetkilendirilmesi, koruma ve kullanma dengesi açısından olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu yetki devri, kültürel mirasın tarafsız ve bilimsel bir temelde yönetilmesine değil, idari ve sembolik güç alanlarının genişletilmesine hizmet edebilir. Nitekim son günlerde Selimiye Camii Restorasyonunda yaşanan durum bunun bir örneğini oluşturmaktadır.

İdareye sınırsız takdir yetkisi verilerek belirlilik ilkesi ihlal edilmiştir. Madde ile Milli Saraylar İdaresi'ne kamuya ait kültür varlıkları üzerinde tek yetki verilmekte olup Kültür ve Turizm Bakanlığı sadece teknik yardım ile sınırlandırılmıştır. Bu durum, kültür varlıklarının korunması ve kamu yararı gözetimi açısından yetki tekelleşmesine sebebiyet vermektedir.

Kamu hizmetinde standardizasyonun sağlanması açısından uzun yıllardır alanında mütehassıs kadro ve teşkilatlarla mezkûr faaliyetlerin yürütülmesi, siyasal bilimler literatüründe de sıklıkla değinildiği üzere “kamu yönetiminde verimlilik” yönünden oldukça elzemdir. Nitekim kamu kaynaklarının etkin, ekonomik ve verimli biçimde kullanılması Anayasamızın 5. ve 10. maddelerinde hüküm altına alınmış olan “devletin amaç ve görevleri” ile “eşitlik” ilkesinin bir uzantısıdır. Günümüzde gelişen modern kamu yönetimi anlayışı ile kamu hizmetleri sadece hayata geçirilmesi ile değil aynı zamanda performans ve sonuç odaklı yürütülmesi yönünden incelenmektedir. Özetle atılan taş ürkütülen kurbağaya değmelidir.

Bahse konu madde ile her ne kadar bu mevzuat anayasa mahkemesinin iptal kararına uygun şekilde düzenlenecek olsa da yapılan bu düzenlemenin getirileri de, anayasal ilkelere uygun şekilde düzeltilmeli ve ilgili anayasal ilkelere aynı hassasiyetle yaklaşarak yasama faaliyetleri gerçekleştirilmelidir. İlaveten 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunda hüküm altına alınmış olan mali saydamlık, hesap verilebilirlik ve performans esaslı bütçeleme ilkeleri kamuda verimlilik kavramının en hayati düzenlemelerindendir.

Bunun yanında 6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 35. maddesinde kamu kaynaklarının “etkinlik, ekonomiklik ve verimlilik” ilkeleri çerçevesinde denetlenmesini öngörür. Bu düzenleme Türkiye’de performans denetimi kavramının yasal dayanağını oluşturur. Ancak saydığımız hükümlere mugayir bir şekilde getirilen bu kanun teklifinin değiştirilmesi veya kanun teklifi metninden çıkarılması gerekmektedir. Bunun en temel sebebi Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile beraber Cumhurbaşkanlığı İdari Teşkilatı ve Cumhurbaşkanlığına bağlı kuruluşlar hali hazırda yapılan genel hizmetlere paralel mevcut hizmetlerle aynı hizmetleri yürüten yeni yapılar kurmaktadır. Bu da beraberinde idari vesayet ve kamu hiyerarşisine zarar vermekte ve kamu hiyerarşisini bozmaktadır.

Halihazırda yürütülen hizmetler için yeniden münferit çalışmalara ve yapılara başvurulması yukarıda saymış olduğumuz anayasal ve mevzuat dahilindeki ilkelere aykırı olmakla beraber tasarruf tedbirlerini uyguladığını iddia eden yapıya ilave organizasyon ve mali yük getirmektedir. Mevcut durumda kurumların kabiliyetleri değerlendirilemeden bu şekilde kurulan münferit yapılar kendi uhdelerindeki çalışmaları gerçekleştiremeyeceklerdir. Bu durumlarda başvurulacak olan hizmet alım işlemleri beraberinde oldukça büyük riskler taşımaktadır. Özellikle teklif edilen kanun metninde yapılacak olan araştırma, sondaj ve yapım işlemleri işlemlerin gerçekleştirilmiş olduğu mekânların taşıdığı tarihi ve manevi değerlerden dolayı oldukça kritiktir.

Yapılan düzenleme de Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı’nın mevzu işlemleri yapacak personel ve bütçe varlığı değerlendirilemediği gibi Kültür Ve Turizm Bakanlığından teknik yardım için açık kapı bırakılmıştır. İlgili Başkanlık yapılan düzenlemedeki işlemleri yapabilecek kudrette değilse neden böyle bir salahiyet tanınmaktadır? Bu ve bunun gibi düzenlemeler ile kamusal hafızası ve kurumsal becerileri ihtisaslaşmış yapıların faaliyetlerine müdahale edilmekte ve yetki tecavüzü oluşmaktadır. Bu durum Cumhurbaşkanlığı makamının çevresinde yürütmenin tekelleştirilmesine ve kamu hizmetlerinin baltalanmasına sebep olmaktadır. Sayılan ve açıklanan nedenlerle yapılan düzenleme teklif metninden çıkarılmalıdır.

MADDE 9

Teklifin 9 uncu maddesi, 4706 sayılı Kanunu değiştirerek, uzun süreli kiralama yapılan ancak, proje, izin ve evrak işlerini tamamlayamayan turizm yatırımcılarına, kamu arazileri üzerindeki kiralamalarını 49 yıla uzatmak için bir aylık "son bir şans" başvuru penceresi tanımaktadır. Gerekçe olarak "hukuki belirsizliğin" sona erdirilmesi gösterilmesine rağmen, kamu karşısında mesuliyetini yerine getiremeyen tarafın siparişi üzerine hazırlanan bir kanun olduğu görülmektedir. Burada yapılmak istenen aslında klasik bir düzenleyici ele geçirme (regulatory capture) örneğidir. Yasa maalesef yatırımcıları yaklaşık 7 yıllık bir uyumsuzluk için cezalandırmak yerine, onlara uyum sağlamak için değiştirilmektedir. Böylelikle gecikme ve eylemsizlik ödüllendirirken, kıyılar, ormanlar ve diğer doğal alanlar gibi birinci sınıf kamu varlıklarını uzun vadeli özel kiralamalara hapsedmektedir. Bu da seçkin bir grup işletmeye yönelik devasa bir kamu serveti transferi anlamına gelmekte ve gelecek nesillerin bu ortak kaynakların en iyi şekilde nasıl kullanılacağına karar verme hakkını engellemektedir. Bu noktada yeni başvuruların daha yüksek bir bedel ödemesi hükmü, esasen bir peşkeş olan bu durumu gizlemek için kullanılan bir vitrin süslemesidir.

Anayasanın 43 üncü maddesi ve Kıyı Kanunu, kıyıların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğunu ve kullanımında kamu yararının öncelikli olduğunu belirtir. Özel turizm geliştirmeleri için yapılan uzun vadeli kiralamalar, bu ilkeyle doğası gereği çelişmektedir. Bir çok şelale, sahil, göl kenarı ve benzeri alana vatandaş ücret ödmeden doğrudan erişememektedir. Bu değişiklik, zaten titizlik göstermeyen yatırımcılar için bu kiralamaları uzatarak bu çelişkiyi daha da derinleştirmektedir. Bu, devletin önceliğinin kamusal müşterekleri korumak değil, mevcut düzenlemelere uymayan özel ticari çıkarları bile kolaylaştırmak olduğunu göstermektedir.

Başka bir açıdan ise daha önce başvuramayan veya süresinde başvurmayan yatırımcılar için yeni hak tanınması, diğer yatırımcılarla eşitlik sorununa yol açabilir. İdarenin takdir yetkisi sübjektif işlemlerinin önünü açmaktadır. Hukuki açıdan mülkiyet hakkı, eşitlik ve orantılılık nedenleri ile düzenlemede aykırılıklar mevcuttur.

MADDE 10

Düzenlenen maddede özetle; sermayesinin tamamı Vakıflar Genel Müdürlüğü ve mazbut vakıflara ait şirketler, ihtiyaç duydukları taşınmazları rayiç bedel üzerinden doğrudan kiralayabilir. Yatırım karşılığı uzun süreli kiralamalar hariç, yıllık kira bedeli Meclis tarafından belirlenen bedelin altında olan taşınmazlarda noter tasdiki zorunluluğu kaldırılmıştır. İşgalli taşınmazlarda 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'ndaki indirimler uygulanmaz. Zirai faaliyet kapsamındaki kiracının borcu ödememesi durumunda sözleşme feshedilmiş sayılır; tahliye, ürün kaldırıldıktan sonra yapılır. Fesih ile tahliye arasındaki süre için eciri misil tahakkuku öngörülmüştür.

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün, mülkiyetindeki taşınmazları, tamamı kendisine veya mazbut vakıflara ait olan şirketlere, rekabetçi bir ihale olmaksızın, "rayiç bedelinden" düşük olmamak kaydıyla doğrudan kiralamasına izin vermektedir. Bu düzenleme, kapalı bir ekonomik ekosistem yaratmaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün en değerli mülkleri kendi şirketlerine yönlendirerek onları piyasa rekabetinden korumasına olanak tanır. "Rayiç bedel" şartı, değerlemelerin manipüle edilebileceği gerçeği karşısında zayıf bir güvencedir. Bu uygulama, kamu ve yarı kamu varlıklarının yönetiminde geçerli olması gereken şeffaflık, adalet ve verimlilik ilkelerini baltalamaktadır.

Bir bütün olarak ele alındığında, 10, 11 ve 12 nci Maddeler ile yapılmak istenenin aslında tek bir iktidara bağlı dikey olarak bütünleşmiş bir gayrimenkul imparatorluğu yaratmak olduğu görülmektedir; 11 inci madde, kamu alanından varlık edinme mekanizmasını sağlamakta, 12 inci madde bu varlıkları yöneten bürokrasiyi finanse etmekte ve 10 uncu madde bu varlıkların ticari faydalarının açık piyasa aracılığıyla dağıtılması yerine, bir grup devlete ait şirket tarafından ele geçirilmesine izin vermektedir. Oluşturulmak istenen bu süreç aslında kültürel mirası korumak için değil, ekonomik gücü tek elde toplamak için tasarlanmış bir modeldir.

MADDE 11

Teklifin 11 inci maddesi, bir "vakıf kültür varlığı" tanımını radikal bir biçimde yeniden şekillendirmektedir. Yeni metin, "vakıf kaynaklarından inşa edilmiş, onarılmış veya ilaveler yapılmak suretiyle katkı sağlanmış" varlıkların artık "vakıf yoluyla meydana gelmiş sayılacağını" hükme bağlamaktadır. Madde gerekçesi, bu adımın amacını koruma olarak sunsa da bu muğlak ve geniş tanım, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün (VGM) halihazırda Hazine, belediyeler ve diğer kamu kurumlarının mülkiyetinde bulunan binlerce tarihi esere el koymasının hukuki zeminini hazırlamaktadır.

Tarihinin herhangi bir döneminde bir vakıftan herhangi bir onarım veya katkı almış her tarihi yapı, doğrudan devlet tarafından yönetilen bir vakıf olan mazbut vakfına devir talebine konu olabilecektir. Bu durum, tarihi, modern bir varlık transferi mekanizmasına dönüştürerek, kamulaştırma hukukunu bypass etmekte ve kamusal mülkiyet ile yerel yönetimlerin özerkliğine dair Anayasanın 127 nci maddesinin ihlali anlamına gelmektedir.

Bu düzenlemenin arkasında yatan asıl niyet, "vakfedenin iradesini korumak" değil, modern bir merkezi kontrol mekanizması inşa etmektir. Varlıkların belediyeler gibi yerinden yönetim birimlerinden alınarak mazbut vakıflara, yani Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün doğrudan denetimine devredilmesi, bu varlıkları yerel ve kamusal hesap verebilirlikten uzaklaştırıp tek bir siyasi atanmış bürokrasinin kontrolüne sokmaktadır. Bu bir koruma çabası değil, değerli gayrimenkullerin merkezileştirilmesidir. Gezi Parkı ve Galata Kulesi gibi kamusal alanların vakıflara devredilmesiyle gözlemlenen tartışmalı süreçler, kentsel değeri yüksek varlıkları belediye denetiminden çıkarma yönünde kasıtlı bir stratejinin varlığını göstermekte olup sonuçta kamusal mülkiyetin merkezi bir devlet aygıtı altında yeniden rant gruplarına taşere edilmesi / verilmesi sonucunu getirecektir.

Mülkiyet hakkının korunması açısından devredilen taşınmazlar için kamu yararı ve denetim mekanizması sağlanmalıdır. Hangi varlıkların devredileceği konusunda ölçütler ve kriterler açıkça belirtilmemiştir. Devredilen varlıklar, kamu kaynakları ve kültür varlıkları kapsamında olduğu için denetim gerektirir. Düzenlemeye denetim, iade veya itiraz mekanizması netleştirilmemiştir; bu durum, idarenin takdir yetkisini genişletmektedir.

MADDE 12

Teklifin 12 nci maddesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yönettiği vakıflardan aldığı "yönetim ve temsil masrafı" payını, vakfın yıllık gayrisafi gelirinin %20'sinden %40'ına çıkarmaktadır. Gerekçe olarak artan iş yükü ve maliyetler gösterilse de, bu %100'lük artış, basit bir idari düzenlemenin çok ötesinde, büyük bir finansal el koyma operasyonudur. Bu hüküm, vakfedenlerin hayır amaçları için tahsis ettiği gelirlerin çok daha büyük bir kısmını, Vakıflar Genel Müdürlüğü bürokrasisinin finansmanına yönlendirmektedir. Bu düzenleme Vakıflar

Genel Müdürlüğü'nü mirasın koruyucusu olmaktan çıkarıp, koruması gereken varlıklardan kâr elde eden bir gelir yaratma kurumuna dönüştürmektedir.

Eğer 11 inci madde Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün kontrolündeki mülk sayısını kitlesel olarak artırıyor, 12 nci madde de bu genişlemenin finansal olarak kendi kendini beslemesini ve bürokrasinin kendisi için kârlı hale gelmesini sağlamaktadır. Bu durum esasında güçlü bir teşvik döngüsü yaratmaktadır: Vakıflar Genel Müdürlüğü ne kadar çok mülk edinirse, kendi operasyonları için o kadar çok gelir elde eder ve bu da daha fazla mülk edinme kapasitesini artırır. Bahsi geçen iki düzenleme neticede asgari düzeyde kamu denetimiyle faaliyet gösteren ve hayır fonlarını idari masraflara yönlendiren devasa bir gayrimenkul holdingi, bir nevi devlet içinde devlet yaratma riski taşımaktadır.

Vakıflar Genel Müdürlüğüne getirdiği maliyet nedeniyle vakıfların yıllık gayrisafi gelirlerinden alınacak yönetim ve temsil masraflarının yüzde 40 oranına çıkartılması kamu idaresi açısından fazla görünmese de bahsi geçen vakıfların misyonunu sürdürülebilmesi için maddi bir yapısal baskı oluşturabilir. Bu durum, vakıfların toplumsal işlevini zayıflatma riski taşımaktadır. Vakıf işlerinde sivil toplumun rolü önemsenmelidir. Buna ek olarak oranın yükseltilmesi, merkezi yönetimin kısa vadeli gelirini artırsa da uzun vadede vakıf sisteminin sürdürülebilirliğini zedeleyebilir.

Bahsi geçen vakıflardan görece küçük olanların gelirlerinde idari kesintinin bu oranda alınması, bu vakıfların bakım-onarım, burs, ibadet yeri veya kültürel miras koruma gibi asli faaliyetlerini yerine getirmesini zorlaştıracaktır. Böyle bir düzenleme, tarihi vakıf geleneğinin toplumsal işlevini ortadan kaldırarak vakıf müessesesini yalnızca gelir toplayan bir idari araca dönüştürebilir. Vakıfların yaşatılması, sadece tasarruf bağlamında değil, kültürel sürekliliğin korunması bağlamında değerlendirilmelidir. Dolayısıyla yönetim payı oranı makul düzeyde tutulmalı, küçük vakıfların mali varlığı korunmalıdır.

Temsilen yönetilen vakıflar arasında tarihi ve kültürel önemi büyük vakıflar da bulunmaktadır. Bu vakıflar yalnızca gelir üretmek amacıyla değil; cami, medrese, kütüphane, imaret ve darüşşifa gibi kamu yararı taşıyan yapıları ayakta tutmakla yükümlüdür. Gelirlerinin %40'ının Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından kesilmesi, bu vakıfların asli işlevlerini yerine getirmesini güçleştirebilir, koruma ve yaşatma faaliyetlerini sekteye uğramasına sebebiyet verebilir. Bu durum, tarihi vakıf modelinin sürdürülebilirliğini zedelerken kamusal hizmetlerin niteliğini de olumsuz etkileme riski taşır.

Sivil toplumun güçlendirilmesi gereken bir dönemde, kamunun taşınması gereken maliyetin doğrudan sivil vakıf yapılarının üzerine yıkılması, sivil alanın vakıflar bağlamında daraltılması anlamına gelir. Vakıflar, devletin bir kolu değil; kamusal sorumluluğu halk eliyle üstlenen geleneksel kurumlar olarak yaşatılmalıdır.

MADDE 13

Teklifin 13 üncü maddesi, belirli koşulları sağlamaları halinde, vakıf mülklerindeki fazulü şağil olanlarla ve aslında işgalci olarak nitelendirilebilecek nizâlî kiracılar ile Vakıflar Genel Müdürlüğü arasında 5 yıllık yeni kira sözleşmesi yapma yetkisi vermektedir. Gerekçede işgal ve nizâlî kiracılık durumunun çözülmesi ihtiyacı belirtilmektedir. Ancak getirilmek istenen hüküm fiili olarak yasadışı işgale yönelik bir af niteliğindedir. Hukuki tahliye süreçlerini işletmek ve mülkleri adil bir kamu ihalesine açmak yerine, işgalcileri meşrulaştırmak için Vakıflar Genel Müdürlüğüne takdire bağlı bir mekanizma sunarak hukuki

belirlilik ve mülkiyet hakkının kutsallığı ilkelerini baltalamaktadır. Kiminle sözleşme yapılacağına dair kriterlerin şeffaf olmaması, keyfi kararlara, kayırmacılığa ve yolsuzluğa kapı aralamaktadır.

Madde ile özetle; Kiracılık ilişkisi nizâlı şekilde devam edenler, 30/6/2025 tarihinden önce işgalci olanlar veya taşınmazları ticari faaliyetlerde kullanan mevcut kiracılar; Genel Müdürlüğe herhangi bir borçlarının olmaması, açtıkları davalardan tüm yargılama giderlerini üstlenerek kayıtsız ve şartsız feragat etmeleri, belirlenecek yeni kira bedeli ve şartlarını kabul etmeleri, 6 ay içinde başvurmaları hâlinde, 20. madde kapsamında beş yıla kadar kira sözleşmesi yapılabilir. Başvurmayan veya sözleşmeyi imzalamayanlar, 2886 sayılı Kanun uyarınca tahliye edilir. Uygulama usul ve esaslarını belirleme yetkisi Genel Müdürlüğe verilmiştir.

Düzenleme, kiracılara ve işgalcilere sözleşme yapma imkânı tanırken, başvurmayan veya imzalamayanları otomatik tahliye ile karşı karşıya bırakıyor. Tahliye sürecinin idarenin takdirine bırakılması, mülkiyet hakkı ve hukuki güvence açısından sorun teşkil etmektedir.

Kiracıların açtıkları davalardan kayıtsız ve şartsız feragat etmesi, hukuki haklarından tamamen vazgeçmelerini şart koşulması ve usul ve esasları belirleme yetkisi tamamen Genel Müdürlüğe verilmiş olması nedeni ile idarenin takdir yetkisini genişletilmektedir. Bu durum hukuki belirlilik ilkesine sebebiyet verebilecektir.

Bahsi geçen düzenleme birikmiş davaları çözmek için pragmatik bir çözüm olarak sunulsa da asıl gücü idareye tanıdığı takdir yetkisinde yatmaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğü, hangi "işgalciye" sözleşme teklif edileceğini ve hangisinin 2886 sayılı Kanun uyarınca tahliye edileceğini seçme hakkına sahip olacaktır. Bu esasında hukuki bir sorunu siyasi ve sosyal bir kontrol aracına dönüştürmektedir. Düzenleme özünde idarenin yandaşlarını ödüllendirmesine ve muhaliflerini cezalandırmasına olanak tanıyarak, durumu bir himaye ve kayırmacılık enstrümanı haline getirecektir.

MADDE 14 ve 15

Çanakkale ve daha önce Kapadokya'da da yapılmak istenen "Alan Başkanlığı" modeli aslında yürütmenin yerel süreçlerden uzaklaştırılarak bağımsız bir merkezileştirme aracı olarak oluşturulmasıdır. Düzenleme ile coğrafi olarak önemli alanları yerel yönetimlerin ve birden fazla bakanlığın standart yetki ve denetim alanından çıkararak, merkezi olarak atanmış tek bir "Başkan"ın altına yerleştirilmektedir. Bu esasında merkezi hükümetin yerel demokratik süreçleri ve çevre düzenlemelerini atlayarak, genellikle turizme yönelik kalkınma projelerini hızlandırmasına olanak tanır. Çanakkale için yapılan değişiklikler ve alan sınırlarını denize doğru genişleten ve yeni "bağlantı noktaları" oluşturulmasına olanak tanıyan değişiklikler, bu merkezileştirmenin diğer örnekleridir.

Özellikle Gelibolu Tarihi Alanı gibi stratejik ve koruma öncelikli alanlarda, yetki sınırlarının açıkça belirlenmesi gerekmekte olup idarenin objektifliği ve hesap verebilirliği teminat altına alınmalıdır.

MADDE 16

Maddenin önceki hali (117 sayılı Uludağ Alan Başkanlığı Hakkında CBK), Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve 2023/66 E.-2024/185 K. sayılı karar ile düzenlemenin mülkiyet hakkına ilişkin olması ve kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesi ile iptal edilmiştir.

Teklifin gerekçesi, bu düzenlemenin, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararını aşmak için yapıldığını açıkça itiraf etmektedir.

Düzenleme ile Uludağ Alanında 2863 sayılı Kanun kapsamındaki doğal sitler ve tabiat varlıkları ile ilgili görevler, daha önce Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'ne verilen görevlerin, Uludağ Alan Başkanlığı tarafından yerine getirilmesi düzenlenmektedir. İlgili Bakanlık tarafından yürütülen görevler özerk olan Başkanlığa devredilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sorunlarına rağmen hem idare hem de TBMM işlevsizleştirilmekte olup Anayasa ve hukuk tanımazlık bu düzenleme ile ortaya çıkmaktadır. Hükümet şimdi söz konusu düzenlemeyi yapmak için bir kanun kullanıyor olsa da bu eylemin kendisi yargısal denetimin ruhuna yönelik bir saygısızlık göstergesidir. AYM'nin mezkûr kararı, temel hak ve yetkilerin parlamentoda açık yasal çerçevelerle düzenlenmesi gerektiği ilkesine dayanmaktadır. Hükümetin amacı ise torba kanunla söz konusu düzenlemenin fazlaca tartışılmadan mahkemenin anayasal olarak sorunlu bulduğu aynı politikayı meclis çoğunluğunu kullanarak zorla geçirmektir. Bu aslında yürütme ve yasama gücü üzerinde bir denetim mekanizması olan yargının rolüne doğrudan bir meydan okumadır.

Uludağ Alan Başkanlığı, turizm, yapılaşma, altyapı ve tanıtım gibi çok sayıda sektörel faaliyeti aynı anda yürütmektedir. Çevre koruma ile yatırım odaklı alan yönetimi aynı çatı altında toplandığında, ekolojik öncelikler geri planda kalabilecektir. Nitekim, özellikle sahil bölgelerinde yaşanan yangınların ardından bölgenin turizme açılması sivil alanda rant algısını güçlendirdiği bilinen bir gerçektir. Benzer şekilde Uludağ gibi kış turizminin öncü alanlarında bu tarz bir uygulama doğadan ziyade gelirin öncelendiği fikrini kuvvetlendirecektir. Bu durum, ekosistem tahribatı, biyoçeşitlilik kaybı ve doğal alanların yapılaşmaya açılması gibi sonuçlara yol açabilmektedir.

Yukarıda dile getirdiğimiz sebeplerle, çekincelerimizi ve bu kanun teklifine karşı olduğumuzu kamuoyuyla paylaşıyoruz.

Mehmet Atmaca
Bursa

ANKARA MİLLETVEKİLİ ZEYNEP YILDIZ
VE KARS MİLLETVEKİLİ ADEM ÇALKIN
İLE 95 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**VAKIFLAR KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8 - 6/2/2023 tarihinde yaşanan deprem afetinden etkilenen ve Genel Hayata Etkili Afet Bölgesi kabul edilen; Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde faaliyet gösteren seyahat acentalarından 35 inci maddede düzenlenen yıllık aidat 2025 yılı için alınmaz ve bunların önceki dönemlere ait yıllık aidat borçları herhangi bir işleme gerek kalmaksızın silinmiş sayılır.”

MADDE 2- 26/6/1973 tarihli ve 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına “tedavi tesisleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, marinalar, liman tesisi, kıyı tesisi” ibaresi ve “araç” ibaresinden sonra gelmek üzere “, gemi/deniz turizmi aracı” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- 1774 sayılı Kanunun 2 nci maddesine “tatil köyü” ibaresinden sonra gelmek üzere “, marinalar, liman tesisi, kıyı tesisi” ibaresi ve “gösterdikleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “gemi/deniz turizmi araçlarında kalan kişiler de dahil olmak üzere” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 4- 1774 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu maddede sayılan fiillerin işlendiği takvim yılı içinde tekrarı halinde en son kesilen para cezasının iki katı uygulanır, ayrıca sayılan fiillerin işlendiği takvim yılı içinde dördüncü defa işlenmesi halinde işletme ruhsatları iptal edilir.”

MADDE 5- 19/6/1979 tarihli ve 2252 sayılı Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “kira gelirleri” ibaresinden sonra gelmek

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE
TURİZM KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**VAKIFLAR KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 8- 6/2/2023 tarihinde yaşanan deprem afetinden etkilenen ve genel hayata etkili afet bölgesi kabul edilen Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde faaliyet gösteren seyahat acentalarından 35 inci maddede düzenlenen yıllık aidat 2025 yılı için alınmaz ve bunların önceki dönemlere ait yıllık aidat borçları herhangi bir işleme gerek kalmaksızın silinmiş sayılır.”

MADDE 2- 26/6/1973 tarihli ve 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasına “tedavi tesisleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “, marinalar, liman tesisleri, kıyı tesisleri” ibaresi ve “araç” ibaresinden sonra gelmek üzere “, gemi/deniz turizmi aracı” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- 1774 sayılı Kanunun 2 nci maddesine “tatil köyü” ibaresinden sonra gelmek üzere “, marinalar, liman tesisi, kıyı tesisi” ibaresi ve “gösterdikleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “gemi/deniz turizmi araçlarında kalan kişiler de dahil olmak üzere” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 4- 1774 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu maddede sayılan fiillerin işlendiği takvim yılı içinde tekrarı halinde en son kesilen para cezasının iki katı uygulanır, ayrıca sayılan fiillerin işlendiği takvim yılı içinde dördüncü defa işlenmesi halinde işletme ruhsatları iptal edilir.”

MADDE 5- 19/6/1979 tarihli ve 2252 sayılı Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “kira gelirleri” ibaresinden sonra gelmek

(Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve
Kars Milletvekili Adem Çalkın ile
95 Milletvekilinin Teklifi)

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

üzere “ile müzelere, ören yerlerine, kültür merkezlerine, konser alanlarına, tiyatro, opera (Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ile Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenenler hariç), seminer, sempozyum, sergi, festival, kongre ve benzeri kültür etkinliklere, kültür varlıklarının imar, ihya ve kültür envanterine kazandırılmasına yönelik, isim hakkı, destek ve sponsorluk gelirleri” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 6- 2252 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1 - Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünün memur veya işçi kadrolarında bulunup, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünün koro ve toplulukları ile İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri bünyesindeki Müzik Toplulukları emrinde ses ve saz sanatçısı olarak görevini icra eden ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde yazılı olarak başvurarlardan, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerçekleştirilecek sözlü ve uygulamalı sanatsal yeterlik sınavı sonucunda başarılı olanlar 28/2/2026 tarihine kadar 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek geçici 16 ncı maddesi kapsamındaki durumlarına uygun sözleşmeli sanatçı pozisyonlarına atanabilirler. Bu şekilde atananların sayısı yetmiş ikiyi geçemez.

Bu madde hükümlerine göre sözleşmeli sanatçı pozisyonlarına atananların, ilgili mevzuat hükümlerine göre Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünde geçirdikleri hizmet süreleri, yeni pozisyonlarının mali haklarının belirlenmesinde ve öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceleri aşmamak kaydıyla emekli keseneğine esas aylık ya da sigorta primine esas kazanç unsurlarının tespitinde değerlendirilir. Bunlar, atandıkları pozisyonun mali ve sosyal haklarına göre ve

üzere “ile müzelere, ören yerlerine, kültür merkezlerine, konser alanlarına; tiyatro, opera (Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ile Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenenler hariç), seminer, sempozyum, sergi, festival, kongre ve benzeri kültürel etkinliklere; kültür varlıklarının imar, ihya ve kültür envanterine kazandırılmasına yönelik, isim hakkı, destek ve sponsorluk gelirleri” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 6- 2252 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünün memur veya işçi kadrolarında bulunup, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünün koro ve toplulukları ile il kültür ve turizm müdürlükleri bünyesindeki müzik toplulukları emrinde ses ve saz sanatçısı olarak görevini icra eden ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde yazılı olarak başvurarlardan, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerçekleştirilecek sözlü ve uygulamalı sanatsal yeterlik sınavı sonucunda başarılı olanlar 28/2/2026 tarihine kadar 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ek geçici 16 ncı maddesi kapsamındaki durumlarına uygun sözleşmeli sanatçı pozisyonlarına atanırlar. Bu şekilde atananların sayısı yetmiş ikiyi geçemez.

Bu madde hükümlerine göre sözleşmeli sanatçı pozisyonlarına atananların, ilgili mevzuat hükümlerine göre Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğünde geçirdikleri hizmet süreleri, yeni pozisyonlarının mali haklarının belirlenmesinde ve öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceleri aşmamak kaydıyla emekli keseneğine esas aylık ya da sigorta primine esas kazanç unsurlarının tespitinde değerlendirilir. Bunlar, atandıkları pozisyonun mali ve sosyal haklarına göre ve

(Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve
Kars Milletvekili Adem Çalkın ile
95 Milletvekilinin Teklifi)

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

başladıkları tarihi takip eden aybaşından itibaren hak kazanır ve önceki kadrolarında aldıkları mali ve sosyal haklar hakkında herhangi bir mahsuplaşma yapılmaz.

Sözleşmeli sanatçı pozisyonuna geçirilenlere iş mevzuatına göre herhangi bir tazminat ödenmez. Bu personelin önceden kıdem tazminatı ödenmiş süreleri hariç, kıdem tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, emekli ikramiyesine esas toplam hizmet süresinin hesabında dikkate alınır.”

MADDE 7- 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanununun 33 üncü maddesinin sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Belgesiz konaklama işletmelerinin elektronik ortamda tanıtım, pazarlama ve satışının yapılması amacıyla ilan veren konaklama işletmesine mahallin en büyük mülki amirince her bir ilan için yirmi beş bin Türk lirası idari para cezası uygulanır.

Konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlar, işletmelerin belge numaralarını Bakanlık veri tabanı üzerinden doğrulayarak faaliyetlerinde bu belge numaralarına yer vermek zorundadır. Faaliyetlerinde işletmelerin Bakanlık veri tabanındaki geçerli belge numaralarına yer vermeyenler ile belgesiz konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlardan Bakanlık tarafından yapılan uyarıya rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayanlar hakkında, her bir ilan için yirmi beş bin Türk lirası idari para cezası uygulanır. Bakanlık tarafından ihlalin gerçekleştiği konaklama işletmesine ilişkin yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilir ve bu karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Ayrıca, bu karara uymayanlar hakkında her bir tespit için yüz bin Türk lirası idari para cezası uygulanır. İçeriğin çıkarılması

başladıkları tarihi takip eden ay başından itibaren hak kazanır ve önceki kadrolarında aldıkları mali ve sosyal haklar hakkında herhangi bir mahsuplaşma yapılmaz.

Sözleşmeli sanatçı pozisyonuna geçirilenlere iş mevzuatına göre herhangi bir tazminat ödenmez. Bu personelin önceden kıdem tazminatı ödenmiş süreleri hariç, kıdem tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, emekli ikramiyesine esas toplam hizmet süresinin hesabında dikkate alınır.”

MADDE 7- 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 33 üncü maddesinin sekizinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Belgesiz konaklama işletmelerinin elektronik ortamda tanıtım, pazarlama ve satışının yapılması amacıyla ilan veren konaklama işletmesine mahallin en büyük mülki amirince her bir ilan için yirmi beş bin Türk lirası idari para cezası uygulanır.

Konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlar, işletmelerin belge numaralarını Bakanlık veri tabanı üzerinden doğrulayarak faaliyetlerinde bu belge numaralarına yer vermek zorundadır. Faaliyetlerinde işletmelerin Bakanlık veri tabanındaki geçerli belge numaralarına yer vermeyenler ile belgesiz konaklama işletmelerinin elektronik ticaretine ve tanıtımına imkân sağlayanlardan Bakanlık tarafından yapılan uyarıya rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayanlar hakkında, her bir ilan için yirmi beş bin Türk lirası idari para cezası uygulanır. Bakanlık tarafından ihlalin gerçekleştiği konaklama işletmesine ilişkin yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilir ve bu karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Ayrıca, bu karara uymayanlar hakkında her bir tespit için yüz bin Türk lirası idari para cezası uygulanır. İçeriğin çıkarılması

(Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve
Kars Milletvekili Adem Çalkın ile
95 Milletvekilinin Teklifi)

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ve/veya erişimin engellenmesi kararına karşı sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Sulh ceza hâkimliğince verilen karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir.”

MADDE 8- 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Ancak; Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı yönetiminde bulunan saray, köşk, kasır, müze ve tarihi fabrikalar ile diğer yapıların restorasyonu, çevre düzenlemeleri ve ihyası sırasında bu mekânların, bulundukları parsellerde yapılması gereken araştırma, sondaj ve arkeolojik kazılar Milli Saraylar İdaresi Başkanlığınca yapılır, yaptırılır. Gerektiğinde Kültür ve Turizm Bakanlığının teknik yardımı ve işbirliği sağlanır.”

MADDE 9- 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 30- Geçici 23 üncü madde kapsamında olup madde hükümlerinden yararlanamayan yatırımcı ve işletmeciler bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde başvuruları halinde geçici 23 üncü madde hükümlerinden yararlandırılır. Bu başvurularda bedel, geçici 23 üncü maddede öngörülen usulde hesaplanan bedelin üç katı olarak belirlenir.

Geçici 23 üncü madde ve bu madde kapsamında yapılan başvuruların işlemleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde sonuçlandırılır. Bu süre sonuna kadar her ne sebeple olursa olsun süre uzatımı işlemleri sonuçlandırılmayan kesin tahsis, kesin izin, irtifak hakkı veya kullanma izinleri ile kira sözleşmeleri hakkında bu tarihten sonra süre uzatım işlemi yapılmaz.”

ve/veya erişimin engellenmesi kararına karşı sulh ceza hâkimliğine başvurulabilir. Sulh ceza hâkimliğince verilen karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir.”

MADDE 8- 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Ancak; Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı yönetiminde bulunan saray, köşk, kasır, müze ve tarihi fabrikalar ile diğer yapıların restorasyonu, çevre düzenlemeleri ve ihyası sırasında bu mekânların bulundukları parsellerde yapılması gereken araştırma, sondaj ve arkeolojik kazılar Milli Saraylar İdaresi Başkanlığınca yapılır, yaptırılır. Gerektiğinde Kültür ve Turizm Bakanlığının teknik yardımı ve işbirliği sağlanır.”

MADDE 9- 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 30- Geçici 23 üncü madde kapsamında olup madde hükümlerinden yararlanamayan yatırımcı ve işletmeciler bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde başvuruları halinde geçici 23 üncü madde hükümlerinden yararlandırılır. Bu başvurularda bedel, geçici 23 üncü maddede öngörülen usulde hesaplanan bedelin üç katı olarak belirlenir.

Geçici 23 üncü madde ve bu madde kapsamında yapılan başvuruların işlemleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde sonuçlandırılır. Bu süre sonuna kadar her ne sebeple olursa olsun süre uzatımı işlemleri sonuçlandırılmayan kesin tahsis, kesin izin, irtifak hakkı veya kullanma izinleri ile kira sözleşmeleri hakkında bu tarihten sonra süre uzatım işlemi yapılmaz.”

(Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve
Kars Milletvekili Adem Çalkın ile
95 Milletvekilinin Teklifi)

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 10- 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde yer alan “üç” ibaresi “beş” olarak değiştirilmiş, bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş, mevcut yedinci fıkrasında yer alan “altı aylık” ibaresi madde metninden çıkartılmış ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Sermayesinin tamamı Genel Müdürlük ve mazbut vakıflara ait olan şirketlerin faaliyetlerini yürütürken ihtiyaç duyduğu taşınmazlar, Genel Müdürlük tarafından rayiç bedelinden düşük olmamak koşuluyla bu şirketlere doğrudan kiraya verilebilir.

Yatırım karşılığı uzun süreli kira sözleşmeleri hariç, yıllık kira bedeli Meclis tarafından her yıl belirlenecek bedelin altında kalan taşınmazların sözleşmeleri noter tasdiki olmaksızın imza altına alınabilir.

Genel Müdürlüğe ve mazbut vakıflara ait işgalli taşınmazlar için tespit ve takdir edilecek kullanım bedeline 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan indirimler uygulanmaz.”

“Zirai faaliyet kapsamında kiralanan vakıf taşınmaz kiracılarının verilen sürede borcun tamamını ödememesi durumunda ise kiracının sözleşmesi feshedilmiş sayılır ancak tahliye süreci ürünün kaldırılmasından sonra gerçekleştirilir. Sözleşmenin feshi ile tahliye süreci arasında geçen süre için ecrimisil tahakkuk ettirilir.”

MADDE 11- 5737 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Vakıf yoluyla meydana gelip de her ne suretle olursa olsun Hazine, belediye, özel idareler, köy veya diğer kamu tüzel kişileri ile bunlara ait müessese, iktisadi işletme ve bağlı ortaklıklarının mülkiyetine geçmiş vakıf kültür varlıkları mazbut vakfına devrolunur.”

MADDE 10- 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde yer alan “üç” ibaresi “beş” şeklinde değiştirilmiş, maddeye bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş, mevcut yedinci fıkrasında yer alan “altı aylık” ibaresi madde metninden çıkartılmış ve fıkraya aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Sermayesinin tamamı Genel Müdürlük ve mazbut vakıflara ait olan şirketlerin faaliyetlerini yürütürken ihtiyaç duyduğu taşınmazlar, Genel Müdürlük tarafından rayiç bedelinden düşük olmamak koşuluyla bu şirketlere doğrudan kiraya verilebilir.

Yatırım karşılığı uzun süreli kira sözleşmeleri hariç, yıllık kira bedeli Meclis tarafından her yıl belirlenecek bedelin altında kalan taşınmazların sözleşmeleri noter tasdiki olmaksızın imza altına alınabilir.

Genel Müdürlüğe ve mazbut vakıflara ait işgalli taşınmazlar için tespit ve takdir edilecek kullanım bedeline 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan indirimler uygulanmaz.”

“Zirai faaliyet kapsamında kiralanan vakıf taşınmaz kiracılarının verilen sürede borcun tamamını ödememesi durumunda ise kiracının sözleşmesi feshedilmiş sayılır ancak tahliye süreci ürünün kaldırılmasından sonra gerçekleştirilir. Sözleşmenin feshi ile tahliye süreci arasında geçen süre için ecrimisil tahakkuk ettirilir.”

MADDE 11- 5737 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Vakıf yoluyla meydana gelip de her ne suretle olursa olsun Hazine, belediye, özel idareler, köy veya diğer kamu tüzel kişileri ile bunlara ait müessese, iktisadi işletme ve bağlı ortaklıklarının mülkiyetine geçmiş vakıf kültür varlıkları mazbut vakfına devrolunur.”

(Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve
Kars Milletvekili Adem Çalkın ile
95 Milletvekilinin Teklifi)

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Birinci fıkrada sayılan tüzel kişiliklerin mülkiyetinde olup doğrudan vakfedilen veya mevcut olup olmadığına bakılmaksızın vakıf kaynaklarından inşa edilmiş, onarılmış veya ilaveler yapılmak suretiyle katkı sağlanmış vakıf kültür varlıkları, vakıf yoluyla meydana gelmiş sayılır.”

MADDE 12- 5737 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yirmisi” ibaresi “kırkı” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 13- 5737 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 15- Genel Müdürlüğe veya mazbut vakıflara ait taşınmazlarda kiracılık ilişkisi nizalı şekilde devam edenler veya 30/6/2025 tarihinden önce işgalci olanlar ile taşınmazları ticari faaliyetlerde kullanan mevcut kiracılarla; Genel Müdürlüğe herhangi bir borcunun bulunmaması, Genel Müdürlüğe karşı açtıkları davalardan tüm yargılama giderlerini üstlenerek kayıtsız ve şartsız olarak feragat etmeleri, belirlenecek yeni kira bedeli ve kira şartlarını kabul etmeleri ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde başvurmaları halinde bu Kanunun 20 nci maddesi kapsamında beş yıla kadar kira sözleşmesi yapılabilir.

Genel Müdürlüğe veya mazbut vakıflara ait taşınmazlarda işgalci olanlardan bu madde kapsamında başvurmayanlar ile Genel Müdürlük tarafından belirlenen sözleşmeyi imzalamayanlar, 2886 sayılı Kanunun 75 inci maddesi uyarınca tahlîye edilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Genel Müdürlük yetkilidir.”

MADDE 14- 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanuna ekli harita ve koordinat listesi ek (1) sayılı listede yer alan şekilde, 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “Başkanlığa tahsis edilen” ibaresi “Başkanlığın görevli ve yetkili olduğu” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“Birinci fıkrada sayılan tüzel kişilerin mülkiyetinde olup doğrudan vakfedilen veya mevcut olup olmadığına bakılmaksızın vakıf kaynaklarından inşa edilmiş, onarılmış veya ilaveler yapılmak suretiyle katkı sağlanmış vakıf kültür varlıkları, vakıf yoluyla meydana gelmiş sayılır.”

MADDE 12- 5737 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yirmisi” ibaresi “kırkı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 5737 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 15- Genel Müdürlüğe veya mazbut vakıflara ait taşınmazlarda kiracılık ilişkisi nizalı şekilde devam edenler veya 30/6/2025 tarihinden önce işgalci olanlar ile taşınmazları ticari faaliyetlerde kullanan mevcut kiracılarla; Genel Müdürlüğe herhangi bir borcunun bulunmaması, Genel Müdürlüğe karşı açtıkları davalardan tüm yargılama giderlerini üstlenerek kayıtsız ve şartsız olarak feragat etmeleri, belirlenecek yeni kira bedeli ve kira şartlarını kabul etmeleri ve bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde başvurmaları halinde bu Kanunun 20 nci maddesi kapsamında beş yıla kadar kira sözleşmesi yapılabilir.

Genel Müdürlüğe veya mazbut vakıflara ait taşınmazlarda işgalci olanlardan bu madde kapsamında başvurmayanlar ile Genel Müdürlük tarafından belirlenen sözleşmeyi imzalamayanlar, 2886 sayılı Kanunun 75 inci maddesi uyarınca tahlîye edilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Genel Müdürlük yetkilidir.”

MADDE 14- 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanuna ekli harita ve koordinat listesi ek (1) sayılı listede yer alan şekilde, 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “Başkanlığa tahsis edilen” ibaresi “Başkanlığın görevli ve yetkili bulunduğu” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

(Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve
Kars Milletvekili Adem Çalkın ile
95 Milletvekilinin Teklifi)

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“e) Koruma Komisyonu: Gelibolu Tarihi Alanı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonunu,”

MADDE 15- 6546 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “taşınmaz” ibaresi ile “doğal sitlerin yeniden değerlendirilmesi hariç,” ibaresi madde metninden çıkarılmış, “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonu” ibaresi “Koruma Komisyonu” şeklinde değiştirilmiş, bende aşağıdaki cümleler, (ç) bendine aşağıdaki cümle eklenmiş, (d) bendinin birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve fıkra aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ile gerçek ve tüzel kişiler Koruma Komisyonu kararlarına uymak zorundadır. Tarihi Alanda işlenen 2863 sayılı Kanunda tanımlanan suçlar dolayısıyla açılan davalarda mahkeme, iddianamenin bir örneğini Başkanlığa da gönderir. Başvurusu üzerine, Başkanlık açılan davaya katılan olarak kabul edilir.”

“Ancak alanın arkeolojik, coğrafi, kültürel ve tarihi varlıkları göz önüne alınarak ilgili kurumların görüşü, Başkanlığın teklifi ve Bakanlığın uygun görüşü üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile Tarihi Alan sınırları genişletilebilir.”

“Tarihi Alanındaki ormanların bakımı, korunması, yangın, hastalık ve zararlılarla mücadelesi 6831 sayılı Kanun hükümleri uyarınca fonksiyonel orman amenajman planlarına göre Orman Genel Müdürlüğünce yürütülür ve elde edilen tüm gelirler Orman Genel Müdürlüğü Döner Sermaye bütçesine aktarılır.”

“h) Tarihi Alan sınırları içinde yer almamakla birlikte, arkeolojik, coğrafi, kültürel ve tarihi nedenlerle yönetim ve gelişiminin sağlanması bakımından Tarihi Alan ile irtibatlı olduğu Başkanlıkça tespit edilen yerler ilgili kurumların görüşü, Başkanlığın teklifi ve Bakanlığın uygun görüşü üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile Tarihi Alan bağlantı noktası olarak belirlenebilir. Belirlenen

“e) Koruma Komisyonu: Gelibolu Tarihi Alanı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonunu,”

MADDE 15- 6546 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “taşınmaz” ibaresi ile “doğal sitlerin yeniden değerlendirilmesi hariç,” ibaresi madde metninden çıkarılmış, “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonu” ibaresi “Koruma Komisyonu” şeklinde değiştirilmiş, bende aşağıdaki cümleler, (ç) bendine aşağıdaki cümle eklenmiş, (d) bendinin birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve fıkra aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ile gerçek ve tüzel kişiler Koruma Komisyonu kararlarına uymak zorundadır. Tarihi Alanda işlenen 2863 sayılı Kanunda tanımlanan suçlar dolayısıyla açılan davalarda mahkeme, iddianamenin bir örneğini Başkanlığa da gönderir. Başvurusu üzerine, Başkanlık açılan davaya katılan olarak kabul edilir.”

“Ancak alanın arkeolojik, coğrafi, kültürel ve tarihi varlıkları göz önüne alınarak ilgili kurumların görüşü, Başkanlığın teklifi ve Bakanlığın uygun görüşü üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile Tarihi Alan sınırları genişletilebilir.”

“Tarihi Alandaki ormanların bakımı, korunması, yangın, hastalık ve zararlılarla mücadelesi 6831 sayılı Kanun hükümleri uyarınca fonksiyonel orman amenajman planlarına göre Orman Genel Müdürlüğünce yürütülür ve elde edilen tüm gelirler Orman Genel Müdürlüğü Döner Sermaye bütçesine aktarılır.”

“h) Tarihi Alan sınırları içinde yer almamakla birlikte, arkeolojik, coğrafi, kültürel ve tarihi nedenlerle yönetim ve gelişiminin sağlanması bakımından Tarihi Alan ile irtibatlı olduğu Başkanlıkça tespit edilen yerler ilgili kurumların görüşü, Başkanlığın teklifi ve Bakanlığın uygun görüşü üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile Tarihi Alan bağlantı noktası olarak belirlenebilir. Belirlenen

(Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve
Kars Milletvekili Adem Çalkın ile
95 Milletvekilinin Teklifi)

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bağlantı noktaları Tarihi Alan kabul edilir. Bağlantı noktalarına yönelik tüm iş ve işlemler bu Kanun ve ilgili mevzuat uyarınca yürütülür.

ı) Çanakkale Savaşlarıyla ilgili her türlü silah, teçhizat, kıyafet, aksesuar, belge ve benzeri malzemeler 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınır kültür varlığı sayılır. Bunların ilgili mevzuata göre tasnif ve tescili, korunması, kullanımı, denetimi, sergilenmesi ile diğer hususlar Milli Savunma Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

i) Başkanlık tarafından Çanakkale Savaşları ve Tarihi Alana ilişkin müze kurulabilir. Kurulan müzeler Devlet müzesi statüsündedir. Bu şekilde kurulan müzelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma düzenleri, Bakanlık ile Milli Savunma Bakanlığının görüşleri alınarak Başkanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

j) Başkanlıkça, bu fıkranın (ç), (ğ) ve (h) bentleri kapsamında Milli Savunma Bakanlığı adına tahsisli veya kullanım izni bulunan taşınmazlara ilişkin yapılacak işlemlerde Milli Savunma Bakanlığının uygun görüşü alınır.”

MADDE 16- 18/1/2023 tarihli ve 7432 sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanunun 3 üncü maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(3) Uludağ Alanında 2863 sayılı Kanun kapsamında doğal sitler ve tabiat varlıkları ile ilgili olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilen görevler, Başkanlık tarafından yerine getirilir.”

MADDE 17- 2/3/2023 tarihli ve 7439 sayılı Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanununun 4 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dokuzuncu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

bağlantı noktaları Tarihi Alan kabul edilir. Bağlantı noktalarına yönelik tüm iş ve işlemler bu Kanun ve ilgili mevzuat uyarınca yürütülür.

ı) Çanakkale Savaşlarıyla ilgili her türlü silah, teçhizat, kıyafet, aksesuar, belge ve benzeri malzemeler 2863 sayılı Kanun kapsamında korunması gerekli taşınır kültür varlığı sayılır. Bunların ilgili mevzuata göre tasnif ve tescili, korunması, kullanımı, denetimi, sergilenmesi ile diğer hususlar Milli Savunma Bakanlığı ile Bakanlık tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

i) Başkanlık tarafından Çanakkale Savaşları ve Tarihi Alana ilişkin müze kurulabilir. Kurulan müzeler Devlet müzesi statüsündedir. Bu şekilde kurulan müzelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma düzenleri, Bakanlık ile Milli Savunma Bakanlığının görüşleri alınarak Başkanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

j) Başkanlıkça, bu fıkranın (ç), (ğ) ve (h) bentleri kapsamında Milli Savunma Bakanlığı adına tahsisli veya kullanım izni bulunan taşınmazlara ilişkin yapılacak işlemlerde Milli Savunma Bakanlığının uygun görüşü alınır.”

MADDE 16- 18/1/2023 tarihli ve 7432 sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanunun 3 üncü maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(3) Uludağ Alanında 2863 sayılı Kanun kapsamında doğal sitler ve tabiat varlıkları ile ilgili olarak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilen görevler, Başkanlık tarafından yerine getirilir.”

MADDE 17- 2/3/2023 tarihli ve 7439 sayılı Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanununun 4 üncü maddesinin dokuzuncu fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, maddeye dokuzuncu fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

(Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ve
Kars Milletvekili Adem Çalkın ile
95 Milletvekilinin Teklifi)

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“(9) Vakfın organlarında, Vakıf senediyle oluşturulacak birimlerde ve Vakıf tarafından düzenlenecek toplantı, konferans gibi etkinliklerde kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere ödenecek harcırahlar tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre belirlenir ve Vakıf bütçesinden ödenir.

(10) Vakıfta, kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenler hariç olmak üzere 5 inci maddenin üçüncü fıkrası kapsamında en fazla 200 kişi istihdam edilebilir, Cumhurbaşkanı bu sayıyı iki katına kadar artırmaya yetkilidir. Vakıfta istihdam edilecek personele ödenecek ücret ve varsa diğer mali hakları; görev yapılan unvan, eğitim, tecrübe, dil bilgisi, alanında uzmanlığı esas alınarak Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir. Vakfın yıllık personel giderleri toplamı, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde otuzunu aşamaz. Cumhurbaşkanı bu oranı yarısına kadar attırmaya ya da tekrar kanunî seviyesine getirmeye yetkilidir.”

MADDE 18- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 19- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

“(9) Vakfın organlarında, Vakıf senediyle oluşturulacak birimlerde ve Vakıf tarafından düzenlenecek toplantı, konferans gibi etkinliklerde kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere ödenecek harcırahlar tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre belirlenir ve Vakıf bütçesinden ödenir.”

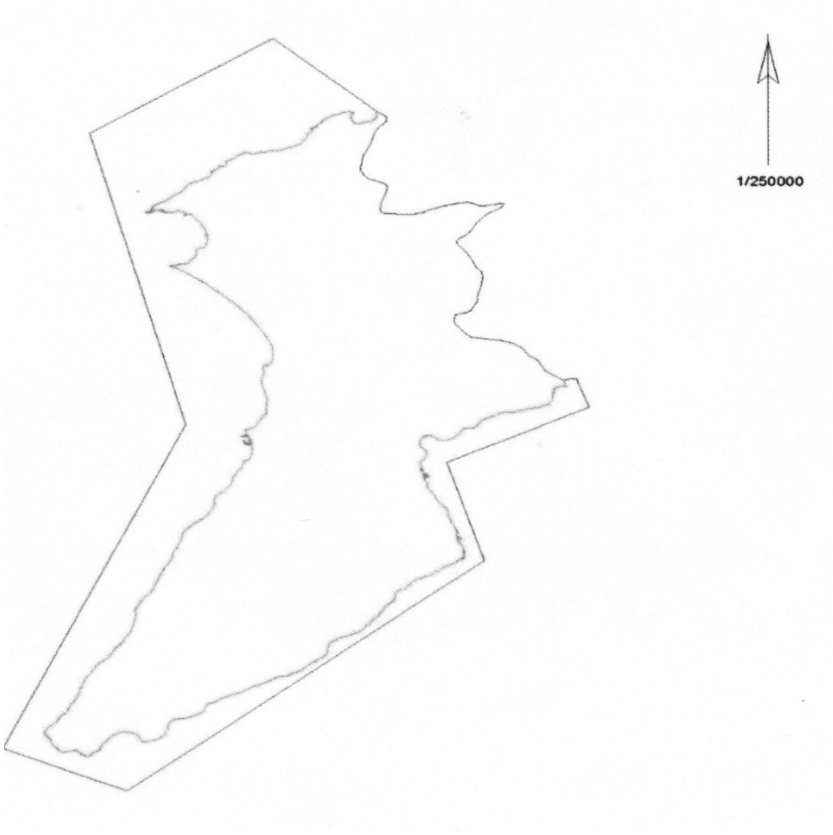
“(10) Vakıfta, kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenler hariç olmak üzere 5 inci maddenin üçüncü fıkrası kapsamında en fazla iki yüz kişi istihdam edilebilir. Cumhurbaşkanı bu sayıyı iki katına kadar artırmaya yetkilidir. Vakıfta istihdam edilecek personele ödenecek ücret ve varsa diğer mali hakları; görev yapılan unvan, eğitim, tecrübe, dil bilgisi, alanında uzmanlığı esas alınarak Mütevelli Heyeti tarafından belirlenir. Vakfın yıllık personel giderleri toplamı, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin yüzde otuzunu aşamaz. Cumhurbaşkanı bu oranı yarısına kadar attırmaya ya da tekrar kanunî seviyesine getirmeye yetkilidir.”

MADDE 18- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 19- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

TEKLİF METNİNE EKLİ KROKİ VE KOORDİNAT LİSTESİ

(I) SAYILI LİSTE
ÇANAKKALE SAVAŞLARI GELİBOLU TARİHİ ALAN SINIRI KROKİSİ

ÇANAKKALE SAVAŞLARI GELİBOLU TARİHİ ALAN SINIRI KOORDİNAT LİSTESİ

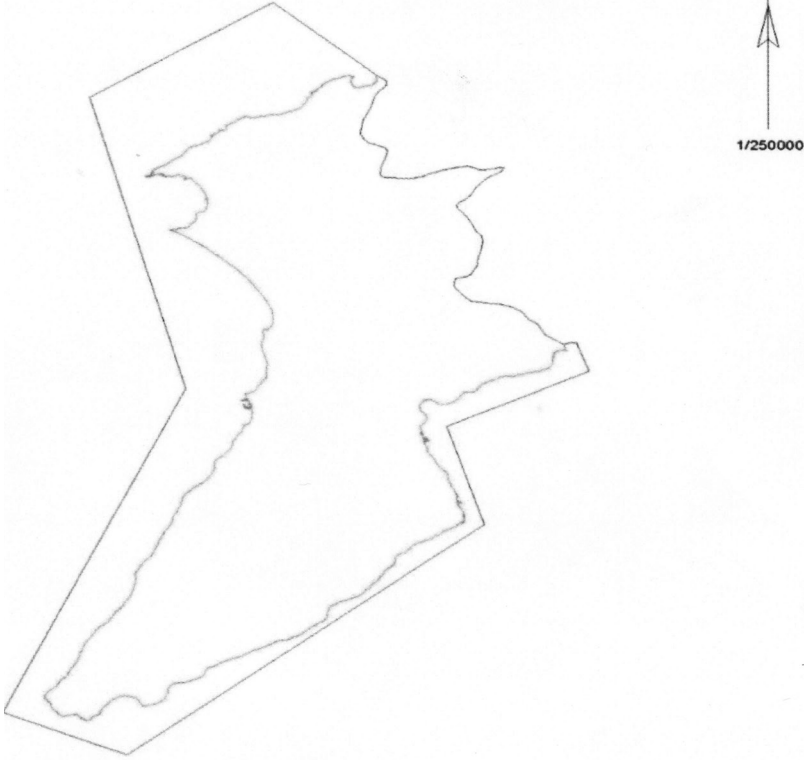
Nokta No	Y	X
1	438912,361	4474706,853
2	443471,195	4470649,733
3	443858,484	4470396,620
4	443907,165	4470298,039
5	443890,128	4470153,210
6	443734,114	4469946,224
7	443531,361	4469764,939
8	443388,233	4469540,717
9	443207,850	4468876,253
10	442900,706	4468259,789
11	442829,157	4468000,222
12	442760,129	4467603,809
13	442757,789	4467338,950
14	442891,395	4467078,774
15	443083,594	4466891,257
16	443730,521	4466654,531
17	443846,759	4466568,786
18	443915,227	4466450,978
19	443900,451	4466249,235
20	443633,593	4465499,366
21	443593,698	4465045,229
22	443841,910	4464938,856
23	444997,886	4464887,398
24	445434,185	4464985,859
25	445936,281	4465208,162
26	446436,756	4465376,032
27	446730,116	4465454,375
28	446841,372	4465470,142
29	446942,564	4465502,955

30	447089,514	4465528,436
31	447176,470	4465537,560
32	447271,489	4465571,024
33	447432,815	4465590,383
34	447600,594	4465540,052
35	447733,529	4465497,455
36	447913,983	4465393,683
37	448224,691	4465390,452
38	448601,736	4465442,234
39	448831,530	4465508,582
40	449032,653	4465493,336
41	448917,556	4465308,240
42	448403,635	4465011,437
43	448185,686	4464835,394
44	447821,878	4464441,401
45	447539,933	4463913,984
46	447295,053	4463686,139
47	447053,434	4463557,556
48	446943,349	4463375,231
49	446991,639	4463187,944
50	447364,414	4462782,568
51	447681,565	4462210,724
52	447784,888	4461924,807
53	448032,371	4461667,711
54	448097,238	4461376,982
55	448022,759	4460821,954
56	447881,001	4460437,525
57	447853,991	4460019,854
58	447567,905	4459512,915
59	447364,972	4459371,396
60	446897,700	4459277,936

61	446820,269	4459058,986
62	446865,668	4458746,588
63	447340,945	4458180,516
64	447586,596	4458001,623
65	447992,453	4457932,206
66	448905,639	4457830,736
67	449335,526	4457689,219
68	449802,799	4457403,523
69	450083,165	4456981,640
70	450459,650	4456762,691
71	450830,794	4456105,842
72	451637,697	4455586,374
73	452101,766	4453792,989
74	446485,427	4451021,236
75	448113,849	4445499,622
76	432443,115	4432501,058
77	427009,387	4434862,127
78	433849,315	4453073,502
79	430896,447	4469395,076

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METNE EKLİ KROKİ VE KOORDİNAT LİSTESİ

(I) SAYILI LİSTE
ÇANAKKALE SAVAŞLARI GELİBOLU TARİHİ ALAN SINIRI KROKİSİ

ÇANAKKALE SAVAŞLARI GELİBOLU TARİHİ ALAN SINIRI KOORDİNAT LİSTESİ

Nokta No	Y	X
1	438912,361	4474706,853
2	443471,195	4470649,733
3	443858,484	4470396,620
4	443907,165	4470298,039
5	443890,128	4470153,210
6	443734,114	4469946,224
7	443531,361	4469764,939
8	443388,233	4469540,717
9	443207,850	4468876,253
10	442900,706	4468259,789
11	442829,157	4468000,222
12	442760,129	4467603,809
13	442757,789	4467338,950
14	442891,395	4467078,774
15	443083,594	4466891,257
16	443730,521	4466654,531
17	443846,759	4466568,786
18	443915,227	4466450,978
19	443900,451	4466249,235
20	443633,593	4465499,366
21	443593,698	4465045,229
22	443841,910	4464938,856
23	444997,886	4464887,398
24	445434,185	4464985,859
25	445936,281	4465208,162
26	446436,756	4465376,032
27	446730,116	4465454,375
28	446841,372	4465470,142

29	446942,564	4465502,955
30	447089,514	4465528,436
31	447176,470	4465537,560
32	447271,489	4465571,024
33	447432,815	4465590,383
34	447600,594	4465540,052
35	447733,529	4465497,455
36	447913,983	4465393,683
37	448224,691	4465390,452
38	448601,736	4465442,234
39	448831,530	4465508,582
40	449032,653	4465493,336
41	448917,556	4465308,240
42	448403,635	4465011,437
43	448185,686	4464835,394
44	447821,878	4464441,401
45	447539,933	4463913,984
46	447295,053	4463686,139
47	447053,434	4463557,556
48	446943,349	4463375,231
49	446991,639	4463187,944
50	447364,414	4462782,568
51	447681,565	4462210,724
52	447784,888	4461924,807
53	448032,371	4461667,711
54	448097,238	4461376,982
55	448022,759	4460821,954
56	447881,001	4460437,525
57	447853,991	4460019,854
58	447567,905	4459512,915
59	447364,972	4459371,396

60	446897,700	4459277,936
61	446820,269	4459058,986
62	446865,668	4458746,588
63	447340,945	4458180,516
64	447586,596	4458001,623
65	447992,453	4457932,206
66	448905,639	4457830,736
67	449335,526	4457689,219
68	449802,799	4457403,523
69	450083,165	4456981,640
70	450459,650	4456762,691
71	450830,794	4456105,842
72	451637,697	4455586,374
73	452101,766	4453792,989
74	446485,427	4451021,236
75	448113,849	4445499,622
76	432443,115	4432501,058
77	427009,387	4434862,127
78	433849,315	4453073,502
79	430896,447	4469395,076

